

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav Blízkého východu a Afriky
Dějiny a kultura islámských zemí

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Eva Válková

Hudba, zpěv a tanec v arabské muslimské společnosti: pohled náboženských autorit a současná praxe

Music, Singing and Dance in Arab Muslim Society: the View
of Religious Authorities and Reality Nowadays

Praha 2010

Vedoucí diplomové práce:
prof. PhDr. Rudolf Veselý, Csc.

Chtěla bych poděkovat prof. PhDr. Rudolfovi Veselému, Csc., vedoucímu mé diplomové práce za vedení, zájem, připomínky a čas, který mi věnoval. Dále bych chtěla poděkovat doc. PhDr. Františkovi Ondrášovi, PhD. a Mgr. Lence Vokáčové, kteří mi pomáhali svými připomínkami a konzultovali se mnou otázky a obtíže, na které jsem při práci narazila. Mé poděkování patří také mé rodině a blízkým přátelům za pomoc a podporu během studia.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 8.12.2010

Eva Válková

Abstrakt: Hudba, zpěv a tanec v arabské muslimské společnosti: pohled náboženských autorit a současná praxe

Předmětem práce je teoreticko-empirická analýza současného postoje arabských muslimů vůči otázce praktikování hudby, zpěvu a tance. Na tuto problematiku je nahlíženo z pohledu náboženských autorit v kontrastu s názorem obyčejných muslimů a každodenní realitou.

První část zachycuje teoretický výklad širokého spektra názorů na to, zda islám hudbu, zpěv a tanec povoluje či zakazuje. Tyto názory jsou podpírány výňatky z tradičních islámských textů a právních dobrozdání.

Druhá část se zaměřuje na to, zda lze nalézt prvky hudby, zpěvu a tance také v islámské náboženské praxi a jak velkou roli zde hrají.

Třetí závěrečná kapitola se snaží postihnout, jaká je realita každodenního života v arabské muslimské společnosti a nakolik se liší od názorů představených v první kapitole této práce. Podkladem je zde empirický průzkum názorů vybrané skupiny arabských muslimů prostřednictvím dotazníku vytvořeného na základě metodologie sociologického výzkumu. Hlavním cílem je zjistit většinový postoj této skupiny k praktikování hudby, zpěvu a tance.

Konečná syntéza teoretické a empirické části obsahuje analýzu výsledků vyplývajících z odpovědí respondentů, potřebné doplňující komentáře a zaměření se na to, zda negativní či pozitivní postoj k této otázce ovlivňují faktory jako pohlaví, věk, vzdělání, země původu či praktikování sunnitské nebo šíitské odnože islámu .

Klíčová slova: arabská hudba, zpěv, tanec, islám

Abstract: Music, Singing and Dance in Arab Muslim Society: the View of Religious Authorities and Reality Nowadays

The study concerns theoretic and empirical analysis of contemporary Arab Muslims attitudes towards the issue of music, singing and dance performance. The issue is viewed from the perspective of religious authorities in contrast with the view of ordinary Muslims and everyday reality.

Firstly, the theoretical part notes down a wide response spectrum on the question of principle: are the above mentioned activities considered as permitted or prohibited in Islam? The points of view are grounded in excerpts of traditional Islamic texts and legal experts' opinions.

The next part focuses on the elements of music, singing and dance that can be found in Islamic religious practice as well as the real significance of their role in it.

The third and final chapter aspires to show the reality of everyday life in Arab Muslim society. With reference to the first part of the study, it aims to notice the divergence of opinion on this issue. The analysis is based on empirical survey, that notes down opinions and attitudes of a group of selected Arab Muslims. The questionnaire follows the customary methodology of sociological research. The main goal is to find the majority attitude to the performance of music, singing and dance.

The final synthesis of theoretic and empirical analysis includes the results emerging from the respondents' answers and requested additional comments. It aspires to unravel whether the negative or positive attitudes towards the discussed issue is determined by such factors as gender, age, education, country of origin or the practice of Sunni or Shiite Islam.

Key words: Arabic music, singing, dance, Islam

Obsah

Úvod	7
1. Pohled islámských autorit na hudbu, zpěv a tanec	11
1.1 Jsou hudba a zpěv harám?	11
1.1.1 Korán	11
1.1.2 Hadíthy	11
1.1.3 Sunnitské právní školy	14
1.1.4 Ší‘a	17
1.1.5 Výjimky	20
1.2 Jsou hudba a zpěv halál?	21
1.2.1 Korán	22
1.2.2 Hadíthy	23
1.3 Je tanec harám nebo halál?	26
2. Hudba, zpěv a tanec v islámské náboženské praxi	28
2.1 Recitace koránských veršů	28
2.2 Adhán	30
2.3 Mawlid	31
2.4 Madíh nabawí	32
2.5 Dhikr	33
3. Vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci v současnosti	37
3.1 Zvolení výzkumné metody	37
3.2 Sestavování dotazníku	38
3.3 Výsledky a jejich analýza	40
3.3.1 Vzorek	41
3.3.2 Je možné odhadnout, jaký postoj zaujmou jednotliví respondenti?	43
3.3.3 Hudba a zpěv	44
3.3.4 Tanec	75
Závěr	90
Použitá literatura	96
Elektronické zdroje	96
Přílohy	100
1. Otázky dotazníku „Vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci“ v arabštině....	100
2. Otázky dotazníku „Vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci“ v češtině	104
3. Charakteristika cizojazyčných hudebních stylů	107
4. Charakteristika arabských hudebních interpretů	108
5. Charakteristika televizních pořadů a stanic	111
6. Charakteristika rádiových stanic	112
7. Charakteristika internetových serverů	113
8. Charakteristika nearabských hudebních interpretů	114

Úvod

„Oběd bez ovoce je jako večírek bez hudby.“ (arabské přísloví)¹

„Život je jako tanečnice, která pro nás jen na chvíli tancuje.“ (arabské přísloví)²

„Jako buben: plno kraválu – a uvnitř nic.“ (arabské přísloví)³

Počátky arabské hudby sahají do daleké minulosti. Její historie v arabském světě je pevně spjata s politickými událostmi této oblasti. V určitých dobách byla hudba vysoce ceněna, během jiných byla odsuzována. Přesto ale hudba - a především píseň - byla a stále je neoddělitelně spjata s životem Arabů a přebírá nezbytnou funkci při velkém množství společenských událostí.

Stejně tak tanec, který k hudbě neodmyslitelně patří, má na Blízkém východě velmi dlouhou tradici. Tato oblast je považována za kolébkku orientálního neboli břišního tance, jehož kořeny sahají až do starověku. Podobně jako tomu bylo v případě hudby a umění jako takového, i k tanci byly v jednotlivých etapách dějin arabských zemí zaujímány různé postoje a adekvátně s tím se měnil i sociální statut tanečníků a tanečnic.

Zatímco v předislámském období nebyla vedena jasná hranice mezi sakrální a profánní hudbou, se vznikem a písemnou fixací Koránu začala dodnes neuzavřená diskuze o tom, zda je vhodné provozovat a poslouchat vokální a instrumentální hudbu či nikoliv. Někteří muslimové věří, že je dovolená (*halál*) pouze vokální (hlasová) hudba a že hra na hudební nástroje je zakázána (*harám*). Proto existuje silná tradice náboženského *a capella* zpěvu (tj. bez instrumentálního doprovodu). Jiní muslimové přijímají jako jediný povolený hudební nástroj buben. Nicméně mnoho dalších považuje za zákonný jakýkoliv hudební doprovod, pokud doprovází přípustný druh hudby. V případě tance je situace velmi podobná, názory na to, jaké druhy tance jsou povolené, při jakých příležitostech a zda smí tančit muži i ženy, se velmi liší.

Islám je náboženství v širším slova smyslu, než jak ho chápou například křesťané. Islámské právo (*šarí'a*) obsahuje celou oblast vztahů člověka k Bohu (*'ibádát*), ale i lidí mezi sebou (*mu'ámalát*) a zabývá se nejmenšími detaily každodenního života. Šarí'a je čerpána

---

1 Arabská přísloví. Wikicitáty, dostupný z: http://cs.wikiquote.org/wiki/Arabsk%C3%A1_1_%C5%99%C3%ADslov%C3%AD

2 <http://www.orientaldance.estranky.cz/clanky/a---and-now-something-completely-different/citaty.html>

3 <http://www.orientaldance.estranky.cz/clanky/a---and-now-something-completely-different/citaty.html>

ze čtyř zdrojů. Jsou to: Korán, *sunna* (tradované výroky Proroka Muhammada), *qijás* (analogie) a *idžmá'* (souhlasný názor autorit).

Korán je svatá kniha islámu, muslimové ho chápou jako věčný a nestvořený, jako čistě Boží slovo. Je to naprosto základní zdroj pro vytváření právních předpisů, ačkoliv význam mnohých jeho veršů je nejasný a jejich výklad bývá různý.

Sunna je nejdůležitější soubor závazných naučení a norem hned po svaté knize. Tento termín označuje původně jednoduše „zvyklost, obvyklý způsob jednání“. Sunna již není slovo Boží, ale jsou to výroky Proroka Muhammada. Svou vůli vyjadřoval svými činy nebo určité jednání schválil. Prorokovi druhové z nejstarších muslimských generací (*salaf*) tuto tradici nejen propagovali, ale i dotvářeli. „Prorok tak dal příklad členům tvořící se obce, jak prakticky uskutečňovat i zcela základní povinnosti, o nichž Korán hovoří obecně.“⁴ Předávaná zpráva o činech a výroci Proroka Muhammada a jeho druhů se nazývá *hadíth*. Po několika generacích byla tato vyprávění tradována pouze ústně. Proto spolehlivý záznam každé zprávy vyžadoval, aby byla její důvěryhodnost podepřena výčtem těch, kteří zprávu předávali, tzv. tradentů, až k tomu, kdo ji zaznamenal. Ideální hadíth má tak dvě části. První se nazývá *isnád*, což je právě řetěz tradentů (například: A vyprávěl, že slyšel od B, který se dozvěděl od C...) a druhá část, *matn*, je vlastní obsah hadíthu. Jak se muslimská říše stále zvětšovala, přibývalo politických sporů, kulturní a etické přístupy, právní názory a zvyklosti obyvatel se značně lišily. Oblast ovlivňovalo křesťanství, judaismus, helénismus i zoroastrismus. To vše bylo důvodem vzniku podvržených hadíthů, připisujících Muhammadovi postoje nejrozumnějších zájmových skupin, aby tak snáze prosadily své cíle. Není divu, že kolovaly i tradice navzájem naprosto protikladné. Pro rozlišení pravých tradic od padělků byl v 10. stol. ustanoven samostatný vědní obor – věda o hadíthech (*'ilm al-hadíth*). Hadíthy byly rozděleny podle míry důvěryhodnosti do tří skupin: *sahíh* – správné, *hasan* – dobré a *da'íf* – slabé. Největší autoritu má šest sbírek hadíthů- sbírka *Kitáb al-džámi' as-sahíh* „Správná sbírka“ od Abú Abdalláha M. b. Ismá'íl al-Búcháriho (zemřel 870), *Kitáb as-sahíh* „Správná kniha“ od Abú 'l-Husajna Muslima b. al-Hadždžádž (z. 875), *Kitáb as-sunan* „Kniha tradic“ od Abú Dáwúda (z. 889), *Al-džámi' as-sahíh* „Správná sbírka“ od at-Tirmidhího (z. 892), *Kitáb as-sunan* „Kniha tradic“ od an-Nasá'ího (z. 915) a stejnojmenná „Kniha tradic“ od Ibn Mádži (z. 886).

Ovšem ne všichni muslimové se ztotožňují se sunnitskou ortodoxií. K ní se hlásí zhruba 90% muslimů. V protikladu k ní stojí *ší'a*, soubor sekt vzniklých z politického uskupení, které

---

4 L.KROPÁČEK, Duchovní cesty islámu, str. 48

se hned po Muhammadově smrti domáhalo nejvyššího úřadu – hlavy muslimské obce (*chalífa*) – pro jeho nejbližšího příbuzného, bratrance a zetě, Alího. Ten se sice chalífou stal, ale až čtvrtým v pořadí. Rozkol mezi sunnity a šíity byl dovršen zabitím Alího syna al- Husajna, dále v dějinách se ještě prohluboval a zůstává živý do dnešního dne. Mezi hlavní odnože šíitského islámu patří ší‘a dvanácti imámů (*ithná‘ašaríja*), *ismá‘ilíja* a *zajdíja*. Liší se různým pojetím posloupnosti imámátu (*imám* - Bohem povolený vůdce muslimské obce a nositel části božství) v linii Husajnových synů. Šíité pěstovali vlastní tradici, stejně jako vlastní výklad Koránu. Před termínem hadíth dávají přednost označení *chabar* (zpráva) a uznávají jenom ta podání, která se opírají o autoritu Alího a jeho potomků a stoupenců. Ze sunnitských sbírek odmítají především Buchářího a Muslima, naopak ve zvláštní úctě chovají knihu údajných výroků Alího a další čtyři vlastní soubory tradic. Nejvýznamnější soubor představuje monumentální sbírka *Al-Káfi* „Dostačující“ od Muhammada ibn Ja‘qúb al- Kulajního (z. 940). Šíitské „zprávy“ zachycují velmi často výroky alíjovských imámů, zejména Dža‘fara as-Sádiqa.

Pokud nenajdou muslimští právníci řešení určitého problému v Koránu či sunně, použijí na základě analogie vlastní myšlenkové úsilí (*idžtihád*) a názor (*ra‘j*). (Například: Korán zakazuje požívání alkoholu, právníci rozhodnou, že je tedy zakázáno i požívání drog.) Spojený idžtihád předních představitelů muslimské obce vede k idžmá‘, jehož oprávnění potvrzuje Muhammadův výrok, že muslimská obec jako celek nikdy nepropadne bludu.⁵

Zhruba ve stejné době, kdy vrcholilo třídění hadíthů, za rané abbásovské doby, vznikaly právní školy, *madhaby*. Některé zanikly a do současnosti se jako nejúspěšnější právní systémy sunnitské ortodoxie zachovaly madhaby hanafijský, málikovský, šafi‘ovský a hanbalovský. Ustálil se názor, že zakladatelé těchto právních škol byli absolutními *mudžtahidy* (ten, co užívá idžtihádu), zatímco právníkům dalších generací přísluší už jen idžtihád omezený, vytvořený na základě vzorových principů (*usúl*) a textů zakladatelů. Později převládl názor, že idžtihád již není možný a právník má možnost jen v mezích svého madhabu na základě znalosti dřívějších řešení odpovídat na konkrétní otázky vydáním právního dobrozdání, fetvou (*fatwá*). Pouze šíité připouštěli idžtihád i nadále. Od 20.stol. se ale postupně islámští právníci k idžtihádu zase vracejí, a to téměř ve všech oblastech islámského myšlení.

Cílem této práce je teoreticko-empirická analýza současného postoje arabských muslimů

5

“ لا تجتمع أمتي على ضلالة ”

arabský originál dostupný z: http://www.islamway.com/iw_s=Lesson&iw_a=view&lesson_id=47474

vůči otázce praktikování hudby, zpěvu a tance. Jak z pohledu náboženských autorit, odborníků na islámské právo, tak z perspektivy obyčejných muslimů, kteří se řídí jejich pokyny.

První kapitola nám nabízí teoretický výklad širokého spektra názorů na tuto problematiku na základě tradičních islámských textů a právních dobrozdání. Zaměříme se v ní na to, o jaké koránské verše a hadíthy se opírají ti, kteří tvrdí, že hudba, zpěv a tanec jsou islámem zakázané, i ti, kteří zastávají opačný postoj. Představíme si také oficiální pohled všech čtyř ortodoxních právnických škol a šiitské odnože islámu. Dozvíme se, jaké výjimky islámské autority uznávají, jaký názor na tuto věc převažuje a jaké podmínky pro halál chování v této oblasti předepisují i ti nejtolerantnější.

Druhá kapitola podává ucelený obraz o tom, v jakých oblastech islámské náboženské praxe můžeme prvky hudby, zpěvu a tance nalézt.

Třetí závěrečná kapitola se snaží postihnout, do jaké míry teoretický výklad v první kapitole funguje v každodenní realitě dnešní arabské muslimské společnosti, respektive jaký vztah má k hudbě, zpěvu a tanci zkoumaný vzorek arabských muslimů. Průběh průzkumu je líčen od samého počátku – od způsobu zvolení a představení výzkumné metody, přes výběr zkoumaného vzorku a stanovení pracovních hypotéz po detailní analýzu výsledků doplněnou o potřebné komentáře, aby byla výpověď ucelená. Cílem výzkumu je postihnoutí většinového názoru dotazovaných na naši problematiku. Až ve druhém plánu se zaměříme na to, do jaké míry odpovědi respondentů ovlivňovaly aspekty jako pohlaví, věk, vzdělání, země původu či proud islámu, ke kterému se hlásí.

1. Pohled islámských autorit na hudbu, zpěv a tanec

1.1 Jsou hudba a zpěv harám?

1.1.1 Korán

Muslimové, kteří věří, že Korán hudbu zakazuje, nejčastěji citují 6.verš 31.*súry* (tj. kapitoly): „Mezi lidmi je i jeden, jenž bez jakéhokoliv vědění zábavné povídání nakupuje, aby tak svedl lidi z cesty Boží, z níž posměšky si tropí – a to jsou ti, kteří se trestu zahanbujícího dočkají.“⁶ Přímo o hudbě zde zmínku sice nenajdeme, ale muslimové polemizují o tom, co přesně se myslí „zábavným povídáním“. Někteří jsou přesvědčeni, že je to právě hudba, jiní se domnívají, že se jedná o bubny, další zákaz rozšiřují na všechny hudební nástroje a odkazují se na to, že tak verše interpretovali *sahábí*, Muhammadovi druhové.

Hudba je pro ně cestou k cizoložství a smilstvu, k pokrytectví, a tudíž i k mnohobožství. Když se lidé uchýlí k poslechu hudby, líbí se jim a oddávají se jí, zastřou si jí zdravý rozum. A ti, kteří Korán vymění za „zábavné povídání“, budou potrestáni.

Další citace z Koránu je z jeho 17.*súry*: „Sváděj tedy hlasem svým ty z nich, které můžeš, a zaútoč na ně jízdou svou i pěchotou, staň se společníkem majetku jejich i dětí a sliby jim čiň, vždyť sliby satanovy jsou jen šalbou pouhou.“⁷ Za hlas d'áblův je považován kdokoliv, kdo je vůči Alláhovi neposlušný nebo ten, kdo hraje na hudební nástroj. Satanův hlas je hudba a hřích.

„Tento příběh vás snad údivem naplnil, že místo abyste plakali, se smějete a jen v zábavách dlíte?“⁸ Podle některých se zde „zábavou“ opět myslí hudba a zpěv.

„A modlitba nevěřících u chrámu sestává pouze z pískání a tleskání dlaněmi. Ochutnejte tedy trest za to, že byli jste nevěřící!“⁹

1.1.2 Hadíthy

Prorok řekl: „A budou mezi mými následovníky tací, kteří budou považovat cizoložství, nošení hedvábí, požívání alkoholu a hudební nástroje za přípustné.“ (zaznamenal al-Bucháří)¹⁰

---

6 Korán, 31:6, s.366

7 Korán, 17:64, s. 258

8 Korán, 53:59-61, s.155

9 Korán, 8:35, s. 487

10 překlad autorky

“ليكونن من أمتي أقوام يستحلون الحر والحرير والخمر والمعازف.”

arabský originál dostupný z: <http://islamlight.net/index.php?option=content&task=view&id=1295>

Podle názoru některých muslimů tento hadíth zcela jasně dokazuje, že je hra na hudební nástroje nepřipustná. Za prvé zde Prorok zmínil, že „budou považovat...za přípustné“, tedy je to zakázáno. Za druhé dal dohromady hudební nástroje s příklady, které jsou pro muslimy zakázány bez výjimky, jako cizoložství nebo alkohol. Dalším argumentem tedy je, že pokud by hudba byla povolena, nebyla by kombinována s tím, co je přísně zakázané. I kdyby neexistovaly žádné další argumenty proti, tento hadíth je pro většinu muslimů z „protihudebního tábora“ dostatečným důkazem Prorokovy vůle.

Náfi‘ řekl: „Ibn Umar slyšel mizmár (dechový nástroj podobný hoboji, pozn. překl.), a tak si zacpal uši prsty, odešel z onoho místa a pak se mě zeptal: „Náfi‘, slyšíš něco?“ Odpověděl jsem: „Ne!“ On si vyndal prsty z uší a vysvětlil: „Byl jsem s Prorokem, on slyšel hudbu a udělal to samé.“ (zaznamenal Abú Dáwúd)¹¹ Někteří tvrdí, že tento hadíth zákaz hudby nepotvrzuje, protože kdyby byla hudba skutečně nezákonná, nejenže by si Muhammad zacpal uši, ale musel by to přikázat i Ibn Umarovi. To samé by pak učinil i Náfi‘. Mnozí ale zdůrazňují, že je rozdíl mezi „samá“ a „istimá“. Samá‘ znamená „slyšet“ hudbu a istimá‘ je „účelné naslouchání“. Tedy, v tomto případě se jednalo o pouhé beztrestné samá‘, Muhammad, Ibn Umar ani Náfi‘ tedy hudbu neposlouchali. Ibn Tajmíja, zarytý hanbalovec, argumentoval analogií odměny a zákazu. Ten, kdo naslouchá Koránu, bude odměněn, zatímco ten, kdo ho zaslechne náhodně, aniž by chtěl nebo to vyhledával, odměněn nebude. A analogicky je možné přistupovat k tomuto hadíthu. Náhodné zaslechnutí hudby bez jeho vyhledávání nemůže věřícímu muslimovi nijak ublížit. Je ovšem důležité na příslušném místě nesetrvávat a odejít pryč. Ibn Qudáma al-Maqdisí omlouvá Ibn Umara, že bylo nutné, aby dobře slyšel a mohl Prorokovi říct, že hudba již utichla.

Podobný hadíth vypráví i Ibn Mádža: „Byl jsem s Ibn Umarem a on zaslechl zvuk bubnu. Zacpal si uši prsty a poté si stoupl stranou. To opakoval celkem třikrát. Potom řekl: „Přesně to udělal Posel Boží.“(zaznamenal Ibn Mádža)¹²

11 překlad autorky

“سمع ابن عمر مزماراً فوضع أصبعيه على أذنيه،
ونأى عن الطريق، وقال لي: يا نافع هل تسمع شيئاً؟
فقلت: لا! فرفع أصبعيه من أذنيه، وقال:

كنت مع النبي صلى الله عليه وسلم، فسمع مثل هذا! فصنع مثل هذا.“

arabský originál dostupný z: <http://www.suwaidan.com/vb1/showthread.php?t=1902>

12 překlad autorky

“كنت مع ابن عمر فسمع صوت طبل، فأدخل إصبعيه في أذنيه. ثم تنحى.
حتى فعل ذلك ثلاث مرات. ثم قال: هكذا فعل رسول الله (صلى الله
عليه وآله).“

„Posel Boží si vyšel s Abdu r-Rahmánem bin 'Awf do palmového háje. Posel si potom posadil svého syna Ibrahíma na klín a začal plakat. Abdur Rahmán bin 'Awf se ho zeptal: „Proč pláčeš, když náš pláč jsi utišil?“ A on odpověděl: „Nikdy jsem vás neodrazil od pláče. Odrazil jsem vás od dvou hříšných hlasů – od melodie zábavy a hry a zvuku dřábových hudebních nástrojů. A také od sténání, drásání tváří a trhání oblečení při neštěstí.“(zaznamenal at-Tirmidhí)¹³

Abú Hurajra vyprávěl: „Prorok řekl, že část tohoto národa bude na konci věků proměněna v opice a prasata. Řekli: „Ó, Posle boží, nevěří snad, že není boha kromě Alláha a že Muhammad je jeho posel?“ Odpověděl: „Ale ano. A také dodržují půst, modlí se a vykonávají hadždž.“ Zeptali se: „V čem tedy chybují?“ Odpověděl jim: „Hrají na hudební nástroje a bubny a u toho poslouchají zpěvačky. Jednoho dne půjdou spát po noci, kdy pili a bavili se, a ráno budou přeměněni na opice a prasata.“¹⁴

Ibn Tajmíja řekl: „Poslouchání hudby a hříšná zábava patří mezi to, co nejvíc upevňuje Satanovy zvyky.“¹⁵ Řekl také, když pozoroval člověka, jehož zvykem bylo poslouchat hudbu: „Jeho emoce jsou méně vášnivé, když slyší Korán. Na druhou stranu, když poslouchá nástroj ďábla (hudbu), roztančí se. Když se modlí, buď to činí v sedě, nebo příliš rychle. Nerad poslouchá Korán a v jeho čtení nenalézá žádné potěšení. ... Raději poslouchá pískot a tleskání. To je Satanovo potěšení a on je mezi těmi, o kterých mluvil Alláh: „A tomu, kdo vyhýbá se připomenutí Milosrdného, tomu přidělíme satana, jenž bude druhem jeho věrným.“¹⁶¹⁷

arabský originál dostupný z: <http://www.shiaweb.org/books/sahihain/pa67.html>

13 překlad autorky

“خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم مع عبد الرحمن بن عوف إلى النخيل، فإذا ابنه إبراهيم يجود بنفسه، فوضعه في حجره ففاضت عيناه، فقال عبد الرحمن: أتبكي وأنت تنهى عن البكاء؟ قال: إني لم أنه عن البكاء، وإنما نهيت عن صوتين أحمقين فاجري: صوت عند نغمة لهو ولعب ومزامير شيطان، وصوت عند مصيبة: خمش وجوه وشق جيوب ورن.“
arabský originál dostupný z: <http://www.suwaidan.com/vb1/showthread.php?t=1902>

14 překlad autorky

“قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يمسخ قوم من هذه الأمة في آخر الزمان قردة خنازير قالوا: يا رسول الله يشهدون أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله قال بلى ويصومون ويصلون ويحجون قالوا فما بهم قال اتخذوا المعازف والدفوف والقينات فباتوا على شربهم ولهوهم فأصبحوا وقد مسخوا قردة وخنازير.“

arabský originál dostupný z: http://ar.wikisource.org/wiki/%D9%83%D8%AA%D8%A7%D8%A8_%D8%B0%D9%85_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%84%D8%A7%D9%87%D9%8A

15 překlad autorky „Listening to music and sinful fun are among what strengthens the satanic ways the most.“
anglický originál dostupný z: <http://muslimways.com/library/miscellaneous/music/why-music-is-haram.html>

16 Korán, 43:35, s. 223

17 překlad autorky „His state of emotions becomes less passionate when he hears the Qur'aan. On the contrary, when he listens to instruments of the devil (music), he dances a lot. If the prayer is established, he either prays while sitting down or performs it as fast as when the roaster picks seeds. He dislikes listening to the Qur'aan and does not find beauty in it while reciting it. ... Rather, he finds pleasure if he listens to Mukaa' or

Imám Ibn Qajjim varoval: „ Z úskoků Božího nepřítele, Satana, kterými zkouší ty, kteří nejsou příliš inteligentní, znalí či upřímní ve své víře, jsou pískot a tleskání. Tito lidé v nevědomosti hrají na hudební nástroje, které jsou zakázané a které srdce věřících odvádějí od Koránu. ... Hudba je potom Satanovým Koránem. Je to cesta k sodomii a cizoložství.“¹⁸

Šejch Ibn Baz pronesl: „Kdokoliv tvrdí, že Alláh povolil zpěv a hudební nástroje, lže a dopouští se velikého hříchu.“¹⁹

Podle Džábira ibn Abdalláh Prorok řekl: „Iblís (Satan) byl ten, kdo první bědoval a zpíval.“²⁰

Prorok také údajně vyřkl slova: „Hudba a zpěv způsobují, že v srdci vzrůstá pokrytectví stejně tak, jako voda napomáhá růstu obilí.“²¹ „Dvě věci necht' jsou zatraceny, tón mizmáru při radostné události a bédování při neštěstí.“²²

Uthmán pronesl: „Nezpíval jsem a ani jsem nelhal.“²³

Někteří zmiňují, že jistá Prorokova averze vůči hudbě byla nejspíš způsobena tím, že měl nadměru vyvinuty smysly, a tak mu veškeré zvuky působily takřka bolest.

1.1.3 Sunnitské právní školy

Hanafijský madhab patří v pohledu na hudbu mezi ty nejkritičtější. Abú Tajjib at-Tabarí řekl: „Abú Hanífa hudbu nenáviděl a její poslouchání považoval za hřích.“²⁴ Abú Hanífa

---

Tasdiyah. These are satanic pleasures and he is among those whom Allaah mentioned in the Ayah, and whosoever turns away from the remembrance of the Most Beneficent (Allaah), We appoint for him Satan to be a companion for him...“

anglický originál dostupný z: <http://muslimways.com/library/miscellaneous/music/why-music-is-haram.html>

18 překlad autorky „Of the tricks of the enemy of Allaah, Satan, that he uses to trap those who do not enjoy much intelligence, knowledge or sincerity in religion, are Mukaa' and Tasdiyah. These people of ignorance listen to and use musical instruments that are prohibited and which lead the hearts to abandoning the Qur'aan ... Music, then, is Satan's Qur'aan ... It is the way to sodomy and adultery.“

anglický originál dostupný z: <http://muslimways.com/library/miscellaneous/music/why-music-is-haram.html>

19 překlad autorky „...Whoever claims taht Allaah has allowed singing and musical instruments is lying and is committing a great evil.“

anglický originál dostupný z: <http://muttaqun.com/music.html>

20 překlad autorky „Iblís (Satan) was the first who wailed and the first who sang.“

anglický originál dostupný z: H.G. Farmer, A History of Arabian Music to the XIIIth Century, s. 24

21 překlad autorky „Music and singing cause hypocrisy to grow in the heart as water makes corn grow.“

anglický originál dostupný z: H.G. Farmer, A History of Arabian Music to the XIIIth Century, s. 24

22 překlad autorky

“صوتان ملعونان، صوت مزمار عند نعمة، و صوت ويل عند مصيبة.“

arabský originál dostupný z: <http://www.suwaitan.com/vb1/showthread.php?t=1902>

23 překlad autorky „I have not sung and I have not lied.“

anglický originál dostupný z: H.G. Farmer, A History of Arabian Music to the XIIIth Century, s. 25

24 překlad autorky

“كان أبو حنيفة يكره الغناء، ويجعل سماع الغناء من الذنوب.“

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

údajně sám o hudbě řekl: „Zpěv je podle všech náboženství nezákonný.“²⁵ Jeho žáci jasně prohlásili, že jsou hudební nástroje zakázané a kdokoliv, kdo by hru na ně poslouchal, nebude brán u soudu jako hodnověrný svědek. Někteří šli ještě dál a prohlásili poslouchání hudby za hříšnost (*fisq*) a mít z toho požitky za bezvěrectví (*kufir*).

Málikovský madhab se na otázku ohledně zaslechnutí hudby vyjadřuje tak, že se člověk musí snažit dotyčné místo rychle opustit, pokud tam není z nějakého zvláště naléhavého důvodu nebo odejít nemůže. Pokud hudbu zaslechne jako náhodný kolemjdoucí, měl by se otočit a jít nazpět, nebo alespoň zrychlit krok. Hudba dle tohoto madhabu zavádí na scesti. Málik ibn Anas (zakladatel této právní školy) řekl: „Když si muž koupí otrokyni a zjistí, že je zpěvačka, je jeho povinností poslat ji zpátky.“²⁶ Isháq Ibn ‘Ísá at-Tabbá‘ o něm vypráví toto: „Zeptal jsem se Málika ibn Anas, zda smí obyvatelé Medíny zpívat. Odpověděl mi: „Ty, kteří toto dělají, považujeme za hříšníky.“²⁷ Ibn al-Qásim vyprávěl: „Zeptal jsem se Málika na zpěv a on odvětil: „Nejvznešenější Bůh řekl: „A co zůstane jiného, odejde-li pravda, než bloudění?“ Je toto snad pravda?“²⁸

Žáci aš-Šáfí‘iho a ti, kteří jsou považováni za skutečné znalce jeho madhabu, zcela jasně vyhlásili hudbu a hudební nástroje za zakázané a odmítli, že by kdy aš-Šáfí‘í řekl, že jsou halál. Zároveň tato škola uznává, že legální je *hudá’* (píseň karavan) a jí podobné, nelegální jsou ale všechny ostatní druhy zpěvu bez doprovodu hudebních nástrojů. Mezi zakázané nástroje patří *‘úd* (loutna), *sanj* (kovový nástroj podobný činelu), *náj al-‘iráqí* (třtinová flétna), *barbat* (perská varianta *‘údu*), *rabáb* (strunný nástroj, smyčcový či trsací) aj. Byly to nástroje profesionálních hudebníků a sloužily pro pouhé potěšení. Na druhé straně byly povoleny *tabla* (buben) či *duff* (tamburína bez činelek), které využívali poutníci. Dle šáfí‘ovského madhabu může být nelegální nástroj zničen, aniž by za to hrozil nějaký trest. Podle hanafíjského madhabu je ale pachatel vinný, protože prodej a koupě nástroje byly legální. Aš- Šáfí‘í řekl: „Zpěv je zavrženíhodná kratochvíle podobající se lhaní. A ten, kdo ho často

---

25 překlad autorky

“ أن الغناء حرام في جميع الأديان.”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

26 překlad autorky „When a man buys a slave-girl and finds that she is a singer, then it is his duty to send her back.“

anglický originál dostupný z: H.G. Farmer, A History of Arabian Music to the XIIIth Century, s. 29

27 překlad autorky

“ سألت مالك بن أنس عما يترخص فيه أهل المدينة من الغناء ؟ فقال : إنما يفعله عندنا الفساق.”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

28 překlad autorky

“ سألت مالكا عن الغناء ؟ فقال : قال الله تعالى : { فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ } أفحوق هو ؟”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

poslouchá, je hlupák, jehož svědectví musí být odmítnuto.“²⁹ Ibn al-Džawzí řekl: „Nejbližší společníci aš- Šáfi‘ího odmítali poslouchání zpěvu.“³⁰ Dodal k tomu: „A toto je postoj učenců řídících se podle směru aš-Šáfi‘ího. Pouze nově příchozí toto povolovali následkem nedostatečných znalostí a tím, že je přemohla touha.“³¹

Pokud jde o poslední ze čtyř pravověrných madhabů, madhab hanbalovský, přísně fundamentalistický, syn imáma Ibn Hanbala, Abdulláh, se prý jednoho dne zeptal svého otce na hudbu. Ten mu odpověděl: „Hudba pěstuje v srdci pokrytectví, nemám ji rád.“³² A potom citoval imáma Málíka, že hudba přivádí na scestí. Ibn al-Džawzí řekl: „Naši právníci - tedy ti hanbalovského právního směru – řekli: „Nepřijímej svědectví zpěváka nebo tanečnicka.“³³

Jak je podle některých muslimů evidentní z postojů všech čtyř pravověrných madhabů, všechny hudební nástroje jsou zakázané. A žádný z následovníků čtyř imámů o tom neměl žádné pochybnosti. Řekli, že hudební nástroje jsou pro duši to samé jako alkohol, či dokonce dělají i větší škodu. Hudba je nenáviděná a je třeba se jí vyhnout. Podle jiných je zakázáno být za hudbu placen. Dokonce, pokud muslim dostane pozvání na svatbu, kde bude hudba, má odmítnout.

Je povolené zničit hudební nástroj a jejich výroba je podle některých harám. Zmiňují příběh, ve kterém jeden muž druhému rozbil hudební nástroj a soudce, který měl spor vyřešit, rozhodl, že majitel nemá nárok na žádnou náhradu, protože hudební nástroje nemají žádnou hodnotu. Al-Bahawí například vydal fetvu, ve které prohlásil, že všechny hudební nástroje jsou harám a nemohou být prodány do chvíle, než nebudou zničeny. Nesmějí být používány pro hudební účel, ale mohou být prodány jako hodnotné dřevo nebo kov. Je zakázáno pracovat jako prodavač na místě, kde je možné hudební nástroj koupit. Přirozeně je také zakázáno být

---

29 překlad autorky

“ إن الغناء لهو مكروه يشبه الباطل ، ومن استكثر منه فهو سفيه ترد شهادته.”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

30 překlad autorky

“ وقد كان رؤساء أصحاب الشافعي رضي الله عنهم ينكرون السماع - الغناء.”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

31 překlad autorky

“ فهذا قول علماء الشافعية وأهل التندين منهم، وإنما رخص في ذلك من متأخريهم من قلّ علمه
وغلبه هواه.”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

32 překlad autorky

“ الغناء ينبت النفاق في القلب لا يعجبني.”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

33 překlad autorky

“ وقال الفقهاء من أصحابنا - يعني الحنابلة - لا تقبل شهادة المغني والرقاص.”

arabský originál dostupný z: <http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>

muzikantem.

1.1.4 Ší‘a

Šíitský pohled je tomu sunnitskému velmi podobný. V šíitské tradici zdůrazňující zákaz hudby a zpěvu nalezneme například tyto chabary:

Posel Boží řekl: „A ten, kdo se proviní zpěvem, povstane v den vzkříšení slepý, hluchý a němý. Ten, kdo spáchal hřích cizoložství, hrál na dřevěné hudební nástroje nebo na buben, bude potrestán stejně.“³⁴

Tento chabar je líčen také následovně: „Ten, kdo vlastní sitár, povstane v den vzkříšení se zčernalou tváří. V rukou bude držet ohnivý sitár. Sedmdesát tisíc andělů ho bude tlouct ohnivými palicemi do obličeje a do hlavy. Zpěvák povstane ze svého hrobu slepý, hluchý a němý. Cizoložník, hráč na flétnu a na buben budou potrestáni stejným způsobem.“³⁵

Pravil také: „Tomu, kdo holduje zábavě (zpěvu a hudbě), bude v soudný den nalito roztavené olovo do ucha. Zpěv a hudba navádí k cizoložství.“³⁶

Dále řekl: „Všemohoucí Bůh mě poslal jako milosrdenství světům, abych vedl lid. Nařídil mi, abych vymýtil hru na píšťalu a jiné hudební nástroje, neřestnou zábavu, modly a všechny praktiky z doby nevědomosti.“³⁷ „Ten, kdo slyšel příliš mnoho písní, neuslyší Ruhánís v den vzkříšení.“ „Kdo jsou Ruhánís, ó Posle Boží?“ zptal se někdo. Odpověděl mu: „Ruhánís jsou nebeští zpěváci.“³⁸

34 překlad autorky „And the person with the (sin of) singing (al-ghiná‘) will be raised (on the day of resurrection) blind, deaf and dumb. The person with (the sin of) adultery, of wood-wind, and of drum will also be raised in the same way.“
anglický originál dostupný z: <http://faithandthearts.com/wp-content/uploads/2010/05/Islam-Performing-Arts.pdf>

35 překlad autorky "A person who possesses a sitar, on the day of Qiyamat will be raised with a black face. His hands will be holding a sitar of fire. Seventy thousand angels with maces of fire will be hitting him on the face and the head. The singer will arise from his grave, blind, deaf and dumb. The adulterer will be similarly raised. The player of flute will also be made to rise in this way as will be the drum player."
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

36 překlad autorky „Whoever listens to the entertainment (song and music), lead will be melted inside his ear on the day of judgement. ... Singing and music are enchantment for adultery.“
anglický originál dostupný z: <http://faithandthearts.com/wp-content/uploads/2010/05/Islam-Performing-Arts.pdf>

37 překlad autorky „The Almighty Allah has sent me as a mercy to the worlds, to guide the people. And He ordered me to eradicate the playing of flute and other instrument of music, all games of vice, idol (worship) and all practices of the days of ignorance.“
anglický originál dostupný z: <http://faithandthearts.com/wp-content/uploads/2010/05/Islam-Performing-Arts.pdf>

38 překlad autorky „One who has listened to too many songs will not be able to hear the Ruhaanis on the Day of Qiyamat.“ „Who are the Ruhaanis, O Prophet of Allah (s.a.w.s.)?“ someone asked. The Prophet (s.a.w.s.) replied, „They are the melodious singers of Heaven.“
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

Alí, kníže věřících pronesl: „Andělé nevstoupí do domu, kde je víno, buben, tamburína nebo flétna. Dokonce ani modlitby obyvatel takového domu nebudou přijaty. Takovým se nedostane požehnání.“³⁹

Prorok dle Dža‘fara as-Sádiqa, šestého šiitského imáma, pravil: „Zakazuji vám tanec a hru na flétnu a bubny“(zaznamenal al-Kulajní)⁴⁰

Dža‘far as-Sádiq také řekl: „Zpívat či hrát na hudební nástroj, učit se tomu nebo to vyučovat, být za to placen či se jinak věnovat těmto neřestem je harám.“⁴¹ „Poslouchání hudby, písní a zbytečných slov pěstuje v srdci pokrytectví, stejně jako se ve vodě daří řasám.“⁴² „Zpěv a hudba jsou hnízdem pro ptáka zvaného pokrytectví.“⁴³ „Dům, ve kterém zní hudba, není chráněn před neštěstím. Prosby nejsou na takovém místě vyslyšeny. Andělé nechodí na taková místa.“⁴⁴ „Když kdokoliv začne zpívat, Bůh za ním pošle dva satany, kteří se mu usadí na ramenu a patami ho kopou do hrudi tak dlouho, dokud nepřestane.“⁴⁵

Alí ar-Ridá, osmý šiitský imám, pravil: „Poslouchat hru na hudební nástroje je jeden z největších hříchů“⁴⁶ „Pro toho, kdo se vyhýbá písním, bude v ráji připraven strom, jehož větvemi bude na příkaz Boží hýbat vítr, aby se z něj linula melodie, jakou ještě neslyšel.

39 překlad autorky „Angels do not even enter a house that has wine, drum, tambourine or a flute. Even the prayers of the inhabitants of this house are unacceptable. They are deprived of barakat.“
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

40 překlad autorky „I prohibit for you dancing and playing flute, drums and tabla.“
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

41 překlad autorky “Even learning to sing or play music and teaching it, to sing and play music, to be paid for these things or to be in any way engrossed in these vices is Haraam.“
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

42 překlad autorky „Listening to music, songs and useless words cultivate hypocrisy in the heart, in the same way as algae grows in water.“
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

43 překlad autorky „Singing and music is a nest for the bird called hypocrisy.“
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

44 překlad autorky

“ بيت الغناء لا تُؤمن فيه الفجيعة، ولا تُجاب فيه الدعوة، ولا يدخله الملك.“

arabský originál dostupný z: <http://www.shiastudies.com/cgi-sys/suspendedpage.cgi?%20%20name=News&file=print&sid=1023>

45 překlad autorky

“ ما رفع أحد صوته بالغناء إلا بعث الله اليه شيطانين يجلسان على منكبيه (كتفيه) يضربان بأعقابهما على صدره حتى يمسك (يتوقف عن الغناء).“

arabský originál dostupný z: http://ar.wikisource.org/wiki/%D9%83%D8%AA%D8%A7%D8%A8_%D8%B0%D9%85_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%84%D8%A7%D9%87%D9%8A

46 překlad autorky "To listen to a musical instrument is one of the Greater Sins."
anglický originál dostupný z: <http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam/>

Ovšem ten, kdo se nedržel od písní dál, ji nikdy neuslyší.“(zaznamenal al-Kulajní)⁴⁷

Někteří šiité jsou na rozdíl od sunnitů, kteří hudbu zavrhují jako celek, přesvědčeni, že zakázaný je jen takový druh hudby, který má sloužit k pobavení a obveselení. To, jaká hudba je tedy povolená, detailněji vysvětluje Ájatolláh Sistání, jeden z nejpřednějších šiitských učenců naší doby: „Zakázaná je taková hudba, která je určena pro zábavu a povesezení, a to i kdyby nevzbuzovala sexuální pokušení. Povolená hudba je taková, která pro takováto zábavní setkání není vhodná, a to i v případě, že není klidná, jako vojenská hudba nebo ta, co se hraje při pohřbech.“⁴⁸ To samé platí v případě zpěvu. Zpěv, který by sloužil pro pouhé pobavení, je harám.

Muslim je tedy dle názoru odpůrců hudby povinen vyhnout se tomu, aby hudbu slyšel, pokud je to v jeho moci (tzn. doma, v úřadu, v autě, atd.). Pokud hudbu slyší ze sousedství, nebo když prochází ulicemi nebo trhem, není to hřích. Není ani jeho povinností, aby se snažil tuto hudbu umlčet, pokud ovšem nemá tu moc. Může ale moudře poradit a použít dobré argumenty k tomu, aby byla hudba vypnuta či muzikanti přestali hrát.

Za určitých okolností může být člověk k posлуcháání hudby přinucen, bez toho aniž by on sám chtěl. V tomto případě opět není považován za vinného. Může například potřebovat nové oblečení nebo potraviny v nějakém obchodním domě, kde je hudba slyšet neustále. Nebo může sedět před televizí nebo u rádia, aby slyšel zprávy nebo aby viděl nějaký dokument či jiný hodnotný pořad kvůli svému sebevzdělávání. Hudba a zpěv jsou často spojeny s audiovizuálními výukovými a informačními materiály a je velmi nesnadné se jim vyhnout. Pokud nejsou dostupné materiály, které by hudbu neobsahovaly, je přípustné použít materiály, ve kterých je hudba obsažena. Je ale nutné, aby to byl jen vedlejší a nikoliv hlavní předmět materiálu. Je nezbytné, aby práce s takovým materiálem byla zaměřená pouze na získávání informací a ne k účelu hledání požitku z poslechu hudby.

Pro tzv. terapeutické účely, jako je poslech hudby po namáhavém dni pro odpočínutí si,

---

47 překlad autorky

“من نزه نفسه عن الغناء فإن في الجنة شجرة يأمر الله عز وجل الرياح أن تحركها فيسمع لها صوتا لم يسمع بمثله ومن لم ينتزه عنه لم يسمعه.“

arabský originál dostupný z: <http://www.shia-today.com/index.php?show=news&action=article&id=913>

48 překlad autorky

“الموسيقى المحرمة : هي ما تكون مناسبة لمجالس اللهو واللعب ، وإن لم تكن مثيرة للغريزة الجنسية. والموسيقى المحللة هي : ما لا تناسب تلك المجالس ، وإن لم تكن مهدئة للأعصاب كالموسيقى العسكرية والجنائزية.“

arabský originál dostupný z: <http://www.najaf.org/all/result.php?t=music&keyword=%C7%E1%E3%E6%D3%ED%DE%EC&l=ARA&1.x=17&1.y=10&1=GO>

nebo jako uměleckou inspiraci, je hudba zakázána, pokud to není z nějakého důvodu nezbytné.

1.1.5 Výjimky

Za tím, co bylo dosud zmíněno, si muslimové smýšlející proti hudbě pevně stojí. A kdo chce tvrdit, že je určitý hudební nástroj povolen, musí to dokázat.

Jako jediná výjimka se připouští hra na *duff* (či *daff*), malý bubínek, bez jakýchkoliv přidaných činelek. Hra na *duff* je *halál*, ale zvuk kovových činelek při hře na tento bubínek by byl *harám*. Prorok povolil hrát na tento nástroj o svatbách a o malém a velkém svátku (*al-‘id as-saghrír*, svátek ukončení půstu po skončení měsíce ramadánu a *al-‘id al-kabír*, obětní svátek v průběhu pouti do Mekky *hadždže*). Ti, co připouští, že je povoleno hrát na *duff*, zdůrazňují, že to neznamená hrát na jakýkoliv buben. Hra na všechny bubny je *harám* kromě bubínku *duff*. Hrát na *duff* je ovšem dle názoru některých duchovních autorit povoleno pouze ženám a pro ženy. Jejich hlasy nesmí připomínat hlasy mužské a ani být mužem poslouchány. Svou hrou nesmí vyrušovat sousedy. Šejch Ibn Tajmíja řekl: „Muži v jeho (tzn. Prorokově, pozn. překl.) době na *duff* nehráli a ani netleskali.“⁴⁹ Vyprávělo se v *as-Sahíh*: „Tleskání je pro ženy a muži mají chválit Boha.“⁵⁰ Podle některých je ale možné použít tohoto druhu bubínku pro praktické účely, jako je bubnování při cvičení či veslování. Není dovoleno ho využít pro zábavu a nečinnost. Muži nesmějí hrát na žádný hudební nástroj, ani na svatbách, ani při jiných příležitostech.

Hadíth, ze kterého toto povolení pro ženy vychází, je jeden z těch, které vypráví A‘iša, jedna z Prorokových manželky. „Abú Bakr k ní přišel během svátečních dní *Miná* a byly u ní právě dvě otrokyně, které hrály na bubínek *duff*. Prorok měl zakrytou tvář šálem. Abú Bakr ženy pokáral, Prorok svou tvář odkryl a řekl Abú Bakrovi: „Nech je, je sváteční den, jsou svátky *Miná*.“ (zaznamenal al-Bucháří a Muslim)⁵¹

49 překlad autorky „But the men at his time did not play the daff or clap with their hands.“

anglický originál dostupný z: <http://www.islamqa.com/en/ref/5000>

50 překlad autorky

“الصحيح قال: التصفيق للنساء والتسبيح للرجال.“

arabský originál dostupný z: <http://www.suwaidan.com/vb1/showthread.php?t=1902>

51 překlad autorky

“أبا بكر رضي الله عنهما دخل عليها وعندها جاريتان في أيام منى تدفغان وتضربان والنبي صلى الله عليه وسلم متغش بثوبه فانتهرهما أبو بكر فكشف النبي صلى الله عليه وسلم عن وجهه فقال دعهما يا أبا بكر فإنها أيام عيد وتلك الأيام أيام منى.“

arabský originál dostupný z: <http://www.tabee3i.com/topic/4427-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%A7%D9%85-%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%85>

Šejch Ibn Baz řekl: „Pokud jde o svatby, duff se může použít pro doprovod neškodného zpěvu, který není hříšným. To se může odehrát v noci, pouze u příležitosti svatby a jediné ženami a pro ženy. Tyto písně jsou způsobem oznámení islámské svatby. Prorokova sunna toto vše potvrzuje. Pokud jde o bubny, ty jsou bezvýhradně harám.“⁵²

Muhammad ibn Chátib řekl: „Posel Boží pravil: „Bubínek duff a zpěv při sňatku stojí na rozhraní povoleného a zakázaného.“ (zaznamenáno al-Buchárím, Muslimem, at-Tirmidhím, Ibn Mádžou a an-Nasá'ím) ⁵³

Dalšími výjimkami je „zpěv“ pro náboženský účel. Povoluje se tedy recitovat Korán, zpívat a poslouchat náboženské písně a provádět obřad *dhikr*. Abú Hurajra vyprávěl, že Posel Boží řekl: „Kdo Korán neprozpěvuje, není jedním z nás.“⁵⁴ Al-Bará bin Azíb zase vypráví, že Prorok přikázal: „Ozdobte Korán svými hlasy.“⁵⁵

Hudbě v islámské náboženské praxi se budeme detailněji věnovat v příští kapitole.

1.2 Jsou hudba a zpěv halál?

Podle těch, kteří jsou přesvědčení, že je hudba povolena, jsou všechny hadíthy, které tvrdí opak, slabé, tedy jsou ze skupiny těch tradic, u kterých je možné vznášet vážné pochyby o obsahu nebo o některých tradentech. (Největší nedůvěra je projevoována vůči hadíthům, které pocházejí od Prorokova druha Abú Hurajry.) Jejich odpůrci zase říkají, že některé jsou naopak nadmíru hodnověrné, pocházející ze sbírky al-Buchářího. Učenci se shodli, že jsou hadíthy o hudebních nástrojích autentické, kromě al-Ghazzálího, islámského filosofa, a Ibn Hazma, islámského teologa a literáta.

Někteří se domnívají, že hudba není zakázána sama o sobě, ale pouze v případě je-li hrána

---

52 překlad autorky „As for weddings, the Daff (tambourine) can be used along with innocent singing that does not call to sin. This can be done at night, only by and for women. These songs are a way of announcing an Islamic marriage. Teh Sunnah of the Prophet supports the above. As for the drums, they are Haram all the time.“

anglický originál dostupný z: <http://www.chowk.com/interacts/4699>

53 překlad autorky

“ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : فصل ما بين الحلال والحرام الدف و الصوت في النكاح.“

arabský originál dostupný z: http://www.islamweb.net/newlibrary/display_book.php?idfrom=2061&idto=2062&bk_no=47&ID=874

54 překlad autorky „Aby Hurayrah reported that Allah's Messenger said, „Whoever does not chant the Quraan isn't one of us.“

anglický originál dostupný z: <http://www.planetaislam.com/praktyka/music4.html>

55 překlad autorky „Adorn the Quraan with your voices.“

anglický originál dostupný z: <http://www.planetaislam.com/praktyka/music4.html>

v prostředí, kde je alkohol a jiné zakázané věci. S tím ale odpůrci hudby nesouhlasí a argumentují tím, že by tedy bylo možné říci, že cizoložství není nezákonné, pokud člověk zároveň nepije alkohol, a znovu zdůrazňují, že hudba je v již zmiňovaném hadíthu dána na roveň alkoholu a smilstvu.

Příznivci hudby zdůrazňují, že není jisté, zda je výrazem z Koránu „zábavné povídání“ myšlena právě hudba. Na to jejich odpůrci reagují tím, že to nebyli oni, kdo vyložil význam Koránu, ale byl to sám Prorok a jeho druhové. Věří, že ti by nevydali žádný příkaz či zákaz bez toho, aniž by věděli, že to tak Prorok chce. A Muhammadovi společníci interpretovali „zábavné povídání“ jako hudbu.

1.2.1 Korán

Pokud jde o verš z 31.súry, který mluví o „zábavném povídání“, Ibn Hazm na něj reaguje takto: „Tento verš odsuzuje takové chování, které by se nějak vysmívalo cestě Alláhově. Kdokoliv by toto dělal, je nevěřícím. I kdyby si kvůli tomu, aby se mohl vysmívat Koránu a zavádět lidi na scestí, jeden opis koupil, byl by nevěřící. Toto je chování, které Alláh odsuzuje, a nikoliv „zábavné povídání“, díky němuž si může člověk dopřát zasloužený odpočinek, aniž by zamýšlel svádět ostatní na scestí.“⁵⁶

Ibn Hazm také vyvrátil argumenty těch, kteří tvrdili, že pokud není zpěv „pravda“, musí to být „bloudění“, při čemž se odkazovali na 10.súru: „Hle, takový je Bůh, Pán váš i pravda! A co zůstane jiného, odejde-li pravda, než bloudění? Kam jste se to jen obrátili?“⁵⁷ Prorok ale podle Ibn Hazma řekl: „Skutky budou posuzovány podle úmyslu a každý dostane to, co zamýšlel učinit.“(zaznamenali al-Bucháří a Muslim)⁵⁸

A tak ten, kdo poslouchá hudbu, aby to posloužilo hříšnému úmyslu, je hříšníkem, což platí nejen o hudbě, ale o čemkoliv jiném. Zatímco ten, kdo hudbu poslouchá za účelem osvěžení své duše, aby byl vůči Alláhu ještě poslušnější a dělal dobré skutky, je dobrým muslimem. A ti, kteří hudbu neposlouchají ani v hříšném úmyslu, ani aby svou víru upevnili, chovají se neutrálně a tedy ne nezákonně.

---

56 překlad autorky „This verse condemns a particular behavior, that of doing something to mock the path of Allah. Anyone who does this is an unbeliever; if he even should buy a copy of the Qur'an, doing so in order to make it the object of his mockery and thereby leading people astray, he would be an unbeliever. It is this type of behavior which is condemned by Allah and not the idle talk in which one may indulge for mere relaxation, without intending to lead people astray from the path of Allah.“

anglický originál dostupný z: <http://www.themodernreligion.com/misc/hh/music.html>

57 Korán, 10:32, str. 378

58 překlad autorky „Deeds will be judged according to intention, and everyone will get what he intended.“

anglický originál dostupný z: <http://www.themodernreligion.com/misc/hh/music.html>

1.2.2 Hadíthy

A'íša vyprávěla: „Jedna žena si brala ansára (muslima z Medíny, pozn. překl.) a Prorok se mě zeptal: „A'íšo, bylo jim zajištěno pobavení? Ansárové se rádi baví.“(zaznamenal al-Bucháří)⁵⁹

Ibn 'Abbás řekl: „A'íša provdala jednu svou příbuznou za ansára. Prorok k ní přistoupil a zeptal se: „Poslala jsi s ní zpěváka?“ „Ne,“ odpověděla A'íša. Posel Boží poté řekl: „Ansárové jsou lidé, kteří milují poezii. Měla jsi s ní poslat někoho, kdo bude zpívat.“(zaznamenal Ibn Mádža)⁶⁰

Al-Ghazzálí, jeden z nejvýznamnějších perských teologů a filosofů, zmiňuje hadíth, kde dvě habešské dívky zpívaly a zápasily s oštěpy v Prorokově mešitě a Prorok je povzbuzoval, ať pokračují, zatímco se ptal své ženy A'íšy: „...Chceš se dívat?“. A ona odpověděla: „Ano“...“⁶¹ (zaznamenal al-Bucháří a Muslim)

Anas ibn Málík vyprávěl: „Prorok šel kolem několika žen v Medíně a když je míjel, hrály právě na své bubínky duff a zpívaly: „Jsme sousedky Banú Nadžár, ó, jak je krásné mít za souseda Muhammada.“ A Prorok odpověděl: „Alláh ví, že vás velmi miluji.“(zaznamenali al-Bucháří a Muslim)⁶²

Vypráví se o A'íše, že „...k ní přišel Abú Bakr o jednom ze dvou svátků. Byl u ní Prorok a také dvě zpěvačky, které zpívaly písně ansárů o dni Ba'áth. Abú Bakr dvakrát pronesl: „Mizmár je nástroj Satanův.“ Prorok mu odvětil: „Nech je. Všichni lidé slaví svátky a my

59 překlad autorky

“ أنها زفت امرأة إلى رجل من الأنصار . فقال نبي الله (صلى الله عليه وآله) : يا عائشة ا ما كان معكم لهو ، فإن الأنصار يعجبهم اللهو .“

arabský originál dostupný z: <http://www.shiaweb.org/books/sahihain/pa66.html>

60 překlad autorky

“ أنكحت عائشة ذات قرابة لها من الأنصار . فجاء رسول الله (صلى الله عليه وآله) فقال : أرسلتم معها من يغني ؟ قالت : لا . فقال رسول الله (صلى الله عليه وآله) : إن الأنصار قوم فيهم غزل ، فلو بعثتم معها من يقول : أتيناكم أتيانكم فحيانا وحياكم .“

arabský originál dostupný z: <http://www.shiaweb.org/books/sahihain/pa66.html>

61 překlad autorky

“ ... قال تشتهين تنظرين فقالت نعم ... “

arabský originál dostupný z: <http://www.tabee3i.com/topic/4427-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%A7%D9%85-%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%85>

62 překlad autorky

“ أن النبي (صلى الله عليه وآله) مر ببعض المدينة فإذا هو بجوار يضربن بدفهن ويتغنين ويقلن : نحن جوار من بني النجار * يا حبذا محمد من جار فقال النبي (صلى الله عليه وآله) : الله يعلم أي لأحبكن .“

arabský originál dostupný z: <http://www.shiaweb.org/books/sahihain/pa66.html>

máme svátek právě dnes.“(zaznamenal al-Bucháří)⁶³

S drobnými obměnami je stejný hadíth líčen takto: A‘íša vyprávěla: „Během svátku k nám přišel Abú Bakr. Byly u nás dvě otrokyně, které si připomínaly den Ba‘áth, ve kterém byli zabiti předáci kmenů Aus a Chazradž. Abú Bakr třikrát zopakoval: „Služebníci Boží, cožpak není mizmár nástroj Satanův? A Prorok mu odpověděl: „Všichni lidé slaví svátky a dnes máme svátek my.“(zaznamenali Muslim a Ibn Mádža)⁶⁴

Abdalláh ibn Hibár vyprávěl o svém otci: „Hibár vdával dceru a hrál na její svatbě na trumpetky a tamburínu. Posel Boží to slyšel a zeptal se: „Co je to?“ Odpověděli mu: „Hibár vdává dceru a proto hraje na tyto nástroje. Posel na to odvětil: „Požehnané manželství, které chrání člověka před smilstvem.“⁶⁵

„Alláh poslouchá muže s krásným hlasem čtoucího Korán pozorněji, než pán poslouchá hlas své zpěvačky.“⁶⁶

„Alláh neseslal Proroka, který by neměl krásný hlas.“⁶⁷

A‘íša řekla: „Jedna otrokyně zpívala v mém domě, když Umar požádal o svolení vstoupit. Jakmile zaslechla (otrokyně) jeho kroky, utekla pryč. Vstoupil a Apoštol se usmál. „Ó, Apoštole Boží,“ řekl Umar, „co tě tak rozesmálo?“ Apoštol odpověděl, „Zpívala tu otrokyně,

63 překlad autorky

“... أن أبا بكر دخل عليها والنبي عندها يوم فطر أو أضحى ، وعندها قينتان تغنيان بما تقاذفت الأنصار يوم بعثت ، فقال أبو بكر : مزمار الشيطان ، مرتين . فقال النبي (ص) دعهما يا أبا بكر .
“ إن لكل قوم عيدا وإن عيدنا هذا اليوم .“

arabský originál dostupný z: <http://www.tabee3i.com/topic/4427-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%A7%D9%85-%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%85>

64 překlad autorky

“ دخل علينا أبو بكر في يوم عيد وعندنا جاريتان تذكران يوم بعثت يوم قتل فيه صناديد الأوس والخزرج ، فقال أبو بكر : عباد الله أمزور الشيطان ؟ عباد الله أمزور الشيطان ؟ عباد الله أمزور الشيطان ؟ قاهلا ثلاثا فقال رسول الله (ص) : يا أبا بكر ان لأكل قوم عيدا وان اليوم عيدنا .“

arabský originál dostupný z: <http://www.tabee3i.com/topic/4427-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%A7%D9%85-%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%85>

65 překlad autorky

“ زوج هبار ابنته ف ضرب في عرسها بالكبر والغربال ، فسمع ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: ما هذا ؟ قالوا: زوج هبار ابنته ، ف ضرب في عرسها بالكبر والغربال فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أشيدوا النكاح ، أشيدوا النكاح ، هذا نكاح لا سفاح.“

arabský originál dostupný z: <http://islamlight.net/index.php?option=content&task=view&id=1295>

66 překlad autorky „Alláh listens more intently to a man with a Beautiful Voice reading the Qur‘án than does a master of singing-girl to her singing.“

anglický originál dostupný z: H.G. Farmer, A History of Arabian Music to the XIIIth Century, s. 25

67 překlad autorky „Alláh has not sent a Prophet except with a beautiful voice.“

anglický originál dostupný z: H.G. Farmer, A History of Arabian Music to the XIIIth Century, s. 25

ale utekla, jakmile uslyšela tvé kroky!“ „Neodejdu,“ odvětil Umar, „dokud neuslyším to, co slyšel Apoštol.“ Proto zavolal tu dívku zpátky a ona začala zpívat. Apoštol jí poslouchal.“⁶⁸

Je zaznamenáno, že mnoho Muhammadových druhů i mnoho muslimských učenců druhé generace hudbu poslouchalo a neviděli na ní nic nezákonného. Příznivci se odvolávají na slova Ibn Hazma, týkající se pravosti hadíthů, které hudbu zakazují: „Vše, co je o tomto tématu zaznamenáno, jsou lži a podvrhy.“⁶⁹

Šejch Júsuf al-Qaradáwí, dnes jedna z nejuznávanějších morálních autorit islámského světa, se k otázce hudby vyjadřuje následovně: „Mezi zábavu, která může utěšit duši, potěšit srdce a osvěžit uši, patří zpěv. Islám povoluje zpívání pod podmínkou, že nebude nikterak obscénní nebo v rozporu s islámskou morálkou. Není nic špatného na tom obklopovat se hudbou, která není sexuálně vzrušující. Z důvodu vytvoření atmosféry radosti a štěstí se zpěv doporučuje při slavnostních příležitostech, jako jsou dny muslimských svátků *‘id*, svatby a svatební hostiny, narození dítěte, *‘aqíqa* (oslava narození dítěte poražením ovce) a návrat poutníka.“⁷⁰

Příznivci hudby jsou přesvědčeni, že jí islám povoluje, přece jen je ale třeba, aby muslimové dbali na následující pravidla. Hudba nikdy nesmí odporovat učení islámu. Například, pokud by naváděla k chvále vína, k jeho konzumaci, byla by považována za harám. Ačkoliv nemusí být harám obsah hudby, stejným dílem záleží na její prezentaci. Ta by byla brána jako nezákonná, pokud by měla sexuální podtext. Islám také bojuje proti nestřídmosti a extravaganci v čemkoliv - v uctívání Boha, ale i v zábavě. Každý muslim si je sám sobě nejlepším soudcem, a tak pokud on sám soudí, že určitý typ zpěvu nebo hudby probouzí jeho vášně a zavádí ho k hříchu, musí se takové hudbě vyhýbat a nesmí podlehnout pokušení. Stejně tak, pokud je hudba spojována například s alkoholem či obscénností, je považována za harám.

---

68 překlad autorky „A slave-girl was singing in ma house when ‘Umar asked leave to enter. As soon as she (the slave-girl) heard his steps she ran away. He came in and the Apostle smiled. „O Apostle of Alláh,“ said ‘Umar, „ what hath made thee smile?“ The Apostle answered, „A slave-girl was singing here, but she ran away as soon as she heard thy step!“ „I will not depart,“ said ‘Umar, „until I hear what Apostle heard.“ So the Apostle called the girl back and she began to sing, the Apostle listening to her.“

anglický originál dostupný z: H.G. Farmer, A History of Arabian music to the XIIIth century, s. 26

69 překlad autorky „All that is reported on this subject is false and fabricated.“

anglický originál dostupný z: <http://www.themodernreligion.com/misc/hh/music.html>

70 J.AL-QARADÁWÍ, Povolené a zakázané v Islámu, str. 210

1.3 Je tanec harám nebo halál?

Vzhledem k tomu, co jsme si již řekli o pohledu islámu na hudbu a zpěv, je pochopitelné, že zlatá střední cesta musí platit i u tance. Islám muslimy od zábavy neodrazuje, ale nesmí vést k tomu, co je zakázané. Korán ani hadíthy se konkrétně tématem tance nezabývají.

Převládá názor, že ženy a muži smí tančit pouze odděleně, a to i na takové události, jakou je například svatba. Základním předpokladem pro to, aby byl tanec halál, je to, že tanečníci a tanečnice neodhalí tzv. *'awra* – intimní partie. U žen je to vše kromě obličeje a rukou dolů od zápěstí, u mužů část těla mezi pupkem a koleno. Důvodem zákazu společného tance obou pohlaví je především těsný tělesný kontakt, který bývá s tancem spojován a který probouzí nežádoucí vášně. Další podmínkou halál tance je samozřejmě halál hudba, která ho doprovází.

Výjimkou ovšem je, když žena tančí pro svého manžela. Takový tanec slouží k upevnění jejich vztahu a neexistují pro něj takřka žádná omezení.⁷¹

Někdo tvrdí, že tanec je už ve své podstatě zavrženíhodný (*makrúh*), pokud je navíc proveden v západním stylu či jako imitace tance nevěřících žen, potom je zakázaný, protože Prorok řekl: „Kdokoliv napodobuje jiné, stává se jedním z nich.“⁷²

Objevuje se ale také názor, že tanec není ženám povolen. A to jak před muži (potenciálními ženichy i těmi, se kterými je sňatek z důvodu pokrevní příbuznosti vyloučen-tzv. *mahárim*), tak ženami, protože i ty se mohou vzájemně přitahovat. A i kdyby to nebyl tento případ, nelze vyloučit, že jedna z tanečnic nebude mužům vyprávět o kráse a ladných pohybech těch ostatních, což by mohlo mít nedobré důsledky. Tradovalo se, že Abdalláh ibn Mas'úd řekl: „Prorok řekl: „Žádná žena by se neměla dívat na jinou a poté popisovat její půvaby svému manželovi. To by bylo to samé, jako by ji viděl on sám.“⁷³ Prorok dříve povolil mužům zženštilého chování dělat společnost ženám, když ale slyšel jednoho z nich, jak popisuje krásu těchto žen a prozrazuje jejich tajemství, zakázal jim to. Vyprávěla Umm Salma: „Prorok ke mně přišel, zrovna když u mě byl jeden muž, který působil zženštile. Slyšela jsem ho, jak říká Abdalláhovi ibn Abí Umajja: „Ó, Abdalláhu, pokud zítra s Boží pomocí porazíš at-Tá'ifá, najdi Ghajlánovu dceru.“ Poté ji popsals. Prorok

71 http://www.islamonline.net/servlet/Satellite?pagename=Islamonline-English-Ask_Scholar/FatwaE/FatwaE&cid=1119503545778

72 překlad autorky „Whoever imitates a people is one of them.“

anglický originál dostupný z: <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20081201001537AAYK9vJ>

73 překlad autorky „The Prophet (peace and blessings of Allaah be upon him) said: “No woman should look at another woman then describe her to her husband so that it is as if he can see her.”

anglický originál dostupný z: <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20081201001537AAYK9vJ>

řekl: „Takoví lidé by k tobě neměli chodit.“⁷⁴

Šejch Júsuf al-Qaradáwí o tanci říká: „Islám je skutečným náboženstvím, které se nevznáší v prostoru iluze a klamu, ale doprovází člověka v jeho reálném životě. Nejedná s lidmi jako by to byli okřídlení andělé, ale přistupuje k nim jako k tvorům, kteří jsou nuceni obstarat si živobytí. A proto islám lidem nenařídil a ani nic takového nepředpokládal, aby každé jejich slovo bylo opakováním Božího jména, každé jejich mlčení přemýšlením, každé naslouchání posloucháním koránských veršů a každá jejich volná chvíle časem stráveným v mešitě. Naopak bere lidi takové, jací jsou s jejich přirozenostmi a touhami, se kterými je Alláh stvořil. A stvořil je, aby byli spokojení a šťastní, aby se smáli a bavili se stejně tak, jako je stvořil pro to, aby jedli a pili. Proto islám lidem umožnil nejrůznější druhy zábavy a odpočinku a jedním z těch, které byli velmi oblíbené v různých dobách a v mnoha zemích, je právě tanec. Nemůžeme říct, že je tanec jako takový legitimní nebo zakázaný. O tom rozhoduje druh tance, kdo ho tančí a s kým a kdo se na tanečnický dívá.“⁷⁵

---

74 překlad autorky „The Prophet (peace and blessings of Allaah be upon him) entered upon me and there was an effeminate man with me. I heard him say to ‘Abd-Allaah ibn Abi Umayyah, “O ‘Abd-Allaah, if Allaah should enable you to conquer al-Taa’if tomorrow you should look for the daughter of Ghaylaan.” then he described her. The Prophet (peace and blessings of Allaah be upon him) said: “These people should not enter upon you.”

anglický originál dostupný z: <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20081201001537AAYK9vJ>

75 překlad autorky

“ فالإسلام دين واقعي لا يخلق في أجواء الخيال المثالية الواهمة، ولكنه يقف مع الإنسان على أرض الحقيقة والواقع. ولا يعامل الناس كأنهم ملائكة أولو أجنحة مثني وثلاث ورباع. ولكنه يعاملهم بشرا يأكلون الطعام ويمشون في الأسواق لذلك لم يفرض على الناس - ولم يفترض فيهم - أن يكون كل كلامهم ذكرا، وكل صمتهم فكرا، وكل سماعهم قرآنا، وكل فراغهم في المسجد. وإنما اعترف بهم وبفطرتهم وغرائزهم التي خلقهم الله عليها. وقد خلقهم سبحانه يفرحون ويمرحون، ويضحكون ويلعبون، كما خلقهم يأكلون ويشربون ولذلك شرع الإسلام للناس أنواعا شتى من اللهو والترويح، ومن ألوان اللهو والترويح التي اتخذها الناس. في بلدان مختلفة، وفي عصور شتى: الرقص. ولا نستطيع أن نقول: الرقص كله مباح، أو الرقص كله محظور فحسب نوع الرقص، ومن يقوم به من رجل أو امرأة، وما يصاحبه من محرّم شرعي أو لا يصاحبه، يكون الحكم عليه.”

arabský originál dostupný z: <http://el-salam.3arabiyate.net/montada-f35/topic-t275.html>

2. Hudba, zpěv a tanec v islámské náboženské praxi

Hudba vždy patřila k arabské lidové kultuře. Pokud jde o její využití v náboženské praxi islámu, i tam má své místo, ačkoliv například ve srovnání s křesťanstvím je poměrně zanedbatelné.

2.1 Recitace koránských veršů

Korán je často prezentován ve zvláštní zpěvné formě. Jeho přednášení tak vyžaduje krásný hlas a jisté hudební vlohy. Nicméně ten, kdo Korán prezentuje, není nikdy považován za zpěváka (*mughanní, mutrib*), ovšem jen za recitátora (*muqri', táli, murattil* nebo *mudžawwid*). Žádný muslim nepoužije výrazu „zpěv“ v souvislosti s recitováním Koránu, i když je pravidlem, že nejlepší recitátoři Koránu jsou také skvělými zpěváky.

Čtení Koránu musí být v souladu se stanovenými pravidly pro výslovnost, intonaci a césuru (básnickou přerývku). Tato pravidla vytvořil sám Prorok a předávala se z generace na generaci. Již za Muhammadova života někteří jeho následovníci v přednášení Koránu vynikali a rozšířili toto umění mezi svými spoluvěřci. Ale teprve v 8. stol.n.l., tj. jedno století po vzniku islámu, zavedlo sedm muslimských učenců pravidla pro tzv. sedm způsobů čtení, která platí dodnes. Nejrozšířenější byl mezi muslimy způsob Ibn Hafse. Během 9.stol. se ale věřící začali při čtení Koránu od těchto pravidel odchylovat a od té doby recitátoři Koránu získávají své náboženské a hudební vzdělání na některé z mnoha koránských škol.

Přednášení je předváděno sólově a recitátor ho zahajuje dvěma předepsanými formulemi. Je to zvolání: „Bůh mě chrání před zlým ďáblem“, za nímž následuje *basmala*: „Ve jménu Boha milosrdného, slitovného.“ Recitaci uzavírá obrat: „Veliký Bůh vyřknul tuto pravdu.“ Není nutné, aby recitátor přednášel súru celou. Může začít v jejím prostředku a skončit ještě před koncem.

Hudební struktura přednesu je určena především hudebním talentem recitátora a působivostí jeho hlasu. Tak na sebe může jedna a ta samá súra převzít několik hudebních forem. Recitátor, který klade zvláštní pozornost na výslovnost a césuru, může přednášet súru na jednom, dvou či třech tónech, nebo může čtení prezentovat pomocí složité umělecké a hudební formy. V každém případě je ale vždy nejdůležitější vyslovovat slova zřetelně a oddělovat verše způsobem, který je ze syntaktického hlediska (z hlediska stavby věty)

logický a odpovídá závazným pravidlům.

Koránský text neobsahuje žádné značky, které by předepisovaly melodii hlasu. Nicméně pod jednotlivými písmeny (či nad a vedle) se vyskytuje přibližně 26 symbolů. Jsou to obdélníky, pomlčky, kroužky a abecední značky. Určují, jak se mají jednotlivé souhlásky správně vyslovovat, zda je ve výslovnosti možné sousední souhlásky spojovat, jestli jsou na konkrétních místech zakázány v recitaci pauzy nebo zda je v textu možná cézura. Na záležitosti hudebního pojetí neodkazují.

Pokud se na recitaci podíváme z hudebního hlediska, prezentace Koránu (*tartil, tadžwíd*) je založena na jedné z mnoha maqámových řad arabské sekulární umělecké hudby. „Východiskem maqámových řad jsou sedmitónové oktávové řady, tzv. rody, jež jsou vytvořeny z intervalů 1/4 až 6/4 tónu. Pro každý rod je příznačná jiná intervalová struktura tří sestupných sekund k základnímu tónu (ve 20.stol. je používáno 17 rodů). Z jednoho rodu je odvozováno 5-20 maqámových řad.“⁷⁶ Nezřídka je recitace podána jako klasické maqámové představení. *Maqám* (arab. „místo, postavení“) je princip výstavby částečně improvizované hudební formy, která je založena právě na maqámových řadách. Recitace Koránu zahrnuje melodické pasáže různých délek. To, co určuje jejich časové rozpětí, je cézura v textu. V každé melodické pasáži umělec tvoří tóny soustředěné kolem jedné maqámové řady stejně jako při sekulárním hudebním představení. Recitace nařízených formulí na začátku a na konci čtení Koránu je vždy omezena na první tón maqámové řady. Dalším typickým znakem je relativně pomalé tempo recitace, velké množství dlouho držených tónů, *melismata* (tj. melodické ozdoby složené z řady tónů zpívaných na jednu slabiku) zpívaná na souhlásky i samohlásky a pauzy delší než deset vteřin mezi jednotlivými melodickými pasážemi. Během těchto pomlček věřící spontánně aplaudují, zvláště když se excelentnímu recitátorovi, buď obměňováním melodie pomocí sousední maqámové řady nebo náhlým ukončením melodie na vysokém tónu, podaří zvýšit vnitřní napětí posluchačů do té míry, že nevidí jiný způsob, jak toto napětí uvolnit, než hlasitými výkřiky velebit Alláha.

Korán je obvykle recitován v pátek v mešitě během bohoslužby, soukromě v rodinném kruhu během náboženských slavností a dnes také běžně v rádiích a na televizních stanicích. Súry mohou být buď citovány kompletně nebo pouze pomocí výtahu. První súru Koránu (*al-fátihu*, která je často označována za „Otčenáš islámu“) či jiné vybrané súry navíc každý muslim recituje pětkrát denně při modlitbě v mešitě, doma, na pracovišti nebo na kterémkoliv jiném, z hlediska islámu čistém, místě.

---

76 [http://www.etnomuzikologie.cz/epedie_clanek.shtml?cmd\[477\]=i-477-1aa6a0a70c5832e3ff93d75f1f310f10](http://www.etnomuzikologie.cz/epedie_clanek.shtml?cmd[477]=i-477-1aa6a0a70c5832e3ff93d75f1f310f10)

Na veřejně prezentované přednášení Koránu by každopádně mělo být nahlíženo jako na vysoce rozvinutou uměleckou formu, která vyžaduje mistrovské zvládnutí maqámového repertoáru a pravidel tadžwídu stejně jako zvučný hlas vysokého rejstříku.

2.2 Adhán

Totéž platí o kultivovaném přednesu *adhánu*, kterým *muezzin* z vršku minaretu svolává věřící pětkrát denně k modlitbě. Tedy ani ten muslimové nepovažují za hudbu, ale bezesporu si žádá jisté hudební nadání. Jeho text u ortodoxního (sunnitského) islámu obsahuje sedm následujících formulací:

1. Bůh je převeliký.
2. Vyznávám, že není Boha kromě Alláha.
3. Vyznávám, že Muhammad je Posel Boží.
4. Vzhůru k modlitbě!
5. Vzhůru k dobrému dílu!
6. Bůh je převeliký.
7. Není Boha kromě Alláha.

Těchto sedm vět se opakuje jednou nebo i vícekrát, podle závazných pravidel, jednotlivé fráze jsou odděleny odmlkou. Již v Muhammadově době bylo zvykem oznamovat čas modlitby tímto způsobem. Podle sunnitů nebyl adhán sepsán nebo vyřknut Muhammadem, ale jedním z jeho společníků, někdejším habešským otrokem Bilálem ibn Ribáh. Každopádně to byl ale Muhammad, kdo adhán vybral jako vhodný způsob svolávání k modlitbě, namísto křesťanského zvonu nebo židovského šofaru (beraní roh). Šiitské prameny naopak tvrdí, že Muhammad nejen, že adhán určil jako nejvhodnější způsob, jak věřící upozornit na čas modlitby, ale je také jeho autorem na Boží příkaz.

Hudební struktura adhánu je vymezena principem odlišnosti a individuálním hudebním projevem při každém novém opakování fráze, nebo při přecházení k frázi jiné. Když je věta zazpívána poprvé, melodie se zdá být krátkou, protože je melismaticky jednodušší a má omezený tónový rejstřík, její opakování může být ale značně prodloužené, bohatě ozdobené melismaty, jejichž tónový rozsah může překročit jednu oktávu (tj. 8 tónů).

V celkové podobě je adhán tvořen dvanácti melodickými pasážemi, které se pohybují mezi dvěma tónovými centry jedné maqámové řady. Každý adhán může tak být jednoduše rozpoznán díky umístění těchto dvou melodických pólů. Melodická křivka vrcholí v sedmé

frázi (pasáži). Tempo adhánu je poměrně pomalé, rychlejší a s méně melismaty je zpravidla při západu slunce. Při slavnostních příležitostech vyvolávají adhán dva muezzinové. Během páteční modlitby (*salát al-džum'a*), se zpívají adhány dva. První svolá muslimy do mešity, druhý se zvolá těsně před tím, než *imám* (ten, kdo páteční modlitbu vede) začne odříkávat páteční kázání (*chutbu*). Adhán zpívaný talentovaným muezzinem může být bezesporu stejně jako recitace Koránu považován za vysoce uměleckou formu. Na periferii islámského světa bývá dokonce doprovázen bubny.⁷⁷

2.3 Mawlid

Mawlid je označení pro lidové představení příběhu Prorokova narození. Může být chápán jako součást žánru *madih nabawí*, který je vyhrazený pro velebení Proroka a jeho rodiny a je rozšířený ve všech islámských zemích.

Oficiální příležitostí k oslavě mawlidu je den Muhammadova úmrtí (datum ani rok jeho narození nejsou jisté), podle islámského kalendáře je to dvanáctý den třetího měsíce muslimského kalendáře *rabi' al-awwal*. V tento den přicházejí věřící v davech do mešity, aby si příběh mawlidu poslechli. Představení mawlidu se však může odehrát i při jakémkoliv jiné slavnostní příležitosti, pokud je to zvláštní přání některého z věřících. Ten je potom také zodpovědný za veškeré finanční náklady zpěváka. Oblíbená doba pro představení je čas po večerní modlitbě.

Nejstarší známé texty mawlidu pravděpodobně pocházejí z Persie z 12.stol, odkud se přepisy rozšířily po celém arabském světě. Dnes známe nejméně 40 verzí tohoto textu psaného v arabštině. Pocházejí z různých dob a liší se jak stylem, tak svou formou. Základní tematika (tj. líčení Prorokova narození) je však vždy totožná. Mezi autory těchto textů figurovali vůdci nejrozličnějších islámských sekt, kteří nezřídka dodávali ke skutečné verzi nové prvky, které jim měli pomoci prosadit jejich politické a ekonomické cíle. V severní Africe je mawlid obvykle založen na textu Imáma Barazanjího, zatímco v Iráku je preferován text Uthmána al-Mawsilího.

Hudební stránku mawlidu zajišťuje rozléhajícím se hlasem sólový zpěvák, jehož projev je podřízen maqámovému repertoáru. Spolu s ním zpívá *unisono* (tj. jednohlasně) sbor 8 až 16 mužů. Hudební struktura mawlidu se inspiruje formami sekulární umělecké hudby.

---

⁷⁷ L.KROPÁČEK, Sufismus. Dějiny islámské mystiky, str. 210

2.4 Madíh nabawí

Madíh nabawí je písňová forma, vysoce populární v celém islámském světě, která chvalořečí Muhammada a jeho rodinu. Zároveň je to i žánr beletristické arabské literatury, pomocí něhož mohou autoři vyjádřit své nejhlubší náboženské pocity. Nejvíce rozvíjejí tento žánr islámští mystikové a básníci.

Nejstarší *madá'ih* (množné číslo od madíh) přišly na svět v roce 632 n.l., okamžitě po Muhammadově smrti. Sepsal je Hassán ibn Thábit, Prorokův písař, a jeho dílo sloužilo jako vzor pozdějším básníkům, mezi nimiž byl například i Alí ibn Abí Tálíb, Muhammadův bratranec, zeť a později i čtvrtý pravověrný chalífa.

Zvláštní soustrast, kterou muslimové cítí s Prorokovou rodinou (*ahl al-bajt*) má původ v událostech, které se odehrály roku 660 n.l., kdy byl Alí v bitvě poražen Mu'áwijou. Vše umocnily ještě roky 661 a 680 n.l., kdy byl zavražděn Alí a jeho syn Husajn. Tyto tragické události jsou základem šíitských manifestací, které se každoročně konají 10.dne měsíce *muharramu*, při nichž truchlí pro Husajnovu utrpení v Kerbelá v Iráku.

Skutečné mistrovské dílo mezi madá'ih se nicméně objevilo až ve 13.stol., kdy súfijský (tj. mystik) básník al-Búsírí vytvořil báseň al-Burda (plášť) (titul odkazuje na Muhammadův svrchní oděv). Obsahuje 182 veršů a mezi muslimy je velmi oblíbená. Vybrané verše jsou recitovány do ucha tomu, koho postihla nějaká nemoc, v naději, že se tak uzdraví. V zásadě je možno tuto báseň recitovat kdykoliv, pravidelně je přednášena každý pátek večer na místě, kde má Husajn svůj hrob, a při zvláštních náboženských příležitostech. Po odrecitování každého z veršů umělec vkládá řádek textu nazývaný *mawlája sallí*: „Pane, požehnej svému milému (Prorokovi), nejlepšímu z mužů, a poskytni mu spásu až do skonání věků.“

Pozdější básníci tento model napodobovali tím, že užívali stejného básnického metra a stejného rýmu, polovinu veršů vytvořených al-Búsírím ale buď nahradili svou vlastní poezií, nebo vytvářeli všemožné kombinace originálního textu s novější poezií. Výsledkem je to, že repertoár madíhu dnes obsahuje ohromné množství básnických děl, od poezie lidové k poezii vysoké umělecké úrovně.

K madíhu bývají připojovány následující náboženské písňové formy: *tanzíl* (zjevení), *ibtihál* (snažná prosba), *tawassul* (úpěnlivé prošení), *tawših* a *muwaššah*. Madíh zpívá jeden zpěvák a několik dalších mužů, kteří tvoří sbor. Ti také doprovázejí svůj zpěv na rámové bubny, známé pod jmény *mazhar* a *bandír*. Stavebním hudebním kamenem madíhu je melodická pasáž, která je posluchači předkládána v nejrůznějších obměnách, parafrázích

a transformacích. Sboristé obvykle zpívají text refrénu ve striktně daném rytmu, načež sólista odpovídá improvizovaným obměňováním, parafrázováním či transformováním stejného textu. Zároveň zdůrazňuje typické rysy příslušné maqámové řady. Na to sbor opět odpovídá refrémem. Namísto refrénu se nezdálo objevuje také dlouze držené „Alláh“.

2.5 Dhikr

Dhikr znamená v arabštině „vzpomínka, citace, paměť“. V islámské mystice (súfismu) je to označení obřadu, jehož liturgie může zahrnovat recitaci, zpěv, instrumentální hudbu, tanec, meditaci, extázi a tranz. Již v 8. stol.n.l. se zbožní muslimové shromažďovali v organizované skupiny, aby nahlas recitovali Korán a jiné náboženské texty.

Súfismus je založen na Koránu a na morálních zásadách islámu. Získal si velikou oblibu díky tomu, že umožnil individuální a intuitivní přístup k náboženství a jeho otázkám. Příliš mnoho věřících bylo zklamáno odtazitým vyučováním ortodoxní teologie a v súfismu našli nové duchovní potěšení. K pěti předepsaným denním modlitbám začali súfijové (mystici, dervíši) provozovat cvičení, které nazývali dhikr s odkazem na obsah 41.verše 33.súry, kde můžeme číst: „Vy, kteří věříte! Vzývejte hojně Boha a chvalte Jej za jitra i za večera!“⁷⁸

Muslimští asketové, súfijové, se podle zpráv pocházejících z 10.stol. oblékali do vlněných šatů. Později se stal vlněný šat jejich typickým znakem. Termín súfí je sám o sobě odvozen od arabského označení pro vlnu (*súf*). Mnoho muslimů se otevřeně podrobilo rituálům a hierarchii, které charakterizují náboženský život mystických kruhů. Navštěvovali příbytky súfijů a účastnili se diskuzí a cvičení. Tito dobrovolníci se shromažďovali okolo šejcha, významné náboženské autority, aby mu, jakožto hlavě bratrstva, naslouchali. Věřili, že Bůh tomuto jedinci požehnal. Šejch předával své učení mladým muslimům, kteří později sdělili mystickou doktrínu (*taríqu*) dalším. Tímto způsobem počet následovníků rychle stoupal.

Doslovný překlad slova *taríqa* je „způsob, metoda“. Různé *turuq* (tj. množné číslo od *taríqa*) původně označovaly nejrůznější mystická učení spojená s osobou šejcha. Později se *turuq* používalo jako všeobecné označení pro náboženský řád zřízený kdekoliv během 12. a 13.stol.

Dodnes existuje mnoho islámských *turuq* po celém arabském světě, mezi súfiji nalezneme jak sunnity, tak i šíity. Dnes jako na počátku se mystické řády liší jeden od druhého v určitých aspektech svých náboženských doktrín a druhem cvičení, která vykonávají.

---

78 Korán, str. 551

Konkrétně obřad dhikru se může svou stavbou výrazně lišit taríqu od tariqy. To, co jeden řád opomíjí, na to může druhý klást velký důraz. Jedna taríqa se například může zaměřovat na pohyb, tanec, jiná na meditaci či sebebičování.

Co se týče hudební stránky dhikru, obsahuje rozmanité hudební formy, které mohou trvat i několik hodin a jsou uspořádány jako jakýsi okruh, který může zahrnovat několik žánrů sekulární arabské hudby. Základním cílem dhikru je odstranit závoj smyslového vnímání (*kašf*) a přivolat tak Boží přítomnost (*hadra*), což je společné pro všechny turuq, nehledě na způsob, jak k tomuto vrcholu obřadu dojde. Úkoly, které jsou jednotlivým členům řádu během obřadu přiděleny, souvisí s řádovými pravidly a hierarchií. Jsou tu dohlížitelé, sboristé, sóloví zpěváci, recitátoři Koránu, tanečníci, hudebníci, tanečníci s meči, atd. Funkce mají dervíši rozdílné, ale cíl společný.

V určený den týdne se súfijové určité tariqy shromáždí v mešitě nebo v tzv. *záwiji* („roh“), aby vykonaly obřad dhikr. *Muqri'* („předčítač“) obřad zahájí přednesem vybrané koránské súry. Následuje část s přednesem madíhu. Zpívané a instrumentální skladby odpovídají formám sekulární umělecké hudby, typické pro tu konkrétní zemi. Všechny texty mají ovšem čistě náboženský obsah.

Následuje část hadra, která zpravidla sestává z opakování Božího jména nebo některého přívlastku. V mnoha turuq se vrcholu obřadu dosahuje pomocí výkřiků: „Alláh, Alláh!“ či „On, On!“ („Huwa, Huwa!“/ „Hú, Hú!“). Tento melismatický zpěv súfijové provázejí hlubokými výdechy a vdechováním. Při výdechu se súfí ohne a při nádechu zase narovná. Výslovnost Božího jména je rytmicky akcentována a zdůrazňována, a to zároveň při nadechnutí či výdechu. Společně s dýcháním se zrychlují i mystikovy pohyby, ačkoliv jeho tělo zůstává stále na témže místě během celého obřadu. Súfí právě dosáhl svého cíle tím, že se dostal do stavu tranzu. Celý obřad je zakončen modlitbou.

Svémi hudebními produkcemi se zvláště proslavily tariqy čistíja (její hudební dhikr se označuje jako *qawwáli*) a mawlawíja (pro její představení se užívá běžný termín pro súfijskou hudbu- *samá'*- arab. „poslech“). Súfijská hudba se rozvíjela z recitace poezie, když se ke zpěvnému přednesu připojil doprovod nástrojů. Typickým je lkavý tón flétny *náj* (turecky *nej*), kterou proslavil Džaláluddín Rúmí, jeden z největších perských básníků a mystiků. Napsal o ní slavnou úvodní báseň svého nejznámějšího díla *Masnaví*. Flétna, odříznutá z kmene rákosu, nařiká stejně jako člověk, který žije v odloučení od svého božského zdroje a touží se k němu vrátit zpět. Důležitou roli hrají bubny a bubínky, které udržují kontinuální rytmus a zdůrazňují Boží jméno: Alláh. Z melodických nástrojů se užívá strunná, zpravidla

zahnutá *rabába* (též *rabáb*), citera či loutna *‘úd* a předek houslí *fidula*.⁷⁹

Další významný iránský básník a mystik Rúzbehán Baqlí o hudbě řekl: „Hudba přivádí k upokojení všech myšlenek plynoucích z břemen lidského stavu a probouzí v lidech temperament. Podněcuje k tajemstvím Pána. Pro některé je pokušením, protože jsou nedokonalí. Na jiné působí nabádavě, protože dosáhli dokonalosti. Poslech hudby není vhodný pro ty, kdo žijí v přirozené rovině, avšak jejich srdce odumřela, neboť by jim přinesla zkázu. Poslouchat hudbu je však nezbytné pro toho, kdo má radostné srdce, ať již objeví nebo neobjeví duši. V hudbě je totiž sto tisíc radostí, z nichž - za pomoci jedné z nich – lze urazit tisíciletou vzdálenost na cestě k poznání, čehož hledač nemůže docílit žádnou podobou kultu.“⁸⁰

Ve způsobu dhikru některých súfijských taríq se objevují i základní taneční prvky. Z nich získal největší proslulost vířivý tanec taríqy mawlawíja.

Zakladateli a ideovými otci tohoto řádu byli básník Džaláluddín Rúmí a jeho syn Sultán Veled. Název vznikl podle Rúmího čestného jména *Mawlá*, „pán“, či *Mawláná*, „náš pán“. Mawlawijské obřady procházely určitým vývojem, až se do popředí začala prosazovat hudební a taneční forma dhikru, která se pro mawlawijské súfije stala hlavním identifikačním znakem. Evropané je dodnes nazývají „tančícími“ nebo „vířícími dervíši“.⁸¹

Obřadní využití hudby a tance jako prostředku navozujícího extázi se nazývá *samá’*, „poslech“ (turecky *sema*). Ortodoxie ho ostře kritizovala, ovšem díky své působivosti se ujalo. „Rúmí prý vířivý tanec hájil také argumentem, že jde o ústupek požitkářským obyvatelům Anatólie, které lze jen takovými zážitky vábit k pravé víře.“⁸² Dervíši mají na sobě jednotné oblečení - vlněný přepásaný šat s širokými rukávy (*chirga*), pod ním mají suknicu (*tennüre*) a na hlavě vysokou čepici (*sikke*), která má svým tvarem připomínat náhrobní kámen.

Vířivý tanec sestává z dvojího souběžného kroužení: dervíši se se vzrůstající rychlostí otáčejí na pravé noze kolem vlastní osy, zároveň postupují v kruhu kolem sálu, kde se *samá’* koná (turecky *semahane*). Tanec vyjadřuje pohyby nebeských těles a mystický výklad koránských veršů a filosofie směru Ibn ‘Arabího. Končí návratem do míst, odkud kroužení započalo. Symbolizuje se tak návrat k Bohu-Stvořiteli. „Súfijští mistři soudí, že bytí má tvar kruhu. Podstata Jediného tvoří jakoby bod, zatímco svět člověka lze přirovnat ke kruhu

79 L.KROPÁČEK, Súfismus. Dějiny islámské mystiky, str. 210-211, 232

80 L.KROPÁČEK, Súfismus. Dějiny islámské mystiky, str. 211

81 L.KROPÁČEK, Súfismus. Dějiny islámské mystiky, str. 232

82 L.KROPÁČEK, Súfismus. Dějiny islámské mystiky, str. 232

vznikajícímu pohybu tohoto bodu. Připomíná obvod kruhu: napravo od bodu je vnější svět, nalevo vnitřní; vpředu je „stupeň člověka“. Svět a člověk vděčí za své bytí projevu bodu podstaty a pohybují se po kruhu existence. Ve smyslu koránského „jako jsme začali již prvním stvořením, tak opakovat to budeme“ (21:104) se zjevují na scéně, odcházejí a zase se k těmž bodu vrací. V souladu s verši „u Něho cíl cesty konečný“ (40:3) a „u Něho cíl je konečný“ (5:18) vrací se k výchozímu bodu. (Isma‘íl Ankaraví: Minhádž al-fuqará’, „Metoda dervíšů“, autor v 17.st. Komentoval turecky Rúmího Masnaví)⁸³

V roce 1925 postihl zákaz dervíšských řádů za kemalistické revoluce i mawlawíji, roku 1953 bylo ovšem jejich hudební a taneční samá’ opět legalizováno s tím, že jde víceméně o atrakci pro turisty. Koná se například každoročně v prosinci, kdy se v Konyi připomíná formou festivalu mawlid Džaláluddína Rúmího.

---

83 L.KROPÁČEK, Duchovní cesty islámu, str. 171-172

3. Vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci v současnosti

Seznámili jsme se s tím, jak islámské autority nahlíží na poslech hudby, hru na hudební nástroje, zpěv a tanec. Jejich postoj není v žádném případě jednotný a viděli jsme, že je z našeho pohledu často až nepřiměřeně vyhraněný. Co se týče různorodosti názorů na tuto problematiku, je zřejmě vzhledem k rozloze islámského světa pochopitelná. A jak již bylo řečeno, každý muslim si je sám sobě nejlepším soudcem a je jen na něm, jak přísná pravidla si pro svůj život zvolí. Pokud si není jistý, zda určitou věc islám povoluje nebo zakazuje, může se poradit s někým, kdo prošel náboženským vzděláním a zároveň rozumí islámskému právu. V poslední době je velmi populární řešit tyto problémy pomocí internetu. Existuje nespočet stránek, na kterých muslimové zadávají dotazy ohledně těch nejmenších detailů běžného života a odborníci jim radí, jak mají jednat, a své názory podkládají citacemi z Koránu, hadíthů nebo se odvolávají na vydané fetvy. (Z citovaných internetových zdrojů nalezneme tyto diskuze např. na adresách www.islamonline.net, answers.yahoo.com, či forum.challengeyoursoul.com).

O teorii této problematiky již tedy víme poměrně dost. Jak je ovšem známo, praxe a teorie bývají nezdědka dvě zásadně odlišné věci. Pojdme se tedy v této kapitole věnovat tomu, zda to platí i v našem případě nebo ne.

3.1 Zvolení výzkumné metody

Na prvním místě je třeba říct, že sociologický výzkum je velmi náročná disciplína. Jak z hlediska přípravy, tak následného provedení a vyhodnocování výsledků. Jeho metodologie se dělí na dvě základní skupiny- na výzkum kvantitativní a kvalitativní.

Kvantitativní výzkum spočívá v tom, že se na vzorku respondentů, jehož struktura musí pokud možno co nejpřesněji imitovat složení celé námi zkoumané populace, ověřují nebo vyvracejí předem stanovené hypotézy. Tento způsob tedy pro nás není tím pravým, především proto, že není naším cílem a ani v našich silách vytvořit závěry platné pro celou arabskou muslimskou populaci.

Cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz na základě pozorování dané skupiny, což je ovšem velmi náročné, jak časově, tak finančně. Náš výzkum tedy nemůže být ani čistě kvalitativní.

Dopředu tedy počítáme s tím, že všechny potřebné parametry klasického sociologického výzkumu nebudou splněny. S ohledem na naše omezené možnosti se tedy jeví jako nejlepší řešení vycházet ze sociologické metodologie a průzkum vztahu arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci v současné době udělat na základě informací, které nám budou sami ochotni k tomuto tématu sdělit, a to prostřednictvím dotazníku. Ten bude přístupný online, aby byla jeho distribuce, následný přístup k vyplněným údajům a vyhodnocování výsledků co nejjednodušší.

3.2 Sestavování dotazníku

Otázky do dotazníku byly sestaveny na základě teoretického výkladu první kapitoly. Zajímalo nás především, zda arabští muslimové vnímají islámem daná omezení jako zavazující či nikoliv. Ať už se tato omezení týkají zákazu či povolení určitého typu hudby při různých příležitostech, zákazu hudebních nástrojů nebo pravidel platících pro taneční partnery. Zajímalo nás ale také, zda se vůbec hudbě, zpěvu a tanci věnují ve svém volném čase, jaké preferují hudební styly a interprety, zda je pro ně hudba a tanec umění.

Při vymezování vlastností vhodných respondentů byly stanoveny dvě základní podmínky. Respondent musí být muslim a musí pocházet z některé z arabských zemí. Pro to, abychom zjistili respondentovu základní charakteristiku, bylo vytvořeno 7 jednoduchých otázek zjišťujících pohlaví, věk, z jaké země respondent pochází, v jaké zemi momentálně žije, jakého dosáhl vzdělání a zda se hlásí k sunnitskému či šiitskému islámu (popřípadě k jiné islámské skupině). Zde měl posléze upřesnit, podle jakého sunnitského právního směru se řídí, či k jaké patří skupině šiitského islámu.

Dotazník byl sestaven na serveru www.kwiksurveys.com který je pro tyto účely speciálně vytvořen. Nabízí velmi široké možnosti, jak už ve formulování otázek a výběru odpovědí, tak i například ve výběru následující otázky podle toho, jak respondent odpověděl. Ideálním cílem by samozřejmě bylo, aby byl výběr respondentů zcela náhodný, tedy aby měl každý muslim pocházející z arabských zemí stejnou pravděpodobnost, že bude jako respondent osloven. To ovšem není reálně proveditelné. Jako respondenti byli osloveni muslimští přátelé a známí autorky této práce, kteří mají arabský původ, a byli požádáni, aby dotazník šířili dál. Vzhledem k formě distribuce dotazníku se tedy k němu mohli dostat jen ti, kteří používají internet, dále bylo pravděpodobné, že většina respondentů bude studovat vysokou školu nebo ji budou mít již ukončenou. Předpokládaný věk většiny respondentů byl 20-30 let. Je

pravděpodobné, že budeme zkoumat velmi specifickou skupinu. Její názory ale jistě nebudou o nic méně zajímavé. Nemůžeme je ovšem posléze vztahovat na celou arabskou populaci muslimského vyznání.

Hlavní prioritou při sestavování dotazníku bylo, aby byl i při našich vcelku omezených možnostech vzorek respondentů pokud možno co největší. V tomto ohledu jsme se zaměřili na následující body:

– Je třeba, abychom respondentovi co nejvíce ulehčili zodpovězení dotazníku.

Základní otázkou zde bylo, jak má být dotazník dlouhý, aby bylo pravděpodobné, že respondent většinu otázek zodpoví a práci nevzdá předčasně. Bylo nutné najít kompromis mezi nízkým počtem otázek, který by pravděpodobně zaručil, že respondenti všechny otázky zodpoví, ale hrozilo by, že se nedobereme zajímavých výsledků, protože jsme nemohli jít do hloubky problému, a naopak tím, že budeme naše téma rozpitvávat v mnoha otázkách a respondenta příliš brzo unavíme a v závěru se rovněž nedozvíme nic. Najít zlatou střední cestu není v tomto případě skutečně nic jednoduchého. Otázky byly tvořeny ve spisovné arabštině, byly formulovány co nejjednodušeji, aby jim respondenti dobře rozuměli a všichni je pochopili stejně. Především kvůli snadnějšímu vyhodnocování výsledků byl tam, kde to situace umožňovala, použit uzavřený typ otázek, tedy takový, kde respondent vybírá vhodnou odpověď z nabízeného souboru možných alternativ. Tento soubor musí vyčerpávat všechny možné alternativy odpovědí a všechny kategorie se musí vzájemně vylučovat, i když může být respondentovi nabídnuto, aby vybral více než pouze jednu odpověď. Chybou by byl typ otázky, která vyžaduje jednu odpověď na dvě nebo více věcí najednou (např. „Máte rádi hudbu a tanec?“). U otevřených otázek je velmi důležité, aby měl respondent na odpověď dostatek místa. Jak již bylo zmíněno, program nabízel možnost při určité respondentově odpovědi přeskočit irelevantní otázky. Nejkratší verze dotazníku tak obsahovala 25 otázek, nejdelší nezkrácená verze 39 otázek, jejichž vyplňování bylo díky online formě velmi pohodlné a rychlé. (Originální otázky v arabštině a češtině viz Přílohy 1. a 2.)

– Je třeba, abychom respondentovi co nejvíce ulehčili vrácení dotazníku.

Tuto záležitost opět program vyřešil za nás. Jakmile respondent zodpoví poslední otázku nebo jednoduše vyplňování ukončí, autorovi dotazníku ihned přijde oznámení prostřednictvím elektronické pošty a může se okamžitě podívat na výsledky. Samozřejmostí je zde zajištění anonymity respondentů.

Další dobrou pomůckou, jak přesvědčit respondenty, aby dotazník vyplnili, je doprovodný dopis, který vysvětlí účel výzkumu. V našem případě ovšem nebylo žádoucí, aby byli respondenti dopředu detailně seznámeni s tím, čím se tato práce zabývá. Těžko jim můžeme svěřit, že sestavování dotazníku, na který budou odpovídat, z velké části stálo na velmi vyhraněném výkladu Koránu a hadíthů, a potom očekávat, že budou jejich odpovědi zcela upřímné. I kdyby to dělali nevědomky, zřejmě by odpovídali spíše tak, jak si myslí, že se to od nich očekává. V doprovodném dopise bylo tedy uvedeno jen to, že se tato práce bude zabývat arabskou hudbou, zpěvem a tancem a respondenti byli požádáni, aby zodpověděli pár otázek týkajících se tohoto tématu.

Podobný problém bylo třeba vyřešit v případě otázek, kterými jsme se potřebovali zeptat na citlivější témata. Aby respondenti odpovědi nezkreslovali, byly otázky formulovány spíše obecně. Příliš konkrétní otázkou bychom zbytečně upozorňovali na to, kam míříme. (Nebylo tedy vhodné ptát se např.: „Jaké hudební nástroje islám povoluje?“, ale otázky na toto téma byly formulovány takto: „Hrajete sami na nějaký hudební nástroj?“ a „Je nějaký hudební nástroj, na který byste chtěli umět hrát?“.) Stejně tak jsme například zavrhlí otázky týkající se povoleného tematického obsahu písní. I když je v tomto ohledu naše západní kultura velmi tolerantní, zřejmě by v případě navádění ke konzumaci alkoholu a sexuálního podtextu v určité míře takovou hudbu odsoudila i většina z nás. K tomu, abychom se přece jen o tomto tématu od našich respondentů něco dozvěděli, nám poslouží otázky týkající se jejich vztahu k nearabské hudbě. Podle jejich oblíbených nearabských interpretů si budeme moci udělat obrázek o tom, jaká hudba je pro ně „nezávadná“.

3.3 Výsledky a jejich analýza

Nyní se tedy pojďme konečně podívat na to, jak respondenti na otázky našeho dotazníku odpovídali a jaké závěry z toho můžeme vyvodit.

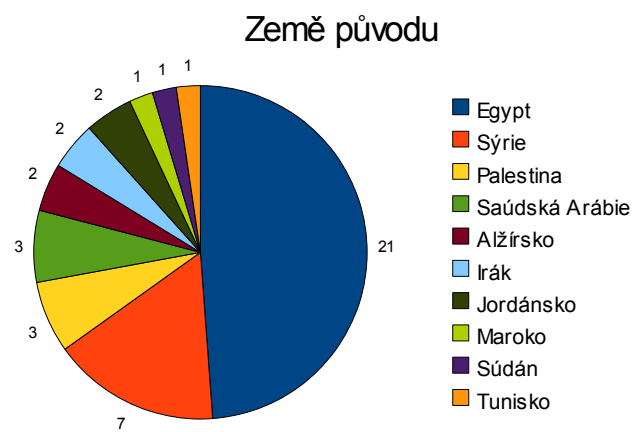
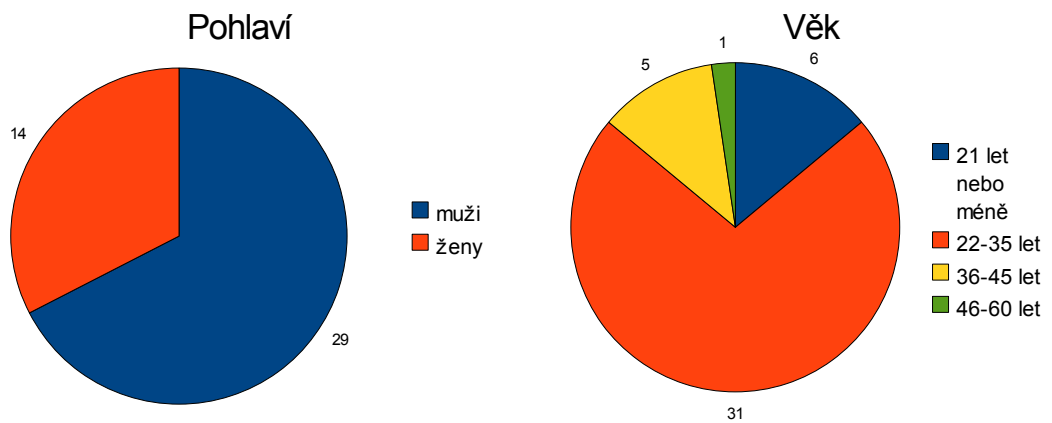
Nejdříve si naše respondenty krátce představíme, abychom věděli, s jakým vzorkem pracujeme. Jak jsme si již řekli, respondenti jsou charakterizováni 7 základními údaji: pohlavím, věkem, z jaké arabské země pocházejí, v jaké zemi momentálně žijí, dosaženým vzděláním, zda praktikují sunnitskou či šíitskou odnož islámu (popř. k jaké jiné islámské skupině se hlásí) a k jakému suunitskému madhabu či šíitské skupině patří. Poté se zaměříme na to, jaký lze dle charakteristiky našich respondentů očekávat jejich postoj k našemu tématu. Dále se již podíváme, jak respondenti odpovídali na konkrétní otázky. Ty budou rozděleny

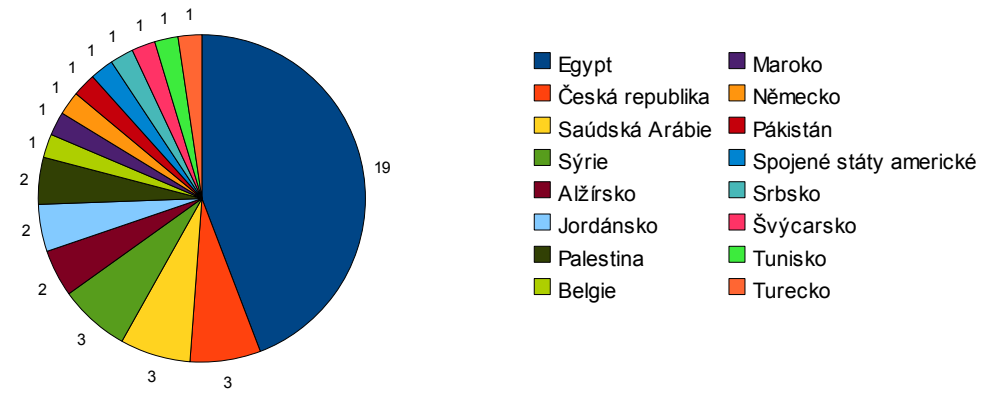
na dvě části: 1) Hudba a zpěv, 2) Tanec. Otázky zde budou řazeny ve stejném pořadí, v jakém na ně respondenti odpovídali v dotazníku.

3.3.1 Vzorek

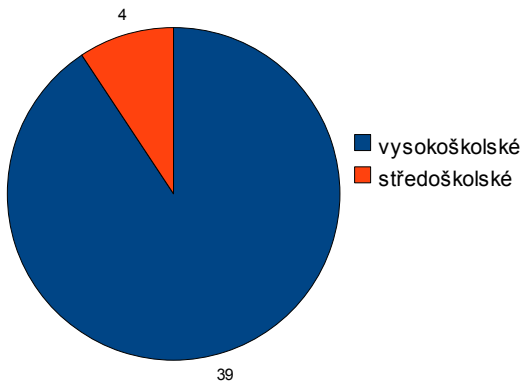
Vzorek čítá 43 respondentů:

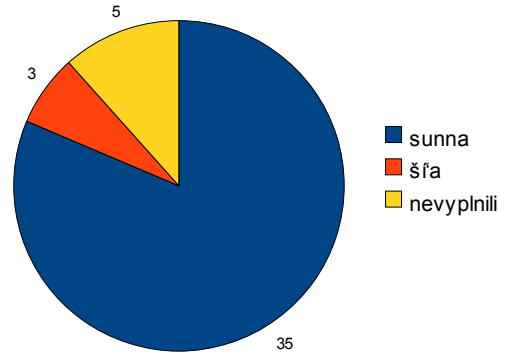
Země pobytu

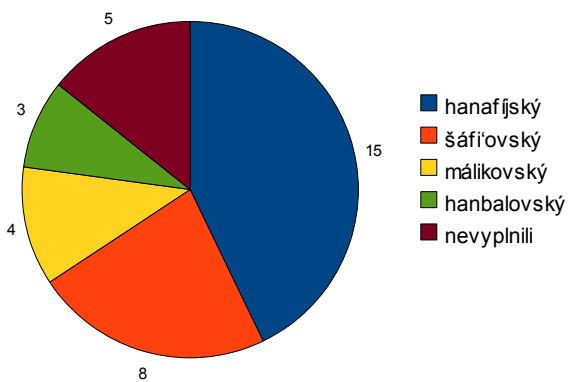
Vzdělání

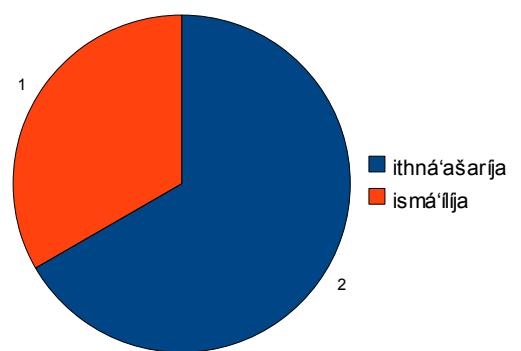
Proud islámu

Sunnitské madhaby

Šiitské odnože

3.3.2 Je možné odhadnout, jaký postoj zaujmou jednotliví respondenti?

Vzorek respondentů, kteří byli ochotni náš dotazník zodpovědět, i když třeba ne zcela kompletně, již tedy známe. V první řadě nás zajímá to, jaký postoj k naší problematice bude zastávat většina respondentů, tedy jaký názor u nich bude převládat jakožto u skupiny arabských muslimů. Až ve druhé rovině se zaměříme na to, zda mají zastánci nebo odpůrci hudby, zpěvu a tance nějaké společné znaky. Zamysleme se nyní nad tím, u jakých respondentů lze očekávat tolerantnější přístup a jací z nich budou pravděpodobně nahlížet na praktikování hudby, zpěvu a tance přísněji.

Nejprve se zaměříme na to, zda lze očekávat nějaký rozdíl v tom, jak odpovídali muži a jak ženy. O tom, že se nám z pohledu naší křesťanské západní civilizace zdá postavení mužů a žen v islámu nerovnoprávné, bylo napsáno již mnoho, stejně jako o argumentech, kterými muslimové tuto skutečnost ospravedlňují. Není naším cílem tyto argumenty opakovat, nebo se přiklánět k jedné ze stran. Faktem ovšem je, že v některých arabských zemích či v přísně nábožensky založených rodinách, jsou ženy do jisté míry na mužích závislé, nemají volnost v pohybu mimo dům, nemohou volně nakládat se svým volným časem a z našeho pohledu jsou omezovány i v dalších oblastech života. Naopak se může zdát, že pro muže často neplatí omezení takřka žádná. Na druhou stranu v mnoha případech, kdy se Západ angažuje v tom, čemu můžeme říkat „bránění diskriminovaných muslimských žen“, například v otázce zahalování, není výjimkou, že islámské tradice ještě urputněji než muži brání samy ženy. V tomto případě není tedy snadné výsledky předvídat.

Druhým hlediskem je věk respondentů. Dá se očekávat, že mladší respondenti budou díky online médiím více ovlivněni západní kulturou a nebudou se ve svém přístupu k hudbě a tanci příliš omezovat. Drtivá většina respondentů je ve věku 22-35 let, uvidíme tedy, zda se budou odpovědi respondentů z ostatních tří věkových kategorií nějak výrazněji lišit.

Dalším aspektem, který by mohl mít vliv na jednotlivé odpovědi, je to, z jaké země respondent pochází. Je známo, že některé arabské země jsou liberálnější než jiné. Z nich jmenujme například Egypt, Tunisko nebo Jordánsko. Naopak Saúdská Arábie, z níž máme ve vzorku tři zástupce, je jakožto kolébka islámu považovaná se svým ryze fundamentálním přístupem k víře k těm nejpřísnějším a nejvíce puritánským. Bude tedy zajímavé sledovat, zda původ ovlivňuje názory respondentů a zda se respondenti pocházející ze stejné země ve svých názorech shodnou.

Zajímavé bude jistě také to, zda respondenti, kteří momentálně žijí v některé ze západních

zemí, a lze tedy také očekávat, že budou západní kulturou ve větší či menší míře ovlivněni, budou odpovídat „západnějším“ způsobem než ti, kteří žijí ve své vlasti nebo v jiné arabské zemi.

Nyní se zaměříme na vzdělání respondentů. Drtivá většina vyplnila, že má vysokoškolské vzdělání, pouze čtyři respondenti uvedli, že mají ukončené středoškolské vzdělání. Třem z nich je ovšem 21 let nebo méně, tudíž vystudovanou vysokou školu reálně mít nemohou, třetí je ve věku 22-35 let, tedy je možné, že vysokou školu studuje. Bylo by jistě zajímavé porovnávat například to, jak se liší odpovědi absolventů technických nebo humanitních oborů, či škol s náboženským zaměřením. Na zaměření vysoké školy, kterou respondenti studovali, jsme se ovšem neptali, tudíž v našem případě nemá smysl tento aspekt zahrnovat do analýzy výsledků.

Z našeho teoretického výkladu vyplynulo, že v otázce postoje k hudbě, zpěvu a tanci se názor sunnitského islámu od toho šíitského nijak zvlášť neliší. Pokud jde o sunnitské právní školy, za nejpřísnější z nich je považován ryze fundamentalistický hanbalovský madhab, který je dnes rozšířen hlavně v Saúdské Arábii. Naopak za v mnoha ohledech liberální je pokládán hanafijský madhab. Ve vztahu k hudbě jsou ovšem všechny čtyři školy velmi netolerantní, hanafijský madhab dokonce patří k těm nejkritičtějším. Nelze zde tedy odhadnout, zda bude některá skupina tolerantnější než ostatní. Na otázku, jaký směr islámu praktikují, nám bohužel 5 respondentů neodpovědělo. Dalších 5 respondentů - sunnitských muslimů nevyplnilo, k jaké právní škole se hlásí. Za zmínku ovšem stojí, že mezi těmi, kteří kolonku svého náboženského vyznání vyplnili, máme zhruba 92% sunnitů a 8% šíitů, tedy přibližně takové složení, jaké je dnes odhadováno v celém islámském světě.

Přejděme teď k samotným otázkám a odpovědím. Začneme vždy tím, jak otázka zní v českém překladu, jak respondenti odpovídali a poté budou výsledky rozebrány. Zaměříme se především na ty, kteří mají k hudbě, zpěvu a tanci nejvýrazněji pozitivní přístup, či naopak negativní, popřípadě na ty, kteří se ve svých odpovědích výrazně liší od ostatních. Kde to bude přínosné, zaměříme se i na kombinace odpovědí na více otázek najednou.

3.3.3 Hudba a zpěv

- O jakém povolání jste v dětství snili?

Dotazník je vždy dobré začít snadnou otázkou, která by byla pro respondenta zajímavá. Tato otázka se okrajově týká všech našich tří témat- hudby, zpěvu i tance.

- Jak odpověděli? - nevzpomínám si: 4 respondenti

- učitelka: 4 respondenti
  - inženýr: 3 respondenti
  - lékař: 3 respondenti
  - fotbalista: 2 respondenti
  - letec: 2 respondenti
  - podnikatel: 2 respondenti
  - astronautka: 1 respondent
  - hackerka: 1 respondent
  - klavíristka: 1 respondent
  - konstruktér počítačů: 1 respondent
  - kosmonaut: 1 respondent
  - letuška: 1 respondent
  - malíř: 1 respondent
  - obchodník: 1 respondent
  - počítačový expert: 1 respondent
  - právník: 1 respondent
  - překladatel: 1 respondent
  - režisérka: 1 respondent
  - řidička: 1 respondent
  - univerzitní profesor: 1 respondent
  - úředník: 1 respondent
  - vše se mi v tu dobu zdálo zajímavé: 1 respondent
- Jak vidíme z přehledu výsledků, pouze 3 respondenti odpověděli, že snili o uměleckém povolání (režisérka, malíř, klavíristka). Ani jednou se neobjevila odpověď zpěvák/ zpěvačka, tanečník/ tanečnice, dokonce ani herec/ herečka.
  - V našem případě nás zajímá respondent, který do kolonky vyplnil „klavíristka“- byla to: žena, 21 let nebo méně, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab.

- Máte rádi hudbu?

- Jak odpověděli? - ano: 40 respondentů
- nevím: 2 respondenti
- ne: 1 respondent

- Drtivá většina na tuto otázku odpověděla pozitivně. Zaměříme se zde tedy pouze na ty respondenty, kteří odpověděli neutrálně či negativně:
  - „nevím“ jako odpověď zaškrtili: muž, 22-35 let, narozený a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký islám praktikuje; muž, 22-35 let, narozený v Egyptě, žijící v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab.
  - Oba respondenti jsou muži ve věku 22-35 let pocházející z Egypta.
  - „ne“ jako odpověď zaškrtil: muž, 22-35 let, narozený a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab. Na to, z jakého důvodu, nám sdělil v další odpovědi.

- Pokud ne, z jakého důvodu?

- Jak odpověděl? - Považuji ji za nudnou: 1 respondent
- Další odpovědi, ze kterých si zde mohl respondent vybrat, byly: „Nemám k ní žádný vztah, v rodině hudbu neposloucháme“; „Může navádět k nebezpečným a zakázaným věcem“; jiný důvod. Je tedy zřejmé, že negativní odpověď na předchozí otázku v tomto případě nesouvisí s tím, že by islám hudbu zakazoval. Respondent hudbu jednoduše nepovažuje za zábavnou.

- Při jakých příležitostech podle Vás nesmí hudba chybět?

V této otázce nebylo specifikováno, jaký typ hudby je pro takové příležitosti vhodný či přijatelný. Respondenti měli jednoduše vybrat ty události, které si bez hudby neumí představit. Pokud chtěli, mohli ke svému výběru přidat poznámku.

- Jak odpověděli? - svatba: 39 respondentů
  - oslava narozenin: 29 respondentů
  - zasnuby: 29 respondentů
  - slavení lidových svátků: 27 respondentů
  - oslava narození dítěte: 26 respondentů
  - slavení státních svátků: 16 respondentů
  - běžné setkání s přáteli (oběd, posezení u čaje, kávy): 15 respondentů
  - slavení náboženských svátků: 14 respondentů
  - běžné rodinné setkání (např. rodinný oběd, večeře): 12 respondentů
  - hudba u takových příležitostí není třeba: 3 respondenti
  - jiná příležitost: 3 respondenti
- Pokud z celkového počtu respondentů odečteme tři, kteří odpověděli, že hudba

u těchto událostí není potřeba, zůstane nám 40 respondentů. Z nich plných 39 označilo svatbu jako událost, kde hudba nesmí chybět. V arabských zemích patří svatba k nejvýznamnějším a nejveselejším životním událostem, bujaré veselí temperamentních Arabů spojené s hudbou, zpěvem a tancem, je pro ni opravdu typické.

- Více jak polovina respondentů hlasovala také pro oslavu narozenin, zásnuby, slavení lidových svátků a oslavu narození dítěte. Oslava těchto událostí souvisí s kulturní identitou oblasti a vkusem té či oné rodiny, náboženství do nich příliš nezasahuje.
- Respondentů, kteří odpověděli, že hudba je nezbytná u všech výše uvedených událostí, bylo 6. Jací to byli: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, tato respondentka přidala poznámku : „Hudba by měla být součástí tohoto všeho, ovšem ten správný druh. Pokud se jedná o svatbu nebo oslavu narozenin, v pořádku je jakýkoliv druh hudby. Ale pokud jde o náboženskou událost, nechci poslouchat hudbu o sexu a drogách.“; žena, 46-60 let, narozená v Egyptě, žijící v Srbsku, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému se hlásí madhabu, tento respondent doplnil ještě další příležitosti, při kterých poslouchá hudbu: „Když se učím, když jím, ráno při probouzení a při sexu.“

Poznámka v pořadí druhé respondentky je pro nás velmi důležitá. Přiznala, že pokud se nejedná o ryze náboženskou událost, poslouchá i hudbu, jejíž obsah by islámské autority označily za nepřipustný.

Shrňme si, že v této „hudebně pozitivní“ skupině převažují ženy, věková skupina 22-35 let, je zde i ale i naše nejstarší respondentka v kategorii 46-60 let, převažují rodilí Egyptané, ti, jenž žijí ve stejné arabské zemi, ve které se narodili, všichni jsou sunnitě a převažuje hanafijský madhab.

- 2 respondenti označili všechny tyto události kromě oslavy náboženských svátků: žena, 21 let nebo méně, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab, (na otázku, zda má ráda hudbu, odpověděla, že ano, jedná se o respondentku, která v dětství snila o kariéře klavíristky); muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, (i on zaškrtl, že má hudbu rád), tento respondent

připojil, že hudbu poslouchá „také během sexu“.

Oba dva respondenti se narodili a žijí v Egyptě, vyznávají sunnitský islám.

To, že tito dva respondenti nezaškrtili pouze oslavu náboženských svátků, bychom mohli vysvětlit tak, že podle jejich názoru k událostem přímo souvisejícím s náboženstvím hudba nepatří. Většina islámských autorit se ale shoduje v názoru, že náboženské písně jsou povolené.

- Na druhou stranu 14 respondentů (takřka třetina) odpovědělo, že si bez hudby neumí oslavu náboženských svátků představit. Do této kategorie spadá i 6 výše uvedených respondentů, kteří dali hlas všem událostem v nabídce.

Při těchto svátcích muslimové poslouchají náboženské písně, proti kterým většina autorit, jak již bylo řečeno, nic nenamítá. Mezi nejradostnější islámské svátky patří „malý svátek“ (*al-‘id as-saghír*), neboli „svátek ukončení půstu“ (*‘id al-fitr*), který se slaví 1. šawwálu a předchází mu celoměsíční půst v měsíci ramadánu, a mawlid neboli narozeniny Proroka Muhammada, slavené v den jeho úmrtí - 12. dne měsíce rabí‘ al- awwal.

- 3 respondenti doplnili další příležitosti, u kterých nesmí hudba chybět. Dva z nich jsme již zmínili, byli to: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému se hlásí madhabu, („Když se učím, když jím, ráno při probouzení a při sexu.“); muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, („také během sexu“). Třetí byla žena, 36-45 let, narozená v Sýrii, žijící v Německu, sunnitský islám, hanafijský madhab, tato respondentka připojila poznámku „oslava absolvování vysoké školy“.
- Nyní se zaměříme na ty, kteří si z nabídky vybrali pouze 1 nebo 2 možnosti:
  - 1 respondent hlasoval pro svatbu a oslavu státních svátků: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab, (na otázku, zda má rád hudbu, odpověděl, že ano).
  - 1 respondent dal hlas svatbě a oslavě narození dítěte: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab, (hudbu má rád).
  - 1 respondent označil jako odpověď pouze běžné setkání s přáteli, tomu dal tedy přednost i před svatbou, kterou nezaškrtil. Tento respondent byl: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Maroku, sunnitský islám, málikovský madhab.
  - 6 respondentů označilo jako jedinou možnost svatbu: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, (hudbu má ráda); muž, 22-35

let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, (hudbu má rád); muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, (hudbu má rád) (jedná se o dvě různé osoby); muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký vyznává směr islámu, (na otázku, zda má rád hudbu, odpověděl, že neví); muž, 22-35 let, narozen a žijící v Palestině, nevyplnil, jaký směr islámu vyznává, (hudbu má rád); muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šáfí'ovský madhab, tento respondent připsal poznámku, že „je povoleno jen hraní na bubínek duff“, (na otázku, zda má rád hudba, odpověděl, že ano). Tento jediný respondent tedy sdílí názor, že kromě jediné výjimky islám hudební nástroje zakazuje. V této skupině převažují muži, Egyptané a sunnitě hlásící se k hanafijskému madhabu.

- 3 respondenti odpověděli, že při žádné z nabízených příležitostí není hudba nutná: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab, (hudbu má rád); muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí, (hudbu má rád), respondent zde připojil poznámku: „Hudbu poslouchám o samotě.“; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému se hlásí madhabu, svou odpověď ale upřesnil: „Hudba není nutná, ale je možná při jakékoliv příležitosti.“ Dva posledně jmenovaní se zjevně hudbě nevyhýbají.
- Pro zajímavost se na konec podívejme, jaké možnosti zde vybral respondent, který na předešlou otázku odpověděl, že hudbu nemá rád. Připomeňme si, že to byl muž, 22- 35 let, narozený a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab. Hudba dle jeho názoru nesmí chybět při svatbě, zasnubách, oslavě narození dítěte a oslavě narozenin.

- Považujete hudbu za umění?

- Jak odpověděli? - ano: 43 respondentů
- Bez výjimky všichni respondenti odpověděli na tuto otázku kladně. Tedy i respondent, který hudbu nemá rád a považuje ji za nudnou.
- V naší západní kultuře si pod pojmem „umění“ zpravidla představíme obrazy či sochy. Pokud mluvíme o islámském světě, používáme termín „islámské umění“ a myslíme tím to materiální, které vnímáme vizuálně, jako budovy, keramiku nebo šperky. Jeden hadíth říká: „Bůh je krásný a miluje krásu.“ Co je ale pro muslimy krásné? Arabové

vždy velmi vysoce oceňovali „umění slova“, tedy poezii a krásnou literaturu. Zatímco u vizuálního umění je individualita autora téměř nerozeznatelná, v každém poetickém díle se jeho osobnost jasně odráží. A velmi podobné je to i v případě hudby a zpěvu, které spolu s poezií můžeme zařadit do auditivního (sluchového) umění. Muzikanti a tanečníci předvádí nejen své dovednosti, ale do jejich prezentace se promítá i momentální stav jejich mysli a vztah k oné konkrétní látce. Svoboda v tvorbě hudebníků a básníků byla vždy nesrovnatelně větší než u tvůrců grafického umění, protože nemohli být obviněni z modloslužebnictví, jednoho z největších hříchů. Zásadní rozdíl mezi vizuálním a auditivním uměním je ten, že vizuální umění je spojeno s materiálem, zatímco auditivní se zvukem. Práci zhotovenou z určitého materiálu, ať je to výstavní mešita nebo vzácný náhrdelník, můžeme obdivovat kdykoliv, její vlastnosti jsou jednou pro vždy dané a neměnné. Naopak zvuk zmizí hned, jakmile byl stvořen. Můžeme proto recitaci, zpěv a hru na hudební nástroj nazvat také „uměním okamžiku“. Prezentace takového umění záleží jen a jen na sólistovi a jeho schopnosti improvizovat. K písním se tak například připojovaly jen drobné poznámky ohledně tóniny nebo akordů pro loutnistu. Vlastní melodie ale závisela na zpěvákovi a muzikanti, kteří ho doprovázeli, se mu museli přizpůsobit. Takové umění si žádalo vysoce soustředěného posluchače, který dokázal jednotlivé variace rozlišit a ocenit natolik, že v jeho srdci vyvolaly pocit radosti, *tarab*. Hudba konkrétně má být *mutrib* („vzrušující“, přeneseně znamená i „zpěvák“) a *murqis* („k tanci zvoucí“). Variabilita auditivního umění je prakticky nekonečná, můžeme ho přirovnat k drahokamu, který se při každém sebemenším pootočení zaleskne jinou barvou. V díle „Qahwat al-inšá“ básníka a úředníka státního archivu v epoše mamlúků jménem Ibn Hidždža najdeme tento aforismus: „Když poslouchat chceš hudbu, však hluché necháš srdce, pak nevzruší tě. Tu vinen jsi ty sám a neobviňuj pěvce.“ Dosáhnout stavu tarabu je tedy nejvyšší účel krásy a umění. Pro Araby je materiální umění produktem řemeslné práce, součástí denního života. Bylo vytvořeno pro praktický účel a jeho umělecká hodnota je v porovnání s tou, kterou se vyznačuje variabilní auditivní umění, zcela zanedbatelná.⁸⁴

- Zařadili byste hudbu mezi své koníčky?

– Jak odpověděli? - ano: 34 respondentů

---

84 R. VESELÝ, When It Is Possible to Call Something Beautiful?, str. 223-229

- ne: 9 respondentů

- Respondenty, kteří odpověděli negativně, si zde rozdělíme na dvě skupiny:
  - ti, kteří hudbu nemají rádi a není jejich koníčkem: 1 respondent – muž, 22-35 let, narozený a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.
  - ti, kteří hudbu mají rádi, ale není jejich koníčkem: 8 respondentů – žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šáfí'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab.

V této skupině převažují muži, věková skupina 22-35 let, rodilí Egyptané, máme zde ale také 2 ze 3 respondentů pocházejících ze Saúdské Arábie a jediného Súdánce, který žije v Pákistánu, převažují sunnitě hlásící se k hanafijskému právnímu směru.

- Dá se říct, že pokud je to možné, posloucháte hudbu každý den?

Na tuto otázku a některé následující, které se týkají hudebního vkusu našich respondentů a toho, jaká média k poslechu hudby používají, byly dotázáni pouze ti, kteří zařadili hudbu mezi své koníčky, tedy pouze 34 respondentů.

- Jak odpověděli? - ano: 33 respondentů
  - ne: 1 respondent
- Z 34 respondentů, kteří zařadili hudbu mezi své koníčky, ji pouze jeden neposlouchá každý den: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab.

- Napište 1-5 hudebních stylů, které máte nejraději:

- Jak odpověděli? - orientální hudba: 10 respondentů
  - vážná hudba: 10 respondentů
  - jazz: 9 respondentů
  - pop: 7 respondentů

- rock: 7 respondentů
- relaxační hudba: 6 respondentů
- lidová hudba: 4 respondenti
- rhythm and blues: 4 respondenti
- tradiční arabská hudba: 4 respondenti
- alternativní rock: 2 respondenti
- blues: 2 respondenti
- country: 2 respondenti
- instrumentální hudba: 2 respondenti
- latinskoamerická hudba: 2 respondenti
- pop rock: 2 respondenti
- rai: 2 respondenti
- rap: 2 respondenti
- romantická hudba: 2 respondenti
- soul: 2 respondent
- turecká hudba: 2 respondenti
- všechny hudební styly: 2 respondenti
- world music: 2 respondenti
- andaluská tradiční hudba: 1 respondent
- česká moderní populární hudba: 1 respondent
- drum and bass: 1 respondent
- filmová hudba: 1 respondent
- flamenco: 1 respondent
- folk: 1 respondent
- folk rock: 1 respondent
- hip hop: 1 respondent
- house: 1 respondent
- hudba hraná na kytaru: 1 respondent
- irská hudba: 1 respondent
- al-maqám al-iráqí: 1 respondent
- ma'lúf: 1 respondent
- moderní náboženské písně: 1 respondent
- národní písně: 1 respondent

- reggae: 1 respondent
  - rock and roll: 1 respondent
  - síwská beduínská hudba: 1 respondent
  - súfijská hudba: 1 respondent
  - techno: 1 respondent
- Charakteristika cizojazyčných hudebních stylů (ve stejném pořadí) viz Přílohy 3.
  - Vidíme, že záběr našich respondentů je opravdu široký. Kromě typicky arabských hudebních žánrů (al-maqám al-iráqí, ma'lúf, síwská beduínská hudba, ...) je pravděpodobné, že bychom dostali velmi podobné odpovědi kdekoliv jinde na světě. Jinými slovy, pokud si odmyslíme arabské hudební styly, nemůžeme podle ničeho odhadnout, že na dotazník odpovídali Arabové, natož že se navíc jednalo výhradně o muslimy. Jak odpovídali jednotliví respondenti si zde detailně rozebírat nebudeme, pro nás je zásadní, že mají zájem o takto široké hudební spektrum.
  - O první příčku nejoblíbenějších hudebních stylů se dělí podle očekávání domácí orientální hudba s vážnou hudbou vycházející naopak z čistě evropské hudební tradice. Ovšem i americké hudební styly si v arabském světě našli své skalní fanoušky, což logicky vyústilo v to, že se začaly rozvíjet i na domácí arabské scéně. Pojd'me si o nich říci víc.⁸⁵

Během 50. a 60.let 20. století se začala arabská hudba inspirovat západním stylem, za jeho průkopníka v arabské moderní hudbě je považován egyptský zpěvák Abdalhalím Háfiz. V 70.letech následovalo jeho příkladu několik dalších interpretů a tak se zrodil arabský pop. V arabských popových písních se zpravidla snoubí západní a východní styl, ať už ve výstavbě melodie, výběru hudebních nástrojů nebo textu. V 90.letech se již popový průmysl v arabských zemích rozjel naplno a zrodil idoly arabské mládeže jako je Amr Diab, Samíra Sa'íd, Hišám 'Abbás, Angham, Kázim as-Sáhir, Mustafa Amar, Nadžwa Karam, Iháb Tawfíq, Muhammad Fu'ád, Diana Haddád, Muhammad Munír, Cheb Chálid a mnoho dalších. V roce 1996 vydal egyptský zpěvák Amr Diab desku s názvem „Habíbí já núr el-‘ajn“, jejíž stejnojmenná titulní píseň se stala velkým hitem nejen na Blízkém východě. Amr Diab v této písni smísil tři různé hudební styly: španělské flamenco hrané na kytary, francouzský styl zastoupený sólem na akordeon a arabský styl s výrazným rytmem bicích nástrojů. Tato píseň otevřela arabské hudbě dveře na mezinárodní scénu a proslavila ji po celém

---

85 http://en.wikipedia.org/wiki/Arabic_music

světě.

Velmi významné místo na arabské hudební scéně zaujímá hip hop a rap. Stejně jako většina umělců tohoto žánru jsou i arabští hiphopeři a rappeři nejvíce ovlivněni americkým stylem, interpretují ho kromě angličtiny ovšem i v dialektech arabštiny, berberských jazycích nebo francouzštině. První arabské hiphopové a rapové skupiny vznikly už v 80. letech minulého století. Živá vystoupení jsou ovšem běžná až od 90. let. Mnoho skupin se díky svým politickým názorům potýká s cenzurou a jsou nuceni působit v ilegalitě. Mezi nejznámější interprety tohoto žánru patří MTM, LaLaZeZo, MBZ, RAmez, DAM, Timz či Desert Heat.

Zvláště v severní Africe se počátkem 21. století začalo dařit hudebním stylům rhythm and blues a reggae. Místní interpreti je často mísí s tradiční hudbou *gnawa*, která kombinuje subsaharské, berberské a arabské náboženské písně a rytmy s akrobatickým tancem. Jmenujme například marockého zpěváka Elama Jaye nebo marockou skupinu Darga.

Raný vliv jazzu lze pozorovat u muzikanta Samíra Surúra v jeho interpretaci arabských melodií na saxofon. Saxofon používal ve své hudbě také Abdalhalím Háfíz nebo v dnešní době Kázim as-Sáhir či Ridá al-Abdalláh. Prvky jazzu můžeme slyšet také v tvorbě zpěvaček Latífy a Fajrúza či zpěváka Muhammada Muníra.

Rock je velmi populární na celém světě a arabské země nejsou výjimkou. Existuje mnoho arabských skupin, které kombinují tento styl s tradičními arabskými hudebními nástroji. V Egyptě působí například skupiny Sahara, Wyvern či Cartoon Killerz, v Libanonu Mašrú‘ Lejla a Meen, v Jordánsku skupina Džadal. V Alžírsku interpreti často kombinují rock se stylem rai, z nich například Rašíd Táhá.

- Napište 1-5 arabských hudebních interpretů (zpěváků/ zpěvaček/ hudebních skupin/ muzikantů ...), které máte nejraději:

- Jak odpověděli? - Fajrúz: 13 respondentů
  - Umm Kulthúm: 10 respondentů
  - Abdalhalím Háfíz: 8 respondentů
  - Amr Diab: 7 respondentů
  - Kázim as-Sáhir: 6 respondentů
  - Elissa: 5 respondentů
  - Umar Chajrat: 5 respondentů

- Madžda ar-Rúmí: 4 respondenti
- Muhammad Munír: 4 respondenti
- Asála: 3 respondenti
- Fadl Šákir: 3 respondenti
- George Wassúf: 3 respondenti
- Muhammad Abdalwahháb: 3 respondenti
- Muhammad Hamáqí: 3 respondenti
- Džannát Mahíd: 2 respondenti
- Faríd al-Atraš: 2 respondenti
- Muhammad Fu'ád: 2 respondenti
- Nadžát as-Saghríra: 2 respondenti
- Nasír Šamma: 2 respondenti
- Sabáh Fachrí: 2 respondenti
- Šírín: 2 respondenti
- Támir Husnı́: 2 respondenti
- Wael Džassár: 2 respondenti
- Warda: 2 respondenti
- Ammár aš-Šarí'ı́: 1 respondent
- Amr Mustafa: 1 respondent
- Angham: 1 respondent
- Asmahán: 1 respondent
- Assi al-Hılánı́: 1 respondent
- Carole Samáha: 1 respondent
- Claude Šalhúb: 1 respondent
- Džihád 'Aql: 1 respondent
- Džubrán: 1 respondent
- Hání Šákir: 1 respondent
- Hišám 'Abbás: 1 respondent
- Husajn al-Džasmı́: 1 respondent
- Husajn al-Masrı́: 1 respondent
- Jahjá Chalıl: 1 respondent
- Jara: 1 respondent
- Joe Ašqar: 1 respondent

- Lajla Murád: 1 respondent
- Lena Šamamján: 1 respondent
- Nadžwa Karam: 1 respondent
- Názim al-Ghazzálí: 1 respondent
- Marwán Chúrí: 1 respondent
- Mijáda al-Hanáwí: 1 respondent
- Muhammad Qindíl: 1 respondent
- Mulhim Barakát: 1 respondent
- Nancy Adžram: 1 respondent
- Rámí Sabrí: 1 respondent
- Sabáh: 1 respondent
- Sábir ar-Ribá‘í: 1 respondent
- Su‘ád Mási: 1 respondent
- Su‘ád Muhammad: 1 respondent
- Šádí Džamíl: 1 respondent
- Šadja: 1 respondent
- Šejch Imám: 1 respondent
- Umar Bašír: 1 respondent
- Wadí‘ as-Sáfí: 1 respondent
- Wael Kufúrí: 1 respondent
- všichni arabští interpreti: 1 respondent

- Stručná charakteristika jednotlivých interpretů (ve stejném pořadí) viz Přílohy 4.
- První tři místa našeho žebříčku popularity obsadily ikony klasické arabské hudby - Fajrúz, Umm Kulthúm a Abdalhalím Háfiz. Hned v těsném závěsu za nimi ovšem vidíme zpěváka Amra Diaba, hvězdu dnešní arabské popové scény. Je zřejmé, že pop jako hudební žánr naši respondenti zcela jasně preferují. Popoví zpěváci a zpěvačky, i když třeba ovlivnění dalšími žánry, v žebříčku převažují. Poměrně velké zastoupení mají i muzikanti hrající na klasický arabský ‘úd. Interpretů věnujících se spíše západním stylům hudby je zde jen málo. Zdá se tedy, že západní hudební styly, které respondenti označili za své oblíbené, raději poslouchají od západních interpretů. To, jaké západní interprety mají respondenti nejradši, se dozvíme v jedné z následujících otázek.

- Pokud sledujete hudební pořady v televizi, napište 1-5 nejoblíbenějších (arabských nebo nearabských) hudebních pořadů a to, která televizní stanice je vysílá:

- Jak odpověděli? - Star Academy Arab World (stanice LBC): 6 respondentů
  - MTV: 5 respondentů
  - MTV Arabia: 5 respondentů
  - nedívám se příliš na televizi: 5 respondentů
  - America's got talent (či její zahraniční mutace): 4 respondenti
  - televize nevysílá kvalitní hudební pořady: 4 respondenti
  - Aghání az-zamán (stanice aš-Šarqíja): 3 respondenti
  - American Idol (stanice FOX): 3 respondenti
  - Rotana TV: 3 respondenti
  - Superstar (stanice Future): 3 respondenti
  - jakýkoliv televizní přenos předávání hudebních cen: 2 respondenti
  - Arabsat: 1 respondent
  - So you think you can dance (stanice MBC 4): 1 respondent
  - Teen choice awards (stanice FOX): 1 respondent
- Charakteristika jednotlivých televizních pořadů a stanic (ve stejném pořadí viz Přílohy 5.
- Jako na celém světě, tak i v arabských zemích vedou v žebříčku sledovanosti a popularity hudební televizní soutěže hledající nové talenty. Oblíbené jsou také přenosy předávání hudebních cen. Poměrně velké procento respondentů ovšem televizi téměř nesleduje, nebo si myslí, že se nevysílají kvalitní hudební pořady.

- Pokud posloucháte hudbu v rádiu, napište 1-5 nejoblíbenějších (arabských nebo nearabských) rozhlasových stanic:

- Jak odpověděli? - Nudžúm FM: 5 respondentů
  - rádio neposlouchám: 4 respondenti
  - Nile FM: 3 respondenti
  - Radio Sawa: 3 respondenti
  - Rotana Radio: 3 respondenti
  - Sawt al-Ghad: 2 respondenti
  - BBC London: 1 respondent
  - Beat FM: 1 respondent

- Hits Radio: 1 respondent
  - Hot 98.1: 1 respondent
  - Jet Radio: 1 respondent
  - Mazzika FM: 1 respondent
  - Mega FM: 1 respondent
  - Mix FM Syria: 1 respondent
  - Mood FM: 1 respondent
  - Music Programme: 1 respondent
  - Radio Adžjál: 1 respondent
  - Radio Amwádž: 1 respondent
  - Radio Angham: 1 respondent
  - Radio Jordan: 1 respondent
  - Raya FM: 1 respondent
  - Sawt Lubnán: 1 respondent
  - Sound of Sakia: 1 respondent
  - Sama Radio: 1 respondent
  - Šám FM: 1 respondent
- Stručná charakteristika jednotlivých rádiových stanic (ve stejném pořadí) viz Přílohy 6.
  - I když část respondentů odpověděla, že neposlouchá žádnou rádiovou stanici, je podle seznamu 24 oblíbených stanic vidět, že toto pro poslech hudby nejklassičtější z médií je stále oblíbené.
- *Pokud posloucháte hudbu přes internet, napište 1-5 (arabských nebo nearabských) internetových adres, které nejčastěji navštěvujete:*
- Jak odpověděli? - youtube.com: 9 respondentů
    - 6arab.com: 6 respondentů
    - salmiya.com: 3 respondenti
    - beemp3.com: 2 respondenti
    - neposlouchám hudbu přes internet: 2 respondenti
    - airmp3.com: 1 respondent
    - dailymotion.com: 1 respondent
    - diabfm.com: 1 respondent

- dilandau.com: 1 respondent
  - itune.com: 1 respondent
  - mawaly.com: 1 respondent
  - melody4arab.com: 1 respondent
  - mp3free4all.com: 1 respondent
  - nogomi.com: 1 respondent
  - panet.co.il: 1 respondent
  - tamerlovers.com: 1 respondent
  - worldmp3.com: 1 respondent
- Charakteristika jednotlivých internetových serverů (ve stejném pořadí) viz Přílohy 7.
  - Internet jakožto prostředek pro poslech hudby je mezi našimi respondenty ze všech médií nejpopulárnější. Jasně převažují servery specializující se na arabskou hudbu, prvenství ovšem získal nejznámější a největší server pro sdílení videí na světě, který je mnohými islámskými autoritami kritizován například za přílišnou svobodu slova či zobrazování násilných scén.

- *Posloucháte i jiné než arabské hudební interprety?*

- Jak odpověděli? - ano: 33 respondentů
  - ne: 1 respondent
- Pouze jeden respondent z celkových 34 odpověděl, že neposlouchá jiné než arabské interprety: muž, 22-35 let, narozený a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafíjský madhab.

- *Napište 1-5 nejoblíbenějších interpretů, kteří nepocházejí z arabských zemí:*

- Jak odpověděli? - Celine Dion: 5 respondentů
  - Michael Jackson: 4 respondenti
  - Rihanna: 4 respondenti
  - Beyoncé: 2 respondenti
  - Coldplay: 2 respondenti
  - Chris Brown: 2 respondenti
  - Lady Gaga: 2 respondenti
  - Shakira: 2 respondenti
  - Sting: 2 respondenti

- Usher: 2 respondenti
- Yanni: 2 respondenti
- ABBA: 1 respondent
- Adam Lambert: 1 respondent
- Adele: 1 respondent
- Air: 1 respondent
- Akon: 1 respondent
- Alex Ubago: 1 respondent
- Alicia Keys: 1 respondent
- Amaral: 1 respondent
- Arno: 1 respondent
- Aziza Mustafa Zadeh: 1 respondent
- Back Street Boys: 1 respondent
- Balkanika: 1 respondent
- Beatles: 1 respondent
- Beethoven: 1 respondent
- Blackmore's Nights: 1 respondent
- Blue: 1 respondent
- Bob Dylan: 1 respondent
- Bob Marley: 1 respondent
- Bruno Mars: 1 respondent
- Bryan Adams: 1 respondent
- Dalida: 1 respondent
- Daniel Landa: 1 respondent
- Diana Krall: 1 respondent
- Dire Straits: 1 respondent
- Eagles: 1 respondent
- Edith Piaf: 1 respondent
- Eminem: 1 respondent
- Enrique Iglesias: 1 respondent
- Enya: 1 respondent
- Evanescence: 1 respondent
- Frank Sinatra: 1 respondent

- George Michael: 1 respondent
- Georges Brassens: 1 respondent
- Guns N' Roses: 1 respondent
- Jennifer Lopez: 1 respondent
- Julio Iglesias: 1 respondent
- Jason Mraz: 1 respondent
- Justin Timberlake: 1 respondent
- Kemal Monteno: 1 respondent
- Kenny G: 1 respondent
- Kesha: 1 respondent
- Katy Perry: 1 respondent
- Kings of Leon: 1 respondent
- Kokia: 1 respondent
- Laura Pausini: 1 respondent
- Leona Lewis: 1 respondent
- Loreena McKennitt: 1 respondent
- Louis Armstrong: 1 respondent
- Luciano Pavarotti: 1 respondent
- Lucie Bílá: 1 respondent
- Ludovico Einaudi: 1 respondent
- Madonna: 1 respondent
- Manuel Carrasco: 1 respondent
- Mariza: 1 respondent
- Maroon 5: 1 respondent
- Maya Sakamoto: 1 respondent
- Muse: 1 respondent
- Norah Jones: 1 respondent
- Omara Portuondo: 1 respondent
- Omarion: 1 respondent
- One Republic: 1 respondent
- Origa: 1 respondent
- Pink Floyd: 1 respondent
- Queen: 1 respondent

- R.E.M.: 1 respondent
  - Ricky Martin: 1 respondent
  - Röyksopp: 1 respondent
  - Sarah Vaughan: 1 respondent
  - Scorpions Police: 1 respondent
  - Serge Gainsbourg: 1 respondent
  - Thomas Fersen: 1 respondent
  - Tina Turner: 1 respondent
  - Tokio Hotel: 1 respondent
  - Tori Amos: 1 respondent
  - Trey songz: 1 respondent
  - UB40: 1 respondent
  - U2: 1 respondent
  - Vypsaná fixa: 1 respondent
  - Westlife: 1 respondent
  - Zdravko Colic: 1 respondent
  - 3 Doors Down: 1 respondent
- Charakteristika jednotlivých interpretů (ve stejném pořadí) viz Přílohy 8.
- Můžeme s jistotou říct, že interpreti, kteří dostali od respondentů nejvíce hlasů, patří mezi ty nejpoblárnější i v Evropě a Spojených státech. Stejně jako u arabských interpretů i v této otázce žánrově zvítězil pop, široké zastoupení mají ale i rockoví, r&b, jazzoví či hiphopoví interpreti. Pokud jde o arabské interprety, respondenti se ve svém vkusu více shodli, tedy jména se častěji opakovala. Zde se většina jmen objevila jen jednou, což svědčí o tom, že v západní hudbě je vkus našich respondentů žánrově rozmanitější, od vážné hudby po elektronickou. Zdůrazněme ještě, že se v žebříčku objevila i jména jako Lady Gaga, Madonna, nebo Eminem, tedy umělci, kteří si svou pěveckou kariéru založili na chování a stylu, které i Západ považuje za kontroverzní. Těžko najdeme téma, kterému by se tito interpreti ve své tvorbě vyhýbali, často chtějí svými písněmi cíleně šokovat. Takový je jejich přístup k umění, tak to berou západní posluchači a podle výsledků i náš vzorek respondentů z arabských zemí, jejichž hudební vkus se od toho západního nijak neliší.

- Hrajete sami na nějaký hudební nástroj?

- Jak odpověděli? - ano: 9 respondentů
  - ne: 25 respondentů
- 9 z 34 respondentů umí hrát na nějaký hudební nástroj. Jaké jsou to nástroje a o jaké se jedná respondenty si nyní řekneme:
  - buben (tabla, darbuka): 3 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.
  - klavír: 3 respondenti: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký proud islámu praktikuje.
  - buben a klavír: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.
  - kytara: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab,
  - úd: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.
- V této skupině o málo převažují muži, většina respondentů pochází z Egypta a také v něm žije, převažují sunnitě hlásící se k hanafijskému madhabu.
- Ovšem důležitější než samotná charakteristika respondentů, kteří ovládají hru na nějaký hudební nástroj, je pro nás to, že nikdo z těch, kteří hudbu považují za svého koníčka, nezmínil, že by islám nějaký nástroj zakazoval.

- Je nějaký hudební nástroj, na který byste chtěli umět hrát?

- Jak odpověděli? - ano: 25 respondentů
  - ne: 5 respondentů
  - neodpověděli: 4 respondenti
- Pro zajímavost se podíváme na to, na jaké hudební nástroje by chtěli respondenti umět hrát (často jich jmenovali více najednou):
  - kytara: 8 respondentů
  - bubny: 5 respondentů

- 'úd: 5 respondentů
  - klavír: 4 respondenti
  - housle: 3 respondenti
  - kánún (brnkací strunný nástroj podobný harfě): 2 respondenti
  - elektrická kytara: 1 respondent
  - všechny hudební nástroje: 1 respondent
- Respondenty, kteří vyplnili, na jaký hudební nástroj by chtěli umět hrát, si zde vyjmenovávat nebudeme. Není to pro nás příliš důležité. Důležité je, že dali hlas 7 různým nástrojům, 1 respondent dokonce hlasoval pro všechny, a že nikdo z respondentů nezmínil, že by islám povoloval jen hraní na bubínek duff nebo že by hudební nástroje zakazoval úplně.
  - Vyjmenujeme si respondenty, kteří na naši otázku odpověděli negativně: žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab, (tato respondentka ovšem hraje na bubny a klavír); žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký proud islámu praktikuje, (hraje na klavír); žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému se hlásí madhabu; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Všichni tři posledně jmenovaní respondenti, kteří na žádný hudební nástroj hrát neumějí a ani nechtějí, pocházejí z Egypta, jsou ve věku 22-35 let a hlásí se k sunnitskému islámu. Máme zde 1 ze 3 zástupců hanbalovského madhabu.

- Díváte se rádi na hudební klipy buď v televizi nebo přes internet?

Tato otázka a všechny následující byly již opět položeny všem 43 respondentům.

- Jak odpověděli? - ano: 29 respondentů
  - ne: 11 respondentů
  - neodpověděli: 3 respondenti
- Podívejme se, jací respondenti odpověděli negativně: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám,

nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Maroku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 36-45 let, narozen v Iráku, žijící v České republice, šíitský islám, ithná‘ašaríja; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafíjský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šáfí‘ovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab.

V této skupině jasně převažují muži, jediné dvě ženy jsou rodilé Egyptanky, ostatní jsou z jiných arabských zemí - najdeme tu respondenta z Maroka, ze Súdánu, z Alžírska, z Palestiny, z Iráku, dva ze Sýrie a také 2 ze 3 zástupců Saúdské Arábie. Převažuje věková skupina 22-35 let, máme zde 4 z 8 respondentů, kteří momentálně žijí v některé západní zemi, většina respondentů jsou sunnitě, je zde jeden šíita, máme zde 2 ze 3 respondentů, kteří se hlásí k hanbalovskému právnímu směru.

- *Vadí vám, když nejsou zpěvačky v klipech zahalené?*

- Jak odpověděli? - ano: 4 respondenti
  - nevím: 5 respondentů
  - ne: 31 respondentů
  - neodpověděli: 3 respondenti
- 4 respondenti, kteří odpověděli, že jim zpěvačky bez šátku vadí, se také shodli v odpovědi na minulou otázku a to v tom, že se na klipy nedívají: žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafíjský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šáfí‘ovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab.
Převažují muži, všichni respondenti jsou sunnitě, máme tu 2 ze 3 respondentů ze Saúdské Arábie a 2 ze 3 zástupců hanbalovského madhabu.
- 5 respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli „nevím“, si rozdělíme na dvě skupiny: Ti, kteří se dle odpovědi na minulou otázku rádi dívají na hudební klipy: 2 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafíjský

madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab.

Ti, kteří se nedívají rádi na klipy: 3 respondenti: muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 36- 45 let, narozen v Iráku, žijící v České republice, šiitský islám, ithná‘ašaríja.

- Muslimské umělkyně se při vystoupení například v divadle, v opeře či na koncertě nezahalují. Pravděpodobné příčiny tohoto fenoménu musíme hledat v daleké minulosti. Umělkyně bývaly zpravidla otrokyně. Buď se hlásily k jinému náboženství než k islámu a tudíž se zahalovat nemusely, nebo, pokud byly muslimky, pro ně vzhledem k jejich nižšímu sociálnímu statutu platila jiná pravidla. Dalším možným vysvětlením je to, že hudební a pěvecká představení se většinou konala v soukromí, sice před zraky cizích mužů, ovšem ne na veřejnosti. V takovém případě mohly dívky a ženy vystupovat s nezahalenými vlasy, holýma rukama a například odhaleným břichem.

- Vzpomenete si na nějaký arabský klip, který byl na Váš vkus příliš provokativní?

- Jak odpověděli? - ano: 20 respondentů
  - ne: 16 respondentů
  - neodpovědělo: 7 respondentů
- Podívejme se, jak 20 respondentů, kteří odpověděli kladně, své odpovědi specifikovali:
  - klipy zpěvačky Hajfy Wahbí: 5 respondentů
  - nevzpomínám si na jméno: 5 respondentů
  - provokativních arabských klipů je velmi mnoho: 4 respondenti
  - většina moderních arabských klipů: 2 respondenti
  - klip „Aná Dana“ zpěvačky Dany Halabí: 1 respondent
  - klip „Aná hatlub édak“ zpěvačky Nadžly: 1 respondent
  - klipy zpěvačky Elissy: 1 respondent
  - klipy zpěvačky Mariy: 1 respondent
  - klipy zpěvačky Nancy Adžram: 1 respondent
  - klipy zpěvačky Reny Háfiz: 1 respondent
  - klipy zpěvačky Ruby: 1 respondent

- všechny arabské klipy jsou provokativní: 1 respondent

- klipy zpěvačky Hajfy Wahbí: 5 respondentů: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, (k odpovědi přidala poznámku „a také klipy většiny libanonských zpěvaček“); žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 21 let nebo méně, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab, (k odpovědi přidala poznámku: „Provokuje svými pohyby a odpornými písněmi.“), žena, 22-35 let, narozená a žijící v Tunisku, sunnitský islám, málikovský madhab.

Všimněme si, že v této skupině máme samé ženy. Je pravděpodobné, že budou na toto téma citlivější než muži. Na druhou stranu, vzpomeňme si, kolik jmen naši respondenti vyjmenovali na otázku ohledně oblíbených arabských interpretů. Jméno Hajfa Wahbí nebylo zmíněno ani jednou, tedy ani žádný muž ji nezařadil mezi své oblíbené zpěvačky.

Většina respondentek této skupiny je ve věku 22-35 let, jsou rodilé Egyptanky a také v Egyptě žijí, všechny praktikují sunnitský islám. Řekněme si nyní o zpěvačce Hajfě Wahbí více podrobností:⁸⁶

Hajfa Wahbí: (nar. 1976) je libanonská popová zpěvačka, modelka a herečka. Od mládí se zajímala o hudbu, její začátky velmi ovlivnil jazz a r&b. Již ve svých 16 letech se stala Miss jižního Libanonu. V roce 1995 se přihlásila do celonárodní soutěže Miss Libanon, kterou i vyhrála, ale později se zjistilo, že je již provdaná a titul jí byl odebrán. Na skandál se časem zapomělo a Hajfa rozjela velmi slibnou kariéru modelky a posléze i zpěvačky. I mimo arabský svět má mnoho obdivovatelů - v roce 2006 ji čtenáři časopisu People vybrali mezi 50 nejkrásnějších lidí světa, ve stejném roce se na serveru askmen.com umístila na 49.místě v žebříčku 99 nejpřitažlivějších žen světa a na 6. místě v žebříčku 10 nejpřitažlivějších arabských žen. V konzervativnějších arabských zemích bývá kritizována za velmi odvážný způsob oblékání. Jeden člen bahrajnského parlamentu ji v roce 2008 osočil z toho, že jako zpěvačka za sebe nechává mluvit své tělo a ne svůj hlas, a na to konto prošel parlamentem návrh vyzývající vládu, aby Hajfě zakázala v zemi vystupovat. Koncert se nakonec uskutečnil, ale Hajfa si musela obléci střídme šaty. Z jejich neznámějších hitů jmenujme například „Já haját 'albí“, „Miš 'adra 'stanná“, „Enta tání“, „Ragab“ či

---

86 http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

„Bus el-wáwá“. Klipy ke všem těmto písním mají něco společného – chabý příběh, velmi krátké sukně, hluboké výstříhy a nadšené ohlasy fanoušků.

- nevzpomínám si na jméno: 5 respondentů: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký směr islámu praktikuje.

- provokativních arabských klipů je velmi mnoho: 4 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.

3 respondenti této skupiny jsou ti samí, co odpověděli, že jim vadí nezahalené zpěvačky.

- většina moderních arabských klipů: 2 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí, (tento respondent připojil poznámku „Tyto klipy jednoduše nedůstojným způsobem zneužívají ženské tělo, stejně jako je tomu u většiny západních klipů.“); žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v Turecku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab, (přidala tuto poznámku „Považuji za urážlivé, že tyto klipy dělají z ženy polonahé zboží na prodej.“)

- klip „Aná Dana“ zpěvačky Dany Halabí: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Palestině, sunnitský islám, hanafijský madhab.

I tuto zpěvačku si přiblížíme pár slovy.⁸⁷

Dana Halabí: (nar. 1987) je libanonská popová zpěvačka a modelka. Na internetu byla rovněž několikrát zařazena mezi nejkrásnější arabské zpěvačky. Klip „Aná Dana“ je skutečně ještě o třídu níže než videa Hajfy Wahbí. Zpěvačka je sice oděná stejně spoře, ale pohyby, kterými svůj zpěv doprovází, jsou ještě odvážnější. Tomu, že není tak oblíbená jako Hajfa Wahbí, napovídají zejména diskuze k jednotlivým klipům na youtube.com, kde se nad ní většina komentátorů pohoršuje.

- klip „Aná hatlub édak“ zpěvačky Nadžly: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen

⁸⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafí'ovský madhab.

Nadžla: (datum narození nenalezeno) je tuniská zpěvačka a tanečnice. Svou hudební kariéru si založila právě na velmi provokativních až pornografických klipech ke svým písním. Hudební kanál Mazzika byl například nucen z jejího posledního klipu „Baghlat fi ismak“ odstranit nepřípustné scény, aby ho vůbec mohl vysílat. Přesto je tento klip stále považován za příliš sexuální a diváci neustále žádají, aby byla hudební činnost Nadžle zakázána. Egyptská asociace hudebníků vyhlásila proti pornografickým videoklipům samostatnou kampaň a snaží se ze všech sil, aby média takové klipy nevysílala. Do Egypta má dokonce Nadžla kvůli své provokativní tvorbě zakázaný vstup.⁸⁸ Konkrétně klip „Aná hatlub édak“ je sice provokativní, ovšem řekněme, že je na velmi podobné úrovni jako „Aná Dana“ Nadžliny libanonské kolegyně.

- klipy zpěvačky Elissy: 1 respondent: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab.

Zpěvačku Elissu již známe, její jméno se objevilo v našem žebříčku nejoblíbenějších arabských interpretů na 6.místě, kdy jí dalo svůj hlas 5 respondentů. Vyjmenujme si je: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafí'ovský madhab; žena, 22- 35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký směr islámu praktikuje; žena, 46-60 let, narozená v Egyptě, žijící v Srbsku, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab, (tato respondentka patří do skupiny těch, kterým vadí v klipech nezahalené zpěvačky).

Mezi fanoušky zpěvačky Elissy převažují ženy ve věku 22-35 let, máme zde ale i naši nejstarší respondentku, jejíž věk je v rozmezí 46-60 let, převažuje sunnitský islám, je mezi nimi i jedna zástupkyně hanbalovského madhabu.

Zopakujme si, co o této zpěvačce již víme:

Elissa: (nar. 1972) Vlastním jménem Elissár Zakarjá Chúrí, zpěvačka pocházející z Libanonu, oceněná mnoha arabskými i mezinárodními cenami. Patří mezi nejznámější zpěvačky arabského světa a mezi nejprodávanější pop umělkyně Blízkého východu. Je první libanonskou zpěvačkou, která třikrát získala Světovou hudební cenu za nejlépe prodávané album na Blízkém východě. Ještě dodejme, že je to maronitská

---

88 http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

katolička a je považována na ikonu arabské módy, bývá jí přezdíváno „Královna elegance“. K jejím nejznámějším skladbám patří „Bastannak“, „Ajjámí bík“ nebo „‘Aíš lak“. Je pravda, že ani tato umělkyně se nebrání hlubokým výstřihům, ale nejsou alfou a omegou jejích videoklipů a stále působí velmi elegantně. Navíc vzhledem k tomu, že Elissa není muslimka, neměly by její klipy nikoho pohoršovat.

- klipy zpěvačky Mariy: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Tunisku, sunnitský islám, málíkovský madhab.

Maria: (nar. 1983) Celým jménem Maria Nalbandian, je libanonsko-arménská zpěvačka pocházející z Bejrútu. Svou kariéru postavila na kontroverzních videoklipech hraničících s vulgárností.⁸⁹ Z jejích nejznámějších skladeb jmenujme například „El‘ab“ a „Bahibb almás“. Tato zpěvačka je také křesťanka, ovšem ze všech nominovaných je s přehledem v klípech oblečená nejméně a chová se velmi vyzývavě.

- klipy zpěvačky Nancy Adžram: 1 respondent: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málíkovský madhab.

Nancy dostala v našem žebříčku oblíbených arabských interpretů hlas 1 respondenta: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab.

Zopakujme si její stručnou charakteristiku:

Nancy Adžram: (nar. 1983) je úspěšná libanonská popová zpěvačka a vyslankyně dobré vůle UNICEF. V roce 2008 získala Světovou hudební cenu za nejlépe prodávanou umělkyni Blízkého východu. Mnohými je považována za hudební ikonu posledních deseti let. Na internetu koluje mnoho zvěstí o bojkotech jejích koncertů, ale zdá se, že nejsou pravdivé. V roce 2003 byli návštěvníci jejího koncertu na Bahrajnu napadeni islamisty z největší opoziční strany v zemi. Jako důvod uváděli to, že je měsíc ramadán. V roce 2006 už zde ale zpěvačka vystupovala bez jakýchkoliv incidentů. V roce 2003 byla některými kritizována za svůj klip „Achasmak áh“, kde tančí v baru plném mužů. V dalších videoklipech sice délku sukně neprodloužila, ani nezmenšila výstřih, ale již více vsadila na své pěvecké dovednosti.

- klipy zpěvačky Reny Háfiz: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, (respondentka připojila poznámku „Je to nová zpěvačka, její písně jsou dobré, ale klipy k nim jsou velmi hloupé.“) O této zpěvačce nejsou na internetu k dispozici žádné informace ani videoklipy k jejím písním.
- klipy zpěvačky Ruby: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Tunisku,

---

89 http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

sunnitský islám, málikovský madhab.

Ruby: (nar. 1981) Vlastním jménem Ranja Husajn Muhammad Tawfiq, je egyptská popová zpěvačka a herečka. V roce 2003 natočila svůj první klip k písni „Enta ‘arif léh“, v němž vystupuje v provokativním kostýmu břišní tanečnice, za což ji média vystavila hlasité kritice. Klip byl mimochodem natáčen v Praze. Druhý zpěvaččin klip „Léh bijidári keda“ vznikl v roce 2004 a byl natočen ve stejném stylu. Třetí videoklip k písni „al-Gharám“ byl doprovázen scénami z filmu „Sab‘a wara‘át kutšína“, kde zpěvačka ztvárnila jednu z hlavních rolí. Tento film byl v několika arabských zemích zakázán kvůli erotickým scénám. Přesto nebo právě proto má Ruby silnou základnu obdivovatelů.⁹⁰

- všechny arabské klipy jsou provokativní: 1 respondent: muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí.

- Zpíváte rádi?

- Jak odpověděli? - ano: 26 respondentů
  - nevím: 3 respondenti
  - ne: 14 respondentů
- Respondenti, kteří označili odpověď „nevím“: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí. Všichni respondenti této skupiny jsou sunnitě narození a žijící v Egyptě.
- Respondenti, kteří odpověděli negativně: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký proud islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký proud islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; muž, 21 let nebo

⁹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen v Iráku, žijící v Belgii, šíitský islám, ithná‘ašarija; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Převažují muži, většina respondentů pochází z Egypta a také v něm žije, máme zde ale také našeho jediného Súdánce, převažuje věková skupina 22-35 let a sunnitský islám.

- Pripadá Vám povolání zpěváka/ zpěvačky zajímavé a přitažlivé?

- Jak odpověděli? - ano: 22 respondentů
  - nevím: 11 respondentů
  - ne: 10 respondentů
- Respondenty si představíme až po následující otázce. Bude totiž zajímavé sledovat kombinaci těchto dvou odpovědí.

- Kdyby Váš bratr či sestra snil/a o povolání zpěváka/ zpěvačky, podpořili byste ho/ji?

- Jak odpověděli? - ano: 18 respondentů
  - nevím: 9 respondent
  - ne: 16 respondentů
- Jasně vidíme, že se oproti předchozí otázce snížil počet odpovědí „ano“ a „nevím“ a naopak vzrostl počet těch, kteří odpověděli negativně. Podívejme se tedy detailněji, jaké kombinace kromě té, že respondent odpověděl na obě otázky „ano“, se objevily:
  - ano – nevím: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.
  - ano – ne: 5 respondentů: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Palestině, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Tito respondenti, ačkoliv toto povolání považují za zajímavé a přitažlivé, by svého sourozence v rozhodnutí věnovat se mu profesionálně nepodpořili. Většina z nich jsou

ženy pocházející z Egypta, všichni respondenti jsou sunnité ve věku 22-35 let, máme zde jednoho zástupce hanbalovského madhabu.

- nevím – ano: 2 respondenti: muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký proud islámu praktikuje.

V této skupině máme 2 z celkových 3 rodilých Palestinců, oba jsou ve věku 22-35 let.

- nevím – nevím: 7 respondentů: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 36-45 let, narozená v Sýrii, žijící v Německu, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí.

Převažují zde ženy, většina respondentů se narodila a žije v Egyptě, je ve věku 22-35 let a hlásí se k sunnitskému islámu. 2 z těchto 7 respondentů žijí momentálně na Západě.

- nevím – ne: 2 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí.

Oba respondenti jsou ve věku 22-35 let, sunnitští muslimové narození a žijící v Egyptě.

- ne – nevím: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v Turecku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.

- ne – ne: 9 respondentů: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 21 let nebo méně,

narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab. Všimněme si, že v této skupině jsou pouze muži. Převažuje věková skupina 22-35 let, vidíme ale 4 z celkových 6 zástupců skupiny 21 let nebo méně, je zde náš jediný rodilý Súdánec, oba zástupci Alžírsko a také všichni 3 respondenti ze Saúdské Arábie. Převažuje sunnitský islám, máme zde 2 ze 3 respondentů, kteří se hlásí k hanbalovskému madhabu.

- Zajímavé je, že se ani jednou neobjevila kombinace „ne – ano“, tedy že by respondentovi povolání zpěváka osobně nepřišlo zajímavé, ale svého sourozence by podpořil, pokud by bylo jeho snem se takto žít.

- Myslíte si, že lze hudbu úspěšně využít pro terapeutické účely?

- Jak odpověděli? - ano: 30 respondentů
  - nevím: 8 respondentů
  - ne: 4 respondenti
  - neodpověděl: 1 respondent
- Ti, kteří odpověděli „nevím“: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký proud islámu praktikuje; muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab. Převažují muži, věková skupina 22-35 let, sunnitský islám. Tři respondentky-ženy mají velmi podobný profil - jsou ve věku 22-35 let, narodily se a žijí v Egyptě a vyznávají sunnitský islám.
- Respondenti, kteří odpověděli „ne“: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen v Iráku, žijící v Belgii, šiitský islám, ithná‘ašaríja; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šáfí‘ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící

ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab.

Převažují muži, všichni jsou ve věku 22-35 let a hlásí se k sunnitskému islámu. Dva naposled jmenované známe ze skupiny respondentů, kterým vadí nezahalené zpěvačky.

3.3.4 Tanec

- Tančíte rádi?

- Jak odpověděli? - ano: 26 respondentů
  - nevím: 3 respondenti
  - ne: 14 respondentů
- Respondenti, kteří odpověděli „nevím“: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab.
- Respondenti, kteří odpověděli negativně: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký proud islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, šiitský islám, ismá‘ílija; muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Palestině, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen v Iráku, žijící v Belgii, šiitský islám, ithná‘ašarija; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab; žena, 21 let nebo méně, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šafi‘ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Většina respondentů této skupiny jsou muži, převažuje věková skupina 22-35 let, objevili se ale i 3 z 6 zástupců skupiny 21 let nebo méně, polovina respondentů pochází z Egypta, máme zde ale také 1 Súdánce a 1 respondenta ze Saúdské Arábie.

2 respondenti žijí v některé ze západních zemí. Převažují sunnitští muslimové hlásící se k hanafijskému madhabu, jsou zde ale i 2 ze 3 šítů.

- Kolikrát jste za poslední 4 týdny navštívili místo, kde se tančí?

Tato otázka byla položena jen těm, kteří na předchozí otázku odpověděli „ano“ nebo „nevím“, tedy dohromady 29 respondentům.

- Jak odpověděli? - jednou: 6 respondentů
  - dvakrát: 2 respondenti
  - třikrát: 1 respondent
  - čtyřikrát: 2 respondenti
  - pětkrát: 1 respondent
  - více než pětkrát: 1 respondent
  - ani jednou: 16 respondentů
- Jednou takové místo navštívili: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.
Většina respondentů této skupiny jsou muži, polovina se narodila a žije v Egyptě, převažuje věková skupina 22-35 let a sunnitský islám.
- Dvakrát takové místo navštívili: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje, muž, 36-45 let, narozen v Iráku, žijící v České republice, šíitský islám, ithná'ašaríja.
Oba muži jsou ve věku 36-45 let.
- Třikrát takové místo navštívila: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký proud islámu praktikuje.
- Čtyřikrát takové místo navštívili: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab, muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí.
Oba jsou muži vyznávající sunnitský islám.
- Pětkrát takové místo navštívil: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský

islám, hanafijský madhab.

- Více než pětkrát takové místo navštívil: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.
- Z respondentů, kteří na minulou otázku odpověděli „nevím“, byl za poslední měsíc tančit jen jeden a to jedenkrát (muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab). Pokud z počtu respondentů, kteří nebyli tančit ani jednou (16), odečteme dva zbývající respondenty, kteří „neví“, zda rádi tančí, zbude nám 14 respondentů. To znamená, že z 26 respondentů, kteří rádi tančí, nebylo 14 během posledního měsíce tančit vůbec.
- Všimněme si, že mezi 13 respondenty, kteří byli tancovat, je jen jedna žena. 2 respondenti, kteří byli tančit pětkrát nebo vícekrát, mají stejný profil: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab

- S kým jste toto místo navštívili?

- Jak odpověděli? - s přáteli (muži i ženy): 7 respondentů
  - s kamarádkami: 2 respondenti
  - se snoubencem/ snoubenkou/ manželem/ manželkou: 2 respondenti
  - s kamarády (pouze muži): 1 respondent
  - jednou s kamarádkami, podruhé s kamarády: 1 respondent
- Respondenti, kteří šli tančit s přáteli: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký směr islámu praktikuje.
V této skupině převažují muži, polovina respondentů se narodila a žije v Egyptě, máme zde 2 ze 3 rodilých Palestinců, většina je ve věku 22-35 let a vyznává sunnitský islám. Všichni tito respondenti (5 mužů a 2 ženy) tedy byli tančit i s někým opačného pohlaví.
- Respondenti, kteří šli tančit se svými kamarádkami: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 36-45 let,

narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab. Oba respondenti jsou muži, narození a žijící v Egyptě, praktikující sunnitský islám. V tanci se ženami očividně nevidí žádný problém.

- Respondenti, kteří tančili pouze se svým/svou snoubencem/ snoubenkou/ manželem/ manželkou: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, k jakému směru islámu se hlásí. Oba muži se narodili a žijí v Egyptě.
- Se svými kamarády šel tančit: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab.
- S kamarádkami i kamarády tančil: muž, 36-45 let, narozen v Iráku, žijící v České republice, šíitský islám, ithná‘ašarija.
Ani tento respondent se nedomnívá, že tanec se ženou, která není jeho manželkou ani příbuznou, je něco zakázaného.

- S kým jste tančili na poslední svatbě, na kterou jste byli pozváni?

Tato otázka byla již opět položena všem 43 respondentům.

- Jak odpověděli? - netančil/a jsem: 14 respondentů
  - s přáteli (muži i ženy): 10 respondentů
  - s kamarády (pouze muži): 6 respondentů
  - se snoubencem/ snoubenkou/ manželem/ manželkou: 5 respondentů
  - s kamarádkami: 3 respondenti
  - se snoubencem/ manželem a s kamarádkami: 2 respondentky
  - se snoubenkou/manželkou a s přáteli: 1 respondent
  - sám a s přáteli: 1 respondent
  - s přáteli a s rodinou: 1 respondent
- Se svými přáteli na svatbě tančili: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, šíitský islám, ismá‘ílíja; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Maroku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen v Iráku, žijící v Belgii, šíitský islám, ithná‘ašarija; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech

amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab; žena, 46-60 let, narozená v Egyptě, žijící v Srbsku, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký směr islámu praktikuje.

Z 10 respondentů je zde přesně polovina mužů a polovina žen. Většina je ve věku 22- 35 let, máme zde ale i nejstarší respondentku z našeho vzorku spadající do skupiny 46-60 let. Většina respondentů se narodila v Egyptě, máme zde 4 z 8 těch, kteří žijí na Západě. Převažuje sunnitský islám hanafijského madhabu, je tu ovšem i zástupkyně hanbalovské právní školy, všimněme si také 2 ze 3 šiitských muslimů.

Všichni tito respondenti tedy na svatbě tančili s někým druhého pohlaví, s kým nebyli zasnoubeni nebo oddáni a kdo nebyl jejich příbuzný.

- S kamarády tančili: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký proud islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 21 let, nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Palestině, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Všichni tito muži jsou sunnitští muslimové, většina ve věku 22-35 let. Žádná z respondentek neuvedla, že by tančila pouze s přáteli opačného pohlaví.

- Pouze se snoubencem/ snoubenkou/ manželem/ manželkou na svatbě tančili: muž, 22- 35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí.

Většina respondentů jsou muži, většina respondentů se narodila a žije v Egyptě, převažuje věk 22-35 let, máme zde ale 2 z 5 zástupců věkové skupiny 36-45 let, všichni v této skupině jsou sunnitští muslimové.

- S kamarádkami tančili: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí.

Všichni tři respondenti se narodili a žijí v Egyptě, jsou to sunnitští muslimové ve věku 22-35 let. Dva ze tří respondentů v této skupině jsou muži, oba na svatbě tančili pouze se ženami, které nejsou jejich příbuzné, ani manželky či snoubenky.

- Se snoubencem/ manželem a s kamarádkami tančily: žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v Turecku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; žena, 36-45 let, narozená v Sýrii, žijící v Německu, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Obě ženy pocházejí ze Sýrie a hlásí se k sunnitskému islámu.

- Se snoubenkou/manželkou a s přáteli tančil: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, k jakému proudu islámu se hlásí.

I tento respondent tedy kromě své snoubenky/ manželky tančil i s cizími ženami.

- Sám a s přáteli tančil: muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Tento respondent také na svatbě tančil s někým opačného pohlaví.

- S přáteli a s rodinou tančil: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.

I tento respondent tančil také se ženami, se kterými není příbuzný.

- Příklad Vám povolání tanečnicka/ tanečnice zajímavé a přitažlivé?

- Jak odpověděli? - ano: 14 respondentů
  - nevím: 9 respondentů
  - ne: 20 respondentů
- Oproti otázce, zda respondentům připadá zajímavé povolání zpěváka/ zpěvačky, je zde počet negativních odpovědí dvojnásobný. Respondenty si představíme opět až po další otázce. Poprvé si představíme všechny, protože budeme sledovat, jak odpovídali na otázky ohledně povolání zpěváka/ zpěvačky a zároveň ohledně povolání tanečnicka/ tanečnice.

- Kdyby Váš bratr či sestra snil/a o povolání tanečnicka/ tanečnice, podpořili byste ho/ji?

- Jak odpověděli: - ano: 10 respondentů
  - nevím: 8 respondentů
  - ne: 25 respondentů
- Vidíme, že oproti předchozí otázce počet odpovědí „ne“ opět vzrostl, odpovědělo tak

více než polovina respondentů. Pojdme se nyní zaměřit na to, jak se lišil u jednotlivých respondentů přístup k povolání zpěváka/ zpěvačky a povolání tanečníka/ tanečnice. Rozdělíme si respondenty podle jejich 4 odpovědí: 1) Případá Vám povolání zpěváka/ zpěvačky zajímavé a přitažlivé?, 2) Kdyby Váš bratr či sestra snil/a o povolání zpěváka/ zpěvačky, podpořili byste ho/ji?, 3) Případá Vám povolání tanečníka/ tanečnice zajímavé a přitažlivé?, 4) Kdyby Váš bratr či sestra snil/a o povolání tanečníka/ tanečnice, podpořili byste ho/ji?

- ano – ano – ano – ano: 10 respondentů: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký proud islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Maroku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen v Iráku, žijící v Belgii, šíitský islám, ithná‘ašarija; muž, 36-45 let, narozen v Iráku, žijící v České republice, šíitský islám, ithná‘ašarija; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 21 let nebo méně, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab; žena, 46-60 let, narozená v Egyptě, žijící v Srbsku, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab.

V této skupině, které se obě povolání zdají být zajímavá a své sourozence by v nich podpořili, je 6 mužů a 4 ženy. Převažují rodilí Egyptané, věková skupina 22-45 let, máme zde ale i nejstarší respondentku, jejíž věk je v rozmezí 46-60 let, jsou tu 3 z 8 respondentů žijících na Západě, převažují sunnité, ze skupiny šiitů jsou zde 2 zástupci.

- ano – ano – nevím – nevím: 2 respondenti: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí.

Oba respondenti jsou muži praktikující sunnitský islám. Vidíme, že zatímco ke zpěvu nemají žádné výhrady, v případě tance už si nejsou tak jistí.

- ano – ano – ne – nevím: 1 respondent: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje.

Opět vidíme jiný přístup ke zpěvu a jiný přístup k tanci. Respondent nemá ke zpěvu výhrady, ovšem povolání tanečníka/ tanečnice se mu nelíbí a není si jistý, zda by v takové volbě sourozence podpořil.

- ano – ano – ne – ne: 3 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě,

sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, šíitský islám, ismá‘ílíja; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab.

Respondenti mají opět společné jen to, že jsou muži a hlásí se k sunnitskému islámu. Zde je vidět rozdíl v přístupu nejenomněji. Zatímco respondenti nemají s povoláním zpěváka/ zpěvačky žádný problém, povolání tanečníka/ tanečnice se jim nelíbí a sourozence by v takové volbě nepodpořili.

- ano – nevím – ano – ne: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Ačkoliv tento respondent považuje obě povolání za zajímavá a přitažlivá, neví, zda by svého sourozence v případě povolání zpěváka/ zpěvačky podpořil, v případě povolání tanečníka/ tanečnice určitě ne.

- ano – ne – ano – ne: 2 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Palestině, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Tito dva respondenti spadající do té samé věkové skupiny a vyznávající sunnitský islám považují obě povolání za zajímavá, své sourozence by ovšem při výběru povolání v takové volbě nepodpořili.

- ano – ne – ne – ne: 3 respondenti: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Tunisku, sunnitský islám, málikovský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab; žena, 36-45 let, narozená v Sýrii, žijící v Německu, sunnitský islám, hanafijský madhab.

U těchto tří respondentek se liší názor na tyto dvě povolání, ovšem ani u jednoho z nich by nesouhlasily, aby je jejich sourozenec dělal.

- nevím – nevím – nevím – nevím: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab.

- nevím – nevím – nevím – ne: 2 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šáfi‘ovský madhab.

Tito dva respondenti spadající do stejné věkové kategorie a hlásící se k sunnitskému islámu si jsou naprosto jistí jen tím, že by svého sourozence nepodpořili, pokud by si vybral povolání tanečníka/ tanečnice.

- nevím – nevím – ne – nevím: 1 respondent: muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící

v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí.

I tento respondent má k povolání tanečnicka/ tanečnice negativnější přístup než k povolání zpěváka/ zpěvačky. Tím, že by sourozence podpořil, si není jist.

- nevím – ne – nevím – ne: 2 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozena a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí.

Tito dva respondenti spadají do jedné kategorie 22-35 let, narodili se a žijí v Egyptě, praktikují sunnitský islám. Nejsou si jistí, zda jsou tato povolání zajímavá, ovšem své sourozence by určitě nepodpořili.

- nevím – nevím – ne – ne: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí.

Všimněme si opět negativnějšího postoje k povolání tanečnicka/ tanečnice.

- nevím – nevím – ano – nevím: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.

U této respondentky vidíme o málo pozitivnější přístup k povolání tanečnicka/ tanečnice.

- nevím – ano – nevím – nevím: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí.

Tento respondent si není přitažlivostí těchto povolání jist, zcela určitě by svého sourozence podpořil jen v případě, že by chtěl být zpěvákem.

- nevím – ano – ne – ne: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký proud islámu praktikuje.

V tomto případě je povolání tanečnicka/ tanečnice opět hodnoceno negativněji.

- ne – ne – nevím – ne: 1 respondent: muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Tento respondent hodnotí povolání tanečnicka/ tanečnice o málo pozitivněji, ale svého sourozence by nepodpořil ani jako zpěváka, ani jako tanečnicka.

- ne – nevím – ne – ne: 1 respondent: žena, 22-35 let, narozená v Sýrii, žijící v Turecku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.

Tato respondentka si není jistá, zda by svého sourozence podpořila při volbě povolání zpěváka, na všechny ostatní otázky ale odpověděla negativně.

- ne – ne – ne – ne: 8 respondentů: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící

v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab. Všichni tito muži odpověděli na naše otázky negativně. Jsou mezi nimi všichni tři zástupci Saúdské Arábie, oba dva zástupci Alžírska, pouze jeden muž narozený a žijící v Egyptě. Převažuje věková skupina 22-35 let, je zde ale také polovina zástupců skupiny 21 let a méně (3 z 6). Všichni, kteří vyplnili, k jakému islámu se hlásí, jsou sunnitě, madhaby jsou zastoupené všechny, máme zde dva ze tří zástupců hanbalovského právního směru.

- Zdá se tedy, že ačkoliv určitému procentu respondentů se jeví povolání zpěváka/ zpěvačky a tanečníka/ tanečnice jako zajímavé, v rodině by valná většina z nich umělce tohoto typu nechtěla. Pravděpodobně stále nejsou považována za zcela seriózní zaměstnání.

- Považujete tanec za umění?

- Jak odpověděli? - ano: 30 respondentů
  - nevím: 5 respondentů
  - ne: 7 respondentů
  - neodpověděl: 1 respondent
- Respondenti, kteří odpověděli „nevím“: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab; 22-35 let, narozená a žijící v Tunisku, sunnitský islám, málikovský madhab. Jsou zde tři muži a dvě ženy, převažuje věková skupina 22-35 let a všichni v této skupině praktikují sunnitský islám.
- Respondenti, kteří odpověděli negativně: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě,

nevyplnil, jaký proud islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.

Jasně zde převažují muži, rodilí Egyptané, je zde ale i zástupce ze Saúdské Arábie a z Alžírska, převažuje věk v rozmezí 22-35 let a sunnitský islám.

- Připomeňme si, že na otázku, zda je hudba umění, odpovědělo všech 43 respondentů „ano“. Rozdílného přístupu k hudbě a k tanci u některých respondentů jsme si všimli již u předchozích otázek, tato otázka to jen potvrzuje.

Tanec je neodmyslitelně spojen s hudbou, a tak podobně jako divadlo představuje spojení umění vizuálního a auditivního. Divadlo ovšem nikdy tradiční islámská společnost za umění nepovažovala.⁹¹ Příčiny rozdílného přístupu k hudbě a tanci jsou zde nejasné. Jak již bylo řečeno, tanec má v arabských zemích silnou tradici a nutno zdůraznit, že nikdy nešlo o rituální tance či tance spojené s náboženstvím, kde by byla jejich podoba jasně předepsána. Tanečníci měli tak ve svém uměleckém vyjadřování podobnou volnost jako hudebníci či zpěváci a u svých diváků mohli vyvolat stejně silný tarab. Někteří si zřejmě stále spojují tanec s osobami nižšího sociálního postavení, jako to bývalo v případě otrokyň. Příčin bude ale jistě víc a bylo by vhodné, aby byly předmětem dalšího zkoumání.

- Myslíte si, že lze tanec úspěšně využít pro terapeutické účely?

- Jak odpověděli? - ano: 18 respondentů
  - nevím: 11 respondentů
  - ne: 13 respondentů
  - neodpověděl: 1 respondent
- Pokud porovnáme odpovědi na tuto otázku s těmi, které jsme od respondentů dostali na otázku „Myslíte si, že lze hudbu úspěšně využít pro terapeutické účely?“, vidíme, že počet odpovědí „nevím“ se zvýšil o tři a počet odpovědí „ne“ dokonce o devět. Vyjmenujme si, jaké kombinace odpovědí na tyto dvě otázky (1) Myslíte si, že lze hudbu úspěšně využít pro terapeutické účely?, 2) Myslíte si, že lze tanec úspěšně

---

91 R. VESELÝ, When It Is Possible to Call Something Beautiful?, str. 224

využít pro terapeutické účely?) se objevily a jací respondenti takto odpovídali. Vynecháme pouze kombinaci odpovědí „ano – ano“.

- ano – nevím: 5 respondentů: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Palestině, nevyplnila, jaký směr islámu praktikuje; žena, 36-45 let, narozená v Sýrii, žijící v Německu, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Ve skupině, kde si jsou respondenti jistí léčebnými účinky hudby, ale v případě tance si již jistí nejsou, převažují ženy, rodilí Egyptané, 3 respondenti jsou ve věku 22-35 let, 2 v kategorii 36-45 let, převažuje sunnitský islám.

- ano – ne: 10 respondentů: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, šiitský islám, ismá'ílíja; muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící v České republice, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Palestině, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab, muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab.

Všimněme si, že v této skupině jsou pouze muži. Polovina z nich jsou rodilí Egyptané, máme zde zástupce Saúdské Arábie a Alžírska. Převažuje věková skupina 22-35 let, jsou zde ale opět 3 zástupci ve věku 21 let nebo méně. Kromě jednoho respondenta se všichni hlásí k sunnitskému islámu.

- nevím – nevím: 5 respondentů: muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen v Palestině, žijící ve Švýcarsku, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Tato skupina si není jistá možným využitím hudby ani tance pro terapeutické účely. Převažují v ní muži, věková skupina 22-35 let a sunnité.

- 0 – nevím: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Tento respondent na první otázku ohledně terapeutického využití hudby neodpověděl, v případě tance si není jist.

- nevím – ano: 2 respondenti: žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí.

Zde se jedná o dvě různé respondentky, zajímavé je, že stejně odpověděly 2 ženy s naprosto stejným profilem.

- ne – ano: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.

Tento respondent jako jediný zavrhl terapii pomocí hudby a naopak věří v léčebné účinky tance.

- ne – ne: 3 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen v Iráku, žijící v Belgii, šiitský islám, ithná'ášarija; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických, sunnitský islám, hanbalovský madhab.

Tato skupina tedy nevěří v léčebné účinky hudby ani tance. Zcela zde chybí respondenti ze Saúdské Arábie, je zde jeden zástupce hanbalovského právního směru.

- *Líbí se Vám tradiční břišní tanec, který je v dnešní době tolik oblíbený v západních zemích?*

- Jak odpověděli? - ano: 28 respondentů
  - nevím: 4 respondenti
  - ne: 11 respondentů
- Respondenty si opět představíme až v kombinaci s odpovědí na následující otázku.

- *Vadí Vám, když má tanečnice odhalené břicho?*

- Jak odpověděli? - ano: 17 respondentů
  - nevím: 2 respondenti
  - ne: 24 respondentů
- Vyjmenujme si všechny kombinace odpovědí na tyto dvě otázky kromě kombinace

„ano – ne“, tzn. že se respondentovi břišní tanec líbí a odhalené břicho tanečnice mu nevadí.

- ano – nevím: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab.

Tomuto respondentovi se tedy břišní tanec líbí, v otázce odhaleného břicha tanečnice váhá.

- ano – ano: 7 respondentů: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, nevyplnil, jaký směr islámu praktikuje; muž, 36-45 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, nevyplnila, k jakému madhabu se hlásí; žena, 22-35 let, narozená v Egyptě, žijící ve Spojených státech amerických; sunnitský islám, hanbalovský madhab; žena, 46-60 let, narozená v Egyptě, žijící v Srbsku, sunnitský islám, hanafijský madhab.

Těmto respondentům se břišní tanec líbí, ovšem jen pokud nemá tanečnice odhalené břicho. Máme zde 4 muže a tři ženy, všichni v této skupině pocházejí z Egypta. Převažuje věkové rozmezí 22-35 let, je zde i zástupkyně kategorie 46-60 let, většina se hlásí k sunnitskému islámu.

- nevím – ne: 1 respondent: muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab.

- nevím – nevím: 1 respondent: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Jordánsku, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab.

- nevím – ano: 2 respondenti: muž, 21 let nebo méně, narozen v Súdánu, žijící v Pákistánu, sunnitský islám, hanafijský madhab; žena, 22-35 let, narozená a žijící v Tunisku, sunnitský islám, málikovský madhab.

- ne – ne: 3 respondenti: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen v Iráku, žijící v Belgii, šiitský islám, ithná'ašaríja; žena, 21 let nebo méně, narozená a žijící v Egyptě, sunnitský islám, šáfi'ovský madhab.

Těmto respondentům se břišní tanec nelíbí, není to ale kvůli odhalenému břichu tanečnice, které jim nevadí.

- ne – ano: 8 respondentů: muž, 22-35 let, narozen a žijící v Egyptě, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen v Egyptě, žijící v České republice,

sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Sýrii, sunnitský islám, hanafijský madhab; muž, 36-45 let, narozen v Sýrii, žijící v České republice, sunnitský islám, nevyplnil, k jakému madhabu se hlásí; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Alžírsku, sunnitský islám, málikovský madhab; muž, 21 let nebo méně, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, hanbalovský madhab; muž, 22-35 let, narozen a žijící v Saúdské Arábii, sunnitský islám, šafi'ovský madhab.

Všichni tyto respondenti, kteří odpověděli, že se jim břišní tanec nelíbí a odhalené břicho tanečnice jim vadí, jsou muži. Máme zde dva zástupce Saúdské Arábie, oba dva zástupce Alžírsku. Dva zástupci momentálně žijí v České republice. Převažuje věková kategorie 22-35 let, všichni respondenti jsou sunnité, hanbalovský madhab je zde zastoupen pouze jednou.

Tak tedy vypadá detailní analýza výsledků. V následující závěrečné části si výsledky ještě shrneme, abychom si mohli o současné realitě vztahu arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci vytvořit jasnější a ucelenější obrázek.

Závěr

Tradice hudby, zpěvu a tance má v arabských zemích velmi hluboké kořeny, které sahají ještě daleko před vznik islámu. Jelikož islám je spíše způsob života než pouhé náboženství v základním smyslu slova, je nutné, aby muslimští právníci zaujali oficiální postoje ke všem odvětvím života společnosti - muslimů. Rozsáhlé debaty založené na individuálním výkladu Koránu a *hadíthů*, výroků Proroka Muhammada, se tak nevyhýbají ani tématu hudby, zpěvu a tance. Vzhledem k rozloze islámského světa a absenci nejvyšší náboženské autority ve smyslu křesťanského papeže je pochopitelné, že názor na tuto problematiku není v žádném případě jednotný.

Pokud jde o otázku hudby a zpěvu, islámské autority, jak sunnitské tak šíitské, se dělí na mnoho skupin zahrnujících celou škálu postojů od nekompromisních odpůrců až po tolerantní příznivce. Ti všichni se opírají o základní zdroje islámského práva - výňatky z Koránu a *hadíthy*, často tytéž, není však výjimkou, že jim přiřkládají zcela opačný smysl. Setkáme se s názory, že islám zakazuje všechny hudební nástroje, v různých *hadíthech* bývají dávány na roveň alkoholu a cizoložství. Jiní jsou přesvědčeni, že Prorok povolil hrát na bubínek *duff*, ovšem pouze ženám. Muži nesmí hrát na žádný hudební nástroj, ani na svatbě, ani při jakékoliv jiné příležitosti. Dalšími výjimkami jsou zpěv a poslech náboženských písní a provádění *dhikru*, obřadu súfijských bratrstev. Jiní muslimové pokládají za zakázaný takový druh hudby, který slouží k pobavení, pro relaxaci nebo k terapeutickým účelům. I ti nejtolerantnější, kteří zastávají názor, že islám hudbu a zpěv nezakazuje a že naopak za účelem osvěžení duše nebo vytvoření veselé atmosféry například během slavení svátků nebo svatby je vhodné se jimi obklopovat, ovšem zdůrazňují, že nesmí odporovat islámské morálce. To znamená, že záleží na jejich obsahu, ale stejnou mírou i na způsobu interpretace. Hudba nesmí navádět ke konzumaci či provozování čehokoliv, co je zakázáno, stejně tak nesmí být interpretována obscénním způsobem.

Také ohledně tance se názory autorit velmi liší. Je to pochopitelné hlavně z toho důvodu, že se konkrétně tímto tématem Korán ani *hadíthy* nezabývají. Podle některých právníků je tanec zakázán bez výjimky, podle jiných je povolen pouze mužům. I v tomto případě se ale mnozí shodují na tom, že islám své věřící od zábavy neodrazuje, ovšem nesmí vést k tomu, co je zakázané. Převládá názor, že ženy a muži smí tančit pouze odděleně, a to i na takové události, jakou je například svatba. Důvodem je těsný tělesný kontakt, který bývá s tancem spojován a který probouzí nežádoucí vášně. Další podmínkou je vhodný výběr hudby, která

tanec doprovází, a také vhodné odění tanečníků, které musí zakrývat jejich intimní partie.

Hudba, zpěv a tanec byly vždy důležitou součástí arabské lidové kultury, islám jim ale ve své náboženské praxi vyhradil jen minimální místo. Zvláštní zpěvnou formou je prezentována recitace koránských veršů a *adhán*, výzva k modlitbě. Písňovou formu představuje *madíh nabawí*, žánr vyhrazený k oslavě Proroka Muhammada a jeho rodiny. Pod něj je často řazen *mawlid*, oslava Prorokových narozenin. Nejvýrazněji se hudba, zpěv a tanec uplatňují v různých pojetích dhikru muslimských mystiků.

Islám tedy neposkytuje věřícímu jasné instrukce, jak se má k tématu hudby, zpěvu a tance postavit. Vždy záleží na jednotlivci, jak přísná pravidla si pro svůj život stanoví. Významnou roli hraje také to, v jakém prostředí byl vychován či v jakém momentálně žije. Jak tedy lépe zjistit, do jaké míry v reálném životě arabští muslimové pocítují islámem daná omezení jako závazná, než se zeptat jich samotných? Jako vhodný prostředek k průzkumu této problematiky byl zvolen online dotazník. Na jedné straně je to velmi rychlý a pohodlný způsob, jak získat potřebné informace, na druhé straně je třeba předejít tomu, aby tyto informace nebyly pokud možno nijak zkreslené. Respondenti tak například nebyli seznámeni s přesným tématem této práce, aby se, třeba nevědomky, nesnažili své odpovědi z pohledu dobrého muslima „vylepšovat“.

Finální vzorek arabských muslimů tvořilo 43 osob. Byla v něm zastoupena obě pohlaví, čtyři věkové kategorie, respondenti pocházeli z 10 různých arabských zemí, byly v něm zastoupeny oba islámské proudy – sunna i ší‘a, všechny 4 sunnitské právní školy i 2 hlavní šíitské odnože. I přes rozmanitost zkoumaného vzorku jsme dopředu počítali s tím, že všechny důležité podmínky sociologického výzkumu nemohou být vzhledem k našim omezeným možnostem splněny a rovněž z výsledků získaných od takto malého počtu respondentů nemůžeme vyvozovat závěry platné pro celou arabskou muslimskou společnost.

Přesto z analýzy odpovědí vyplynulo naprosto jasně, že většina z nich má k hudbě, zpěvu i tanci pozitivní vztah a jsou běžnou součástí jejich života. Dá se říci, že na první pohled nelze poznat, že na dotazník odpovídala nějaká specifická skupina respondentů, tím méně taková, u které jsme předpokládali, že bude mít k naší problematice negativnější postoj. Ten jsme skutečně zaznamenali jen u malého procenta z nich.

Shrňme si nyní, jak respondenti odpověděli na otázky týkající se jejich vztahu k hudbě. Drtivá většina odpověděla na naši otázku, zda mají rádi hudbu, pozitivně. Pouze jeden z nich odpověděl negativně, jako důvod uvedl to, že ji nepovažuje za zábavnou. Jakýkoliv vliv

islámských předpisů zde tedy můžeme vyloučit.

Mezi událostmi, které si respondenti neumí bez hudby představit, získaly nadpoloviční počet hlasů svatba, oslava narozenin, zasnuby, slavení lidových svátků a oslava narození dítěte. Je tedy zřejmé, že hudba hraje při nejradostnějších událostech v životě našich respondentů významnou roli. Podle některých nesmí hudba chybět ani při oslavě náboženských svátků, státních svátků, během setkání s rodinou či přáteli, během oslavy ukončení vysokoškolského studia, při studiu a během sexu. Pouze jeden z respondentů, který dal hlas svatbě, je toho názoru, že je na ní povolena jen hra na bubínek duff.

Bez výjimky všichni respondenti považují hudbu za umění, většina z nich ji zařadila mezi své koníčky a poslouchá ji každý den. Podle většiny respondentů ji lze úspěšně využít pro terapeutické účely.

Pokud jde o preferované hudební styly, nejvíce hlasů získala orientální a vážná hudba. Respondenti prokázali, že se jejich vkus nijak zvlášť neliší od toho západního, když vyjmenovali 40 různých hudebních žánrů od tradičně oblíbeného popu a rocku, přes jazz, blues, country, folk, rai, reggae a rock and roll, po moderní směry jako hip-hop, drum and bass, alternativní rock, house či techno.

V žebříčku oblíbených arabských hudebních interpretů jasně převažují zpěváci a zpěvačky popového žánru, nejvíce hlasů dostaly ikony tradiční arabské hudby. Arabských interpretů věnujících se některému ze západních hudebních žánrů, zde bylo minimum. Jak se ukázalo, tyto žánry respondenti raději poslouchají od nearabských interpretů. I mezi nimi převládali popoví interpreti, ale celkově byl žánrový záběr v porovnání s arabskou hudbou daleko širší. Ačkoliv se v tomto žebříčku objevila i méně známá jména, převažovali celosvětově proslulí umělci. Objevila se zde dokonce jména takových umělců, kteří jsou i na Západě považováni za kontroverzní osobnosti. Opět se nám tedy potvrdilo, že vkus našich respondentů se od celosvětového průměru nijak neliší. S jistotou nenajdeme téma, které by dnes bylo v západní hudbě tabu. Logicky se tedy naši respondenti hudbě, jejíž obsah je i z pohledu tolerantních islámských autorit nepřijatelný, neubrání a ani bránit nechtějí. Připomeňme si poznámku jedné naší respondentky ohledně událostí, které má doprovázet hudba: „Hudba by měla být součástí tohoto všeho, ovšem ten správný druh. Pokud se jedná o svatbu nebo oslavu narozenin, v pořádku je *jakýkoliv druh* hudby. Ale pokud jde o náboženskou událost, nechci poslouchat hudbu o sexu a drogách.“

Z médií, přes která je možno hudbu poslouchat, u našich respondentů jasně vede internet, převažují servery specializující se na arabskou hudbu, prvenství ovšem získal nejznámější

a největší server pro sdílení videí na světě, který je mnohými islámskými autoritami kritizován například za přílišnou svobodu slova či zobrazování násilných scén. K poslechu hudby využívají respondenti i rozhlas a televizi, z jejíž hudebních pořadů jsou nejoblíbenější stejně jako jinde na světě ty, které hledají nové hudební talenty. Nabídka programů i pořadů je v arabských zemích v každém případě natolik široká, aby si na své přišel každý posluchač i divák. Obrovský potenciál pro úspěšné podnikání v arabských zemích si konečně uvědomily i největší společnosti pro rozhlasové a televizní vysílání, které do této oblasti pronikají teprve v posledním desetiletí.

V otázce ohledně hudebních nástrojů respondenti nepocítují žádná omezení. Několik z nich umí na některý z nástrojů hrát, většina by si to přála umět. V obou skupinách byli muži i ženy a nikdo z nich nepřipojil poznámku, že by byly povolené jen určité nástroje (jako bubínek duff), nebo bylo předepsáno, kdo na ně smí hrát a při jaké příležitosti.

Většina respondentů ráda sleduje hudební klipy v televizi nebo přes internet a pouze malému procentu vadí, když v nich nejsou zpěvačky zahalené. Přibližně polovině dotazovaných připadají některé arabské klipy příliš provokativní, často označili konkrétní zpěvačky, které mají v arabském světě nálepku kontroverzních umělkyní. Podle některých je takových videoklipů velmi mnoho či dokonce většina těch, které jsou v poslední době v arabských zemích produkovány. Ve dvou případech se stalo, že zpěvačku, jejíž klipy označil jeden z respondentů za nevkusné, jiný zařadil mezi své oblíbené arabské interprety.

Nyní přejdeme k tomu, jak se respondenti vyjádřili ke zpěvu. Většina z nich uvedla, že ráda zpívá. Těsná nadpoloviční většina považuje povolání zpěváka/ zpěvačky za zajímavé a přitažlivé, pokud by se ale chtěl tomuto povolání věnovat jejich sourozenec, většina dotazovaných by ho v tomto rozhodnutí nepodpořila nebo si tím nejsou jisti. I z odpovědi na otázku, o jakém povolání respondenti v dětství snili, bylo patrné, že umělecká povolání nejsou to, co děti láká. Jen jedna respondentka vyplnila, že snila o kariéře klavíristky. Ani jeden respondent nebo respondentka nesnili o tom, že jednou budou zpěvákem/ zpěvačkou, tanečníkem/ tanečnicí, dokonce ani hercem/ herečkou. Ačkoliv jsou takoví umělci bezesporu vysoce populární, jejich povolání je zřejmě stále do jisté míry považováno za neseriózní.

Na konec si zrekapitulujme, jaký je postoj našich respondentů k tanci. Na otázku, zda rádi tančí, odpověděla většina dotazovaných pozitivně. Většina z nich ale nevěnuje tanci nijak zvlášť velký díl svého volného času, tančit průměrně nechodí ani jednou měsíčně. Pokud již tančit jdou, většina respondentů takové místo navštíví se svými přáteli, muži i ženami, popřípadě někteří muži jdou tančit pouze se ženami. Podobný výsledek přinesly i odpovědi

na otázku, s kým respondenti tančili na poslední svatbě, na kterou byli pozváni. Přibližně třetina netančila vůbec, většina z těch, co ano, tančila opět se smíšenou skupinou přátel a někteří muži pouze se ženami. Většina respondentů, kteří aktivně tančí, očividně nesdílí názor, že by nesezdaní muži a ženy neměli tančit společně.

Oproti hudbě je zřetelný negativnější postoj našich respondentů vůči tanci z pohledu toho, co považují za umění a co nikoliv. Takřka třetina dotazovaných tanec za umění nepovažuje nebo si nejsou jistí. Negativnější postoj k tanci se projevil i v otázce, zda respondenti považují povolání tanečnicka/ tanečnice za přitažlivé. V porovnání se stejnou otázkou ohledně povolání zpěváka/ zpěvačky byl počet negativních odpovědí dvojnásobný. Jejich počet ještě vzrostl, když byli respondenti dotázáni, zda by ve volbě takového zaměstnání podpořili svého sourozence. Kladně odpověděla jen necelá čtvrtina respondentů. Pokud jde o využití tance pro terapii, většina respondentů sice uvedla, že věří v jeho léčebné účinky, ovšem pozitivních odpovědí v případě hudby bylo téměř dvakrát tolik. Je zřejmé, že mají respondenti k hudbě a tanci odlišný vztah, který očividně nesouvisí s islámskými předpisy, ale spíše s osobním přesvědčením. Důvody rozdílného přístupu k nim jsou nejasné a zasloužily by si hlubší zkoumání.

Na závěr byli ještě respondenti dotázáni na svůj vztah k tradičnímu orientálnímu (břišnímu) tanci. Většině z nich se líbí a nevadí jim ani, když má tanečnice nahé břicho, které se počítá mezi ženské intimní partie, které by měly být zakryty. Odhalené břicho tanečnice vadí přibližně třetině respondentů.

Tak vypadá většinový názor našeho vzorku 43 muslimů arabského původu. U analýzy jednotlivých odpovědí jsme tam, kde to pro nás bylo zajímavé a přínosné, uváděli, jací respondenti takto odpovídali a zaměřili jsme se na to, zda mají něco společného. Jak už bylo řečeno, náš vzorek je příliš malý na to, abychom z něj mohli vyvozovat závěry platné ať už pro celou arabskou muslimskou společnost, nebo jen pro její jednotlivé složky rozdělené podle pohlaví, věku, země původu, země pobytu, či podle proudu islámu. Tedy dle kategorií, pomocí nichž byly vytvořeny malé medailónky našich respondentů. Ještě než jsme analyzovali výsledky našeho průzkumu, snažili jsme se odhadnout, u jakých ze zmíněných kategorií lze očekávat přísnější přístup k naší problematice a jaké budou pravděpodobně tolerantnější. Na konec se tedy ještě podívejme, zda se tyto hypotézy potvrdily nebo ne.

Nebylo lehké odhadnout, zda a jak se budou lišit odpovědi žen a mužů. Muži tvořili plně dvě třetiny našeho vzorku, tudíž je logické, že u většiny odpovědí jako kategorie převládali.

Jak již bylo řečeno, negativnější postoj k hudbě, zpěvu a tanci, jsme zaznamenali jen u malého procenta respondentů. U odpovědí, které spíše odkazovaly na tento negativnější pohled, muži zpravidla výrazně převládali, nebo tvořili plných 100%.

V případě našich 4 věkových kategorií jsme odhadovali, že mladší respondenti budou pravděpodobně tolerantnější než ti starší. Tato hypotéza se ovšem nepotvrdila. Zatímco velké procento respondentů spadajících do kategorie 21 let nebo méně se často shodlo v přísnějším hodnocení, naše nejstarší respondentka z kategorie 46-60 let mnohokrát prokázala svůj tolerantní nahléd.

Pokud si rozdělíme respondenty podle toho, z jaké arabské země pocházejí, nejpozitivnější přístup podle očekávání prokázali Egypťané. Jasně převládali u tolerantních odpovědí, u těch přísnějších bývali v menšině. Jak jsme předpokládali, přísněji na naši problematiku naopak nahlíželi respondenti ze Saúdské Arábie, dále respondent ze Súdánu, často se v přísnějším pohledu shodli oba respondenti z Alžírsko a Syřané.

Nepotvrdila se naše hypotéza, že respondenti, kteří momentálně žijí v některé ze západních zemí, budou zastávat i „západnější“ postoj. Málokdy se více takových respondentů shodlo na stejné odpovědi, dokonce respondentka pocházející z Egypta a momentálně žijící ve Spojených státech amerických patřila mezi ty nejpřísnější.

Poslední z našich kritérií rozděluje respondenty podle toho, jaký směr islámu praktikují, na sunnity a šíity. Sunnité tvořili v našem vzorku drtivou většinu, tudíž je opět samozřejmé, že u všech odpovědí převládali. Zdůrazněme ale, že se šíité z našeho vzorku několikrát shodli ve svých pozitivněji orientovaných názorech. Ačkoliv z našeho výkladu oficiálního postoje čtyř sunnitských právních škol vůči hudbě, zpěvu a tanci vyplývá, že jsou všechny velmi kritické, z výsledků je zřejmé, že respondenti hlásící se k hanbalovskému madhabu jsou těmi nejkritičtějšími.

Téma této práce je poměrně složité a rozsáhlé a jeho mnohé aspekty si bezesporu zasluhují hlubší zkoumání. Považujme ji proto za první povrchovou sondu zkoumající vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci v jejich reálném životě. Právě ten totiž v dnešní době zvýšené potřeby úsilí o mezikulturní a mezináboženský dialog vyžaduje naši největší pozornost.

Použitá literatura

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha : Karolinum, 1998. 374 s. ISBN 80-7184-141-2.

FARMER, Henry George. *A History of Arabian Music to the XIIIth Century*. London : LUZAC & CO., 1929. 264 s.

překlad HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha : Akademie, 2000. 797 s. ISBN 80-7309-992-6.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 3.vyd. Praha : Vyšehrad, 2003. 312 s. ISBN 80-7021-613-1.

KROPÁČEK, Luboš. *Súfismus. Dějiny islámské mystiky*. 1.vyd. Praha : Vyšehrad, 2008. 344 s. ISBN 978-80-7021-817-4.

AL-QARADÁWÍ, Júsof. *Povolené a zakázané v Islámu*. 1.vyd. Praha : Islámská nadace v Praze, 2004. 164 s.

TOUMA, Habíb Hasan. *The Music of the Arabs*. Portland: Amadeus Press, 1996. 238 s.

VESELÝ, Rudolf. 2008. „*When It Is Possible to Call Something Beautiful?: Some Observations about Aesthetics in Islamic Literature and Art.*“ Mamlúk Studies Review 12, č. 2, 223 – 229.

Elektronické zdroje

Al-aghání halál aw harám! [online]. *Tabí'í*, aktualizace 2010-07-24 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www:

<<http://www.tabee3i.com/topic/4427-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%A7%D9%85-%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%85>>.

AL-ALBÁNÍ, Muhammad Násiruddín. Lá tadžtami‘ ummatí ‘alá dalála [online]. *Islamway*, aktualizace 2010-10-06 [cit. 2010-10-06]. Dostupný z www: <http://www.islamway.com/?iw_s=Lesson&iw_a=view&lesson_id=47474>.

AL-KANADÍ, Abú Bilál Mustafa. The Islamic Ruling on Music and Singing [online]. *PlanetaIslam*, aktualizace 2003-09-30 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z www: <<http://www.planetaislam.com/praktyka/music4.html>>.

AL-MUNADŽDŽID, Muhammad Sálíh. Ruling on Music, Singing and Dancing [online]. *Islam Question&Answer*, aktualizace 2010-11-23 [cit. 2010-11-23]. Dostupný z www: <<http://www.islamqa.com/en/ref/5000>>.

AN-NADŽMÍ, Muhammad Sádiq. Šaghaf an-nabí (sallá ‘lláh ‘alajhi wa álihi) bi al-ghiná‘ [online]. *Šabakat aš-ší‘a al-‘álamíja*, aktualizace 2007-07-07 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www: <<http://www.shiaweb.org/books/sahihain/pa66.html>>.

Arabic Music [online]. *Wikipedia*, aktualizace 2010-11-16 [cit. 2010-11-16]. Dostupný z www: <http://en.wikipedia.org/wiki/Arabic_music>.

Arabic Radio Stations [online]. *Araboo*, aktualizace 2010-11-16 [cit. 2010-11-16]. Dostupný z www: <<http://www.araboo.com/dir/arabic-radio-stations>>.

Arabská přísloví [online]. *Wikipedia*. Wikicitáty, aktualizace 2010-03-05 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z www: <http://cs.wikiquote.org/wiki/Arabsk%C3%A1_p%C5%99%C3%ADslov%C3%AD>.

Are Music and Singing Haram? [online]. *Islam the Modern Religion*, aktualizace 2008-07-30 [cit. 2010-04-04]. Dostupný z www: <<http://www.themodernreligion.com/misc/hh/music.html>>.

AS-SUWAJDÁN, Táriq. Aqwál al-‘ulamá’ fi al-ghiná’ [online]. *Muntadaját ad-duktúr Táriq as-Suwajdán*, aktualizace 2010-07-24 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www: <<http://www.suwaidan.com/vb1/showthread.php?t=1902>>.

Áthár al-ghiná’ al-muharram [online]. *Al-mawqi’ al-‘álamí li ad-dirását aš-ší’ija*, aktualizace 2010-11-18 [cit. 2010-11-18]. Dostupný z www: <<http://www.shiastudies.com/arabic/modules.php?name=News&file=print&sid=1023>>.

Báb ad-duff wa al-lahw fi an-nikáh [online]. *Al-maktaba al-islámíja*, aktualizace 2010-07-24 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www: <http://www.islamweb.net/newlibrary/display_book.php?idfrom=2061&idto=2062&bk_no=47&ID=874>.

Badhl al-akuff fi akhám ad-duff [online]. *Šabaka núr al-islám*, aktualizace 2010-07-24 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www: <<http://islamlight.net/index.php?option=content&task=view&id=1295>>.

Citáty a orientální přísloví [online]. *Svět orientálního tance*, aktualizace 2010-11-29 [cit. 2010-11-29]. Dostupný z www: <<http://www.orientaldance.estranky.cz/clanky/a---and-now-something-completely-different/citaty.html>>.

DŽIBRÍL, Ahmad. Music: What Is Evil Looks Good [online]. *Ahmad Jibril*, aktualizace 2005-02-18 [cit. 2010-03-20]. Dostupný z www: <<http://www.ahmadjibril.com/articles/music.html>>.

Etnomuzikologie [online], aktualizace 2010-04-15 [cit. 2010-04-15]. Dostupný z www: <http://etnomuzikologie.cz/epedie_clanek.shtml?cmd%5B477%5D=i-477-1aa6a0a70c5832e3ff93d75f1f310f10>.

Fí asbáb tahrím al-ghiná’ [online]. *Aš-ší’a al-jawm*, aktualizace 2010-11-18 [cit. 2010-11-18]. Dostupný z www: <<http://www.shia-today.com/index.php?show=news&action=article&id=913>>.

Free Online Survey. Kwik Surveys [online], aktualizace 2010-11-16 [cit. 2010-11-16]. Dostupný z www: <<http://www.kwiksurveys.com>>.

Hal ar-raqs halál aw harám? Li 'š-šajch al-Qaradáwí [online]. *Muntadá al-muhammadija al-džadid*, aktualizace 2010-07-24 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www: <<http://el-salam.3arabiyate.net/montada-f35/topic-t275.htm>>.

Hukm al-ghiná' 'inda al-a'immat al-arba'a rahimahum 'lláh [online]. *Traidnt Forum*, aktualizace 2010-11-18 [cit. 2010-11-18]. Dostupný z www: <<http://www.traidnt.net/vb/archive/index.php/t-458582.html>>.

HUSAJN, Abíd. *An Islamic Perspective of the Performing Arts* [online], [cit. 2010-11-11]. Dostupný z www: < <http://faithandthearts.com/wp-content/uploads/2010/05/Islam-Performing-Arts.pdf>>.

Islamic Music [online]. *Wikipedia*, aktualizace 2010-03-23 [cit. 2010-03-20]. Dostupný z www: <http://en.wikipedia.org/wiki/Muslim_music>.

Is Music Forbidden in Shia Islam? [online]. *Shia Chat*, aktualizace 2010-11-16 [cit. 2010-11-16]. Dostupný z www: <<http://www.shiachat.com/forum/index.php?/topic/234928794-is-music-forbidden-in-shia-islam>>.

Mu'assasat al-imám 'Alí 'alajhi as-salám-Landan [online], aktualizace 2010-11-16 [cit. 2010-11-16]. Dostupný z www: <<http://www.najaf.org/all/result.php?t=music&keyword=%C7%E1%E3%E6%D3%ED%DE%EC&l=ARA&1.x=17&1.y=10&1=GO>>.

Music According to Quran and Sunnah [online]. *Muttaqun Online*, aktualizace 2006-11-19 [cit. 2010-03-18]. Dostupný z www: <<http://muttaqun.com/music.html>>.

Music and Religion [online]. *Oman Centre for Traditional Music*, aktualizace 2010-04-15 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z www: <<http://www.octm-folk.gov.om/meng/musicology02.asp>>.

Music in Islam, Forbidden or Not?[online]. *All Experts-Islam*, aktualizace 2010-04-15 [cit. 2010-04-15]. Dostupný z www: <<http://en.allexperts.com/q/Islam-947/Music-Islam-forbidden.html>>.

Only a Rat Asks Who Will Bell the Cat [online]. *Chowk*, aktualizace 2010-04-15 [cit. 2010-04-15]. Dostupný z www: <<http://www.chowk.com/interacts/4699>>.

SALÁMA, Salím Ahmad; SÁLIH, Su'ád. Dancing: What Is Allowed and What Is Not [online]. *Islamonline-Ask The Scholar*, aktualizace 2010-07-24 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www: <http://www.islamonline.net/servlet/Satellite?pagename=Islamonline-English-Ask_Scholar/FatwaE/FatwaE&cid=1119503545778>.

What Hadith Are There to Say Dancing Is Haram? [online]. *Yahoo! Answers*, aktualizace 2010-07-24 [cit. 2010-07-24]. Dostupný z www: <<http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20081201001537AAYK9vJ>>.

Why Music Is Haram [online]. *Muslimways*, aktualizace 2010-04-15 [cit. 2010-04-15]. Dostupný z www: <<http://muslimways.com/library/miscellaneous/music/why-music-is-haram.html>>.

Wikipedia [online], aktualizace 2010-11-15 [cit. 2010-11-15]. Dostupný z www: <http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page>.

Wikipedie [online], aktualizace 2010-11-17 [cit. 2010-11-17]. Dostupný z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana>.

Kitáb dhamm al-maláhí [online]. Wiki masdar. *Wikipedia*, aktualizace 2010-05-14 [cit. 2010-11-18]. Dostupný z www: <http://ar.wikisource.org/wiki/%D9%83%D8%AA%D8%A7%D8%A8_%D8%B0%D9%85_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%84%D8%A7%D9%87%D9%8A>.

Přilohy

1. Otázky dotazníku „Vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci“ v arabštině

علاقة المسلمين العرب بالموسيقى و الغناء و الرقص

١ - أنت:

- رجل

- امرأة

٢- أنت من أي بلد؟

٣ - تعيش\ تعيشين في أي بلد الآن؟

٤ - كنت تحلم \ تحلمين عن ممارسة أي مهنة خلال طفولتك؟

٥ - هل تحب \ تحبين الموسيقى؟

- نعم

- لا أعرف

- لا

٦ - إذا لم تحبها \ تحبها ما هو السبب؟

- أعتبرها مملة.

- ليست لي أي علاقة لها، لا يستمع إليها أحد من أسرتنا.

- يمكن أن تحرض على أشياء خطيرة و حرامه.

- سبب آخر - اكتبه \ اكتبيه

٧ - في رأيك ما هي المناسبات التي يجب ألا تغيب الموسيقى عنها؟

- خطوبة

- حفل زفاف

- احتفال بميلاد طفل

- حفل بعيد الميلاد

- لقاء عائلي عادي (مثلا غداء أو عشاء عائلي)

- لقاء عادي مع أصدقاء (مثلا غداء أو عشاء أو لقاء عند فنجان القهوة أو الشاي)

- احتفال بأعياد دينية

- احتفال بأعياد شعبية

- احتفال بأعياد الدولة

- أخرى - اكتبها \ اكتبها

- ليست الموسيقى لازمة خلال مثل هذه المناسبات.

٨ - هل تعتبر \ تعتبرين نوعا من الفن؟

- نعم

- لا أعرف

- لا

٩ - هل ينتمي الاستماع إلى الموسيقى إلى هواياتك؟

- نعم

- لا

١٠ - هل يمكن القول إنه إذا أمكن فنتستمع \ تستمعين إلى الموسيقى كل يوم؟

- نعم

- لا -
- ١١ - اكتب \ اكتب أفضل الأنواع الموسيقية بالنسبة لك (٥-١):
- ١٢ - اكتب \ اكتب أسماء أفضل المطربين أو العازفين أو مجموعات العازفين (الخ) العرب بالنسبة لك (٥-١):
- ١٣ - إذا شاهدت برامج موسيقية في التلفزيون فاكتب \ اكتب أسماء أفضلها بالنسبة لك (٥-١) (العربية أو غيرها) و أسماء القنوات التي تذاع هذه البرامج فيه:
- ١٤ - إذا استمعت إلى الموسيقى في الإذاعة فاكتب \ اكتب أسماء أفضل قنواتها بالنسبة لك (٥-١) (العربية أو غيرها):
- ١٥ - إذا استمعت إلى الموسيقى في الانترنت فاكتب \ اكتب أسماء أفضل المواقع الالكترونية بالنسبة لك (٥-١) (العربية أو غيرها):
- ١٦ - هل تستمع \ تستمعين إلى موسيقى غير عربية أيضا؟
- نعم -
- لا -
- ١٧ - اكتب \ اكتب أسماء أفضل المطربين أو العازفين أو مجموعات العازفين (الخ) بالنسبة لك (٥-١) الذين ليس أصلهم عربيا:
- ١٨ - هل تعزف \ تعزفين أنت نفسك على آلة موسيقية؟
- نعم - اكتبها \ اكتبها
- لا -
- ١٩ - هل هناك آلة موسيقية ترغب \ ترغبين في أن تجيد \ تجيدي العزف عنها؟
- نعم - اكتبها \ اكتبها
- لا -
- ٢٠ - هل تحب \ تحبين مشاهدة فيديوهات موسيقية في التلفزيون أو في الانترنت؟
- نعم -
- لا -
- ٢١ - هل يزعجك عندما ليست المطربات العربيات محجبات في الفيديوهات؟
- نعم -
- لا -
- ٢٢ - هل شاهدت فيديو موسيقيا عربيا كان مستقرا للغاية حسب ذوقك؟
- نعم - اكتبه \ اكتبه
- لا -
- ٢٣ - هل تحب \ تحبين أن تغني؟
- نعم -
- لا أعرف -
- لا -
- ٢٤ - هل تعتبر \ تعتبرين مهنة المطرب \ المطربة ممتعة و جذابة؟
- نعم -
- لا أعرف -
- لا -
- ٢٥ - لو حلم أخوك \ حلمت أختك عن ممارسة مهنة المطرب \ المطربة لشجّعتها؟
- نعم -

- لا أعرف

- لا

٢٦ - هل يمكن في رأيك استخدام الموسيقى لغايات العلاج بالنجاح؟

- نعم

- لا أعرف

- لا

٢٧ - هل تحب \ تحبين أن ترقص \ ترقصي؟

- نعم

- لا أعرف

- لا

٢٨ - كم مرة زرت مكانا رقصت فيه في الشهر الماضي؟

- مرة

- مرتين

- ثلاث مرات

- أربع مرات

- خمس مرات

- أكثر من خمس مرات

٢٩ - مع من زرت هذا المكان؟

- مع خطيبي \ خطيبيتي \ زوجي \ زوجتي

- مع صديقاتي

- مع أصدقائي (رجال فقط)

- مع أصدقائي (رجال و نساء)

- مع شخص آخر \ أشخاص أخرى - اكتب \ اكتبيه \ها

٣٠ - مع من رقصت في حفل الزفاف الأخير الذي زرتة؟

- مع خطيبي \ خطيبيتي \ زوجي \ زوجتي

- مع صديقاتي

- مع أصدقائي (رجال فقط)

- مع أصدقائي (رجال و نساء)

- مع شخص آخر \ أشخاص أخرى - اكتب \ اكتبيه \ها

٣١ - هل تعتبر \ تعتبرين مهنة الراقص \ الراقصة ممتعة و جذابة؟

- نعم

- لا أعرف

- لا

٣٢ - لو حلم أخوك \ حلمت أختك عن ممارسة مهنة الراقص \ الراقصة لشجّعتة\ها؟

- نعم

- لا أعرف

- لا

٣٣ - هل تعتبر \ تعتبرين المرقص نوعا من الفن؟

- نعم

- لا أعرف

لا -
٣٤ - هل يمكن في رأيك استخدام الرقص لغايات العلاج بالنجاح؟

- نعم
- لا أعرف

لا -
٣٥ - هل يعجبك الرقص الشرقي التقليدي الذي محبوب جدا في دول الغرب في عصرنا هذا؟

- نعم
- لا أعرف

لا -
٣٦ - هل يز عجبك عندما بطن الراقصة عار؟

- نعم
- لا أعرف

لا -
٣٧ - كم عمرك؟

- ٢١ أو أقل

- ٢٢ - ٣٥

- ٣٦ - ٤٥

- ٤٦ - ٦٠

- ٦١ أو أكثر

٣٨ - بلغت أي درجة من التأهيل؟

- ابتدائية

- ثانوية

- عالية

٣٩ - تنتمي \ تنتمين إلى أي طائفة إسلامية؟

- السنة

- الشيعة

- أخرى - اكتبها \ اكتبها

٤٠ - تتبع \ تتبعين أي مذهب من المذاهب الأربعة الفقهية السنية؟

- مذهب أبي حنيفة النعمان

- مذهب مالك بن أنس

- مذهب الشافعي

- مذهب أحمد بن حنبل

٤١ - تنتمي \ تنتمين إلى أي طائفة من طوائف الشيعة؟

- الإثنا عشرية

- الإسماعيلية

- الزيدية

- أخرى - اكتبها \ اكتبها

2. Otázky dotazníku „Vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci“ v češtině

1 - Jste:

- muž
- žena

2 - Z jaké země pocházíte?

3 - V jaké zemi nyní žijete?

4 - O jakém povolání jste v dětství snili?

5 - Máte rádi hudbu?

- ano
- nevím
- ne

6 - Pokud ne, z jakého důvodu?

- Považuji ji za nudnou.
- Nemám k ní žádný vztah, v rodině hudbu neposloucháme.
- Může navádět k nebezpečným a zakázaným věcem.
- jiný důvod – napište jaký

7 - Při jakých příležitostech podle Vás nesmí hudba chybět?

- zasnuby
- svatba
- oslava narození dítěte
- oslava narozenin
- běžné rodinné setkání (například rodinný oběd, večeře, ...)
- běžné setkání s přáteli (například oběd, večeře, posezení u čaje či kávy, ...)
- slavení náboženských svátků
- slavení lidových svátků
- slavení státních svátků
- jiné – napište které
- hudba u takových příležitostí není třeba

8 - Považujete hudbu za umění?

- ano
- nevím
- ne

9 - Zařadili byste poslouchání hudby mezi své koníčky?

- ano
- ne

10 - Dá se říct, že pokud to jde, posloucháte hudbu každý den?

- ano
- ne

11 - Napište 1-5 hudebních stylů, které máte nejraději:

12 - Napište 1-5 arabských hudebních interpretů (zpěváků/ zpěvaček/ hudebních skupin/muzikantů/...), které máte nejraději:

13 - Pokud sledujete hudební pořady v televizi, napište 1-5 nejoblíbenějších (arabských nebo nearabských) hudebních pořadů a to, která televizní stanice je vysílá:

14 - Pokud posloucháte hudbu v rádiu, napište 1-5 nejoblíbenějších (arabských nebo nearabských) rozhlasových stanic:

15 - Pokud posloucháte hudbu přes internet, napište 1-5 (arabských nebo nearabských) internetových adres, které nejčastěji navštěvujete:

16 - Posloucháte i jiné než arabské hudební interprety?

- ano

- ne
- 17 - Napište 1-5 nejoblíbenějších interpretů, kteří nepocházejí z arabských zemí:
- 18 - Hrajete sami na nějaký hudební nástroj?
- ano - napište na jaký
- ne
- 19 - Je nějaký nástroj, na který byste chtěli umět hrát?
- ano- napište jaký
- ne
- 20 - Díváte se rádi na hudební klipy buď v televizi nebo přes internet?
- ano
- ne
- 21 - Vadí Vám, když nejsou zpěvačky v hudebních klipech zahalené?
- ano
- ne
- 22 - Vzpomenete si na nějaký arabský klip, který byl na Váš vkus příliš provokativní?
- ano- napište jaký
- ne
- 23 - Zpíváte rádi?
- ano
- nevím
- ne
- 24 - Připadá Vám povolání zpěváka/ zpěvačky zajímavé a přitažlivé?
- ano
- nevím
- ne
- 25 - Kdyby Váš bratr či sestra snil/a o povolání zpěváka/ zpěvačky, podpořili byste ho/ ji?
- ano
- nevím
- ne
- 26 - Myslíte si, že lze hudbu úspěšně využít pro terapeutické účely?
- ano
- nevím
- ne
- 27 - Tančíte rádi?
- ano
- nevím
- ne
- 28 - Kolikrát jste za poslední 4 týdny navštívili místo, kde se tančí?
- jednou
- dvakrát
- třikrát
- čtyřikrát
- pětkrát
- více než pětkrát
- 29 - S kým jste toto místo navštívili?
- se snoubencem/snoubenkou/ manželem/manželkou
- s kamarádkami
- s kamarády (pouze muži)
- s přáteli (muži i ženy)

- jiná možnost – napište která

30 - S kým jste tančili na poslední svatbě, na kterou jste byli pozváni:

- se snoubencem/ snoubenkou/manželem/ manželkou

- s přáteli (muži i ženy)

- s kamarádkami

- s kamarády (pouze muži)

- jiná možnost – napište jaká

31 - Připadá Vám povolání tanečnicka/ tanečnice zajímavé a přitažlivé?

- ano

- nevím

- ne

32 - Kdyby Váš bratr či sestra (či jiný příbuzný) snil/a o povolání tanečnicka/ tanečnice, podpořili byste ho/ ji?

- ano

- nevím

- ne

33 - Považujete tanec za umění?

- ano

- nevím

- ne

34 - Myslíte si, že lze tanec úspěšně využít pro terapeutické účely?

- ano

- nevím

- ne

35 - Líbí se Vám tradiční břišní tanec, který je v dnešní době tolik oblíbený v západních zemích?

- ano

- nevím

- ne

36 - Vadí vám, když má tanečnice odhalené břicho?

- ano

- nevím

- ne

37 - Kolik je Vám let?

- 21 nebo méně

- 22-35

- 36-45

- 46-60

- 61 a více

38 - Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

- základní

- střední

- vysokoškolské

39 - Jaký proud islámu praktikujete?

- sunnitský islám

- šiitský islám

- jiný – napište který

40 - Podle jakého právního směru se řídíte?

- málikovský směr

- šafi'ovský směr
- hanafijský směr
- hanbalovský směr

41 - K jaké skupině šiitského islámu patříte?

- ithná'ášaríja
- ismá'ílíja
- zajdíja
- jiná – napište která

3. Charakteristika cizojazyčných hudebních stylů⁹²

- Jazz: je proud hudby, který vznikl koncem 19.století v New Orleans. Vyvinul se z afroamerické hudby, v níž se prolínaly černošské folklorní vlivy s bělošskou hudbou přistěhovalců z Evropy.
- Pop: jako hudební styl vznikl na začátku šedesátých let 20. století po ústupu stylu rock and roll. Jedná se o hudbu s výraznou zpívanou melodií doprovázenou moderním způsobem. Texty mívají nenáročná, opakující se témata. Popové skladby bývají komponovány, nahrávány a vydávány zpravidla s cílem komerčního úspěchu.
- Rock: je žánr populární hudby, který se do hlavního proudu dostal v 60. letech 20.století. Má kořeny v rock and rollu, rhythm and blues a country hudby 40. a 50. let, ale je také ovlivněn folkem, jazzem a vážnou hudbou. Jako nástroje se nejčastěji používají elektrická kytara, baskytara, bicí nástroje a klávesové nástroje jako hammondovy varhany, klavír nebo od konce 60. let syntezátor.
- Rhythm and Blues: neboli r&b, je široký termín aplikovaný na populární hudbu vytvořenou Afroameričany. Původně se termín užíval na styl hudby ze 40. let 20.století, kombinující prvky jazzu, gospelu a blues.
- Alternativní rock: je žánrem rockové hudby, který vznikl v 80. letech a populárním se stal v průběhu 90. let. Tento termín se v 80. letech začal používat pro skupiny inspirované punkem.
- Blues: je hudební styl, který vznikl v afroamerické otrocké komunitě v 19.století v USA. Blues je světská hudba, vycházející z náboženských gospelů a spirituálů a je velmi výrazně ovlivněno africkou hudbou.
- Country: je americký hudební styl, jehož počátky sahají do konce 18.století. Do popředí se pak dostal ve dvacátých letech 20.století. Byl výrazně ovlivněn hudbou španělských, francouzských a irských přistěhovalců.
- Pop rock: je hudební styl propojující prvky popu a rocku, vyznačující se chytlavou melodií.
- Rai: je hudební styl, který vznikl na počátku 20.století v Oranu (Alžírsko). Vychází z tamní folklorní beduínské hudby a příměsí španělských, francouzských, afrických a arabských hudebních žánrů.
- Rap: jsou rytmicky mluvené rýmy, hra se slovíčky a poezie. Rapování je základním elementem hiphopové hudby.
- Soul: je hudební styl, který kombinuje jazz, blues a gospel. Soulová hudba vznikla z afroamerických evangelií. Jejím základem byl spirituálový hymnus s bohatou harmonií a rytmem.
- World music: je hudba, která hudebně vychází z libovolné etnické tradice. Necituje ji doslovně, ale doplňuje ji o prvky jiných žánrů.
- Andaluská tradiční hudba: je hudba kombinující prvky arabské a španělské hudby.
- Drum and Bass: je hudební styl elektronické hudby vzniklý na počátku 90. let 20. století. Pro tento styl jsou charakteristické převážně instrumentální skladby založené na výrazné

⁹² http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana

basové lince spolu s bicími.

- Flamenco: je hudebně-taneční kultura, jejíž kolébkou i současným centrem je Andalusie na jihu Španělska.

- Folk: je hudební žánr, který má své kořeny v anglosaských zemích. V přeneseném významu slova folk („lid“) do oblasti současné populární hudby toto slovo přesně vyjadřuje amatérskou hudební tvorbu a její amatérské hudební provozování, respektive amatérské písničkářství.

- Folk rock: je hudební směr, který vznikl počátkem 60. let elektrifikací amerického folku. Začal tedy využívat elektrické kytary, klávesy a další nástroje využívající zesilovače a zvuková zkresení.

- Hip hop: je druh populární hudby tvořený ze dvou hlavních elementů, jimiž jsou DJing a rap. Hiphopová hudba vzniká spojením rytmů mixovaných DJem a veršů, které do nich vkládá rapper. Hiphopová kultura vznikla na počátku 70. let 20. století v USA v černošských ghetech jako spojení jamajských a amerických vlivů.

- House: je styl, který je řazen pod žánr taneční hudba. Styl je založený na monotónním 4/4 rytmu, základ skladby typicky vytváří bicí automat se zvýrazněným basovým bubnem. Toto zvukové schéma vytvořili DJové (zejména afrického a hispánského původu) začátkem 80. let 20. století v USA upravováním disco, soulových a funkových skladeb.

- Al-maqám al-iráqí: je základní maqámová forma, tzn. částečně improvizovaná hudební forma zpravidla přednášená souborem sestávajícím ze zpěváka, hráče na strunný nástroj a bubeníka.

- Ma'lúf: je arabsko-andaluská hudba s patrným vlivem osmanské hudby. Je oblíbená především v Alžírsku, Tunisku a Libyi.

- Reggae: je hudební styl, který vznikl, nebo spíše vznikal v průběhu 60. let na Jamajce. Jeho nejstaršími předchůdci je ska a rocksteady, tedy styly spjaté s americkým rhythm and blues, jazzem a soulem.

- Rock and roll: je historické označení pro první etapu vývoje rockové hudby. Tento hudební žánr se objevil v 50. letech v USA a rychle se rozšířil po celém světě.

- Síwská beduínská hudba: je tradiční hudba beduíňů v oáze Síwa ležící v Západní poušti v Egyptě.

- Techno: je subžánr elektronické taneční hudby, který vznikl v 80. a plně se rozvinul v 90. letech 20.století. V techno hudbě je (jako u většiny druhů elektronické taneční hudby) kladen důraz na výrazný rytmus (založený zejména na monotónním střídání úderů basového bubnu a hi-hat) a rychlé tempo, přičemž prakticky veškeré používané zvuky jsou generovány elektronickými hudebními nástroji a přístroji.

4. Charakteristika arabských hudebních interpretů

- Fajrúz: (nar. 1935) Vlastním jménem Nuhád Wádí Haddád, ikona tradiční arabské hudby pocházející z Libanonu. Je zřejmě nejznámější žijící zpěvačkou arabského světa a jednou z nejvýznamnějších zpěvaček historie arabské hudby.

- Umm Kulthúm: (asi 1900 – 1975) Egyptská zpěvačka, herečka a autorka písní. Ještě tři desetiletí po své smrti je považována za jednu z nejslavnějších a nejelegantnějších zpěvaček arabského světa. Mnoho lidí ji považuje za nejlepší zpěvačku v historii arabské hudby.

- Abdalhalím Háfíz: (1929 – 1977) Vlastním jménem Abdalhalím Alí Šabána, je jeden z nejpopulárnějších egyptských a arabských zpěváků a herců. Mnohými je považován za nejlepšího zpěváka v celé historii arabské hudby.

- Amr Diab: (nar. 1961) Egyptský zpěvák a skladatel „džíl“ hudby, která kombinuje různé hudební styly. Je současnou tváří egyptské „džíl“ pop music a nejlépe prodávaným arabským umělcem všech dob. Jako nejlépe prodávaný blízkovýchodní umělec získal v letech 1998, 2002, 2007 a 2009 Světovou hudební cenu. Vytvořil si svůj vlastní hudební styl, tzv. „hudbu

Středomoří“, ve které mísí západní a egyptské rytmy.

- Kázim as-Sáhir: (nar. 1957) Irácký zpěvák, skladatel a básník. Přezdívá se mu „Císař arabské hudby“, „Elvis Blízkého východu“ nebo „Irácký vyslanec míru“. Patří mezi nejúspěšnější zpěváky arabského světa. V jeho repertoáru nalezneme romantické balady, politicky angažované písně, popové skladby a písně v tradičním arabském stylu.

- Elissa: (nar. 1972) Vlastním jménem Elissár Zakarjá Churí, zpěvačka pocházející z Libanonu, oceněná mnoha arabskými i mezinárodními cenami. Patří mezi nejznámější zpěvačky arabského světa a mezi nejprodávanější pop umělkyně Blízkého východu. Je první libanonskou zpěvačkou, která třikrát získala Světovou hudební cenu za nejlépe prodávané album na Blízkém východě.

- Umar Chajrat: (nar. 1947) Egyptský skladatel a klavírista. Skládá hudbu pro televizní a filmovou tvorbu, za což je hudebními kritiky velmi uznávaný. Na kontě má mnohá ocenění.

- Madžda ar-Rúmí: (nar. 1956) Libanonská zpěvačka, která svou kariéru zahájila v 70. letech minulého století. V 16 letech vyhrála pěveckou televizní show a od té doby je jednou z nejúspěšnějších a nejuznávanějších zpěvaček arabského světa. Je také vyslankyní dobré vůle OSN.

- Muhammad Munír: (nar. 1954) Populární egyptský zpěvák a herec. Je jedním z nejvýznamnějších muzikantů v Egyptě, ale i na celém Blízkém východě. Jeho kariéra trvá již více než 30 let. V jeho tvorbě zaslechneme tradiční arabský styl, núbijskou hudbu, blues, jazz a reggae. Jeho texty jsou známé svým filosofickým obsahem, často jimi komentuje aktuální sociální a politickou situaci regionu.

- Asála: (nar. 1969) Celým jménem Asála Mustafa Hátim Nasrí, syrská zpěvačka, která svou kariéru začala již ve 4 letech.

- Fadl Šákir: (nar. 1969) Vlastním jménem Fadl Abdarrahmán Šamandar, známý palestinský zpěvák narozený v Libanonu. Ve své hudební tvorbě se drží osobitého stylu, který nenese žádné stopy západního vlivu.

- George Wassúf: (nar. 1961) Zpěvák pocházející ze Sýrie. Od dětství byl považován za zázračné dítě, dnes se mu přezdívá „Sultán hudby“. I v Evropě a USA je znám jako jeden z nejlepších arabských zpěváků, koncertuje po celém světě.

- Muhammad Abdalwahháb: (1907 – 1991) Přední egyptský zpěvák tradičního stylu, skladatel (skládal např. pro Umm Kulthúm) a herec. Býval kritizován za svou oblibu západní hudby.

- Muhammad Hamáqí: (nar. 1975) Egyptský zpěvák, nejlépe prodávaný blízkovýchodní umělec roku 2006. Kromě popových písní najdeme v jeho tvorbě i prvky rhythm and blues a techna.

- Džannát Mahíd: (nar. 1986) Marocká popová zpěvačka, která je považovaná za jednu z nejvýznamnějších zpěvaček mladé generace v celém arabském světě.

- Faríd al-Atraš: (1915 – 1974) Syrsko-egyptský skladatel, zpěvák, herec a virtuóz na loutnu ‘úd. Bývá mu přezdíváno „Kráľ ‘údu“. Spolu s Umm Kulthúm, Abdalhalímem Háfizem a Muhammadem Abdalwahhábem patří mezi 4 velikány egyptské a arabské hudby.

- Muhammad Fu‘ád: (nar. 1961) Popový egyptský zpěvák, herec a autor písní. Svou uměleckou kariéru začal v 80. letech a stále se drží na vrcholu.

- Nadžát as-Saghríra: (nar. 1936) Vlastním jménem Nadžát Muhammad Mahmúd Husní al-Bábá, zpěvačka pocházející z Egypta.

- Nasír Šamma: (nar. 1963) Skladatel a hráč na ‘úd pocházející z Iráku. Skládá hudbu pro film, televizi i divadlo.

- Sabáh Fachrí: (nar. 1933) Ikona tradiční arabské hudby pocházející ze Sýrie. Je jeden z mála arabských zpěváků, kteří si zasloužili celosvětové uznání.

- Šírín: (nar. 1980) Celým jménem Šírín Abdalwahháb, egyptská popová zpěvačka.

- Támír Husní: (nar. 1977) Egyptský zpěvák, herec a autor písní. Je považován

za nejvýznamnějšího egyptského umělce své generace. Momentálně je jedním z nejlépe prodávaných arabských zpěváků. Za svou tvorbu, ve které kombinuje mimo jiné pop, rock a rhythm and blues, získal mnohá ocenění.

- Wael Džassár: (nar. 1972) Libanonský zpěvák, který svou kariéru začal již v 8 letech jako zázračné dítě. Jeho písně jsou převážně v pop rockovém stylu.

- Warda: (nar. 1939) Alžírská zpěvačka narozená ve Francii. Proslavila se především egyptskými písněmi v tradičním stylu. Hrála v několika filmech.

- Ammár aš-Šári'í: (nar. 1948) Egyptský muzikant, skladatel a hudební kritik. Skládá hudbu k filmům a seriálům, získal již mnohá ocenění.

- Amr Mustafa: (nar. 1979) Egyptský popový zpěvák a skladatel. Jeden z nejpoblárnějších skladatelů Blízkého východu, spolupracuje například s Amrem Diabem, Samírou Sa'íd nebo Muhammadem Munírem.

- Angham: (nar. 1972) Celým jménem Angham Muhammad Alí Sulajmán, egyptská popová zpěvačka a herečka, kariéru začala v 80. letech a dodnes patří mezi nejúspěšnější egyptské zpěvačky. V letech 2000, 2001, 2003 a 2007 byla vyhlášena nejlépe prodávanou popovou umělkyní na Blízkém východě.

- Asmahán: (1918 – 1944) Vlastním jménem Amal al-Atraš, byla syrsko-egyptská zpěvačka tradičního stylu. Ve své době byla jedinou arabskou zpěvačkou, která svým hlasem mohla konkurovat Umm Kulthúm.

- Assi al-Hílání: (nar. 1970) Vlastním jménem Muhammad al-Hílání, libanonský zpěvák, kromě umělecké činnosti se intenzivně věnuje charitě.

- Carole Samáha: (nar. 1972) Libanonská popová zpěvačka a herečka.

- Claude Šalhúb: (nar. 1974) Známy libanonský houslista.

- Džihád 'Aql: (nar. 1968) Libanonský houslista, který svou kariéru začal již v 6 letech.

- Džubrán: Trio palestinských hráčů na 'úd. Členy jsou tři bratři: Samír, Wisám a Adnán Džubránovi.

- Hání Šákir: (nar. 1957) Egyptský zpěvák, skladatel a herec. Věnuje se jak tradičnímu stylu, tak modernímu popu.

- Hišám 'Abbás: (nar. 1963) Egyptský zpěvák.

- Husajn al-Džasmí: (nar. 1979) Popový zpěvák pocházející ze Spojených arabských emirátů. Za svou tvorbu obdržel několik cen.

- Husajn al-Masrí: (nar. 1952) Egyptský skladatel a virtuóz na 'úd.

- Jahjá Chalíl: (nar. 1944) Egyptský bubeník a perkusionista. Průkopník jazzu na egyptské hudební scéně.

- Jara: (nar. 1983) Vlastním jménem Karla Nazih al-Barqáší, libanonská popová zpěvačka.

- Joe Ašqar: (nar. 1980) Libanonský popový zpěvák.

- Lajla Murád (1918 – 1995) Egyptská zpěvačka tradičního stylu a herečka pocházející z židovské rodiny.

- Lena Šamamján: (datum narození nenalezeno) Syrská zpěvačka arménského původu. První koncert měla ve svých 5 letech. Ve své tvorbě kombinuje orientální hudbu a jazz.

- Nadžwa Karam: (nar. 1966) Libanonská zpěvačka, která svou kariéru začala v 80. letech, ale až v 90. letech začala být velmi úspěšnou. Získala mnoho prestižních cen.

- Názim al-Ghazzálí: (1921-23 – 1963) Byl jeden z nejpoblárnějších iráckých zpěváků a jeho písně jsou oblíbené dodnes.

- Marwán Chúrí: (nar. 1968) Libanonský zpěvák, skladatel a spisovatel. Složil písně např. pro Elissu, Nadžwu Karam či Fadla Šákira.

- Mijáda al-Hanawí: (nar. 1958) Přední arabská zpěvačka pocházející ze Sýrie.

- Muhammad Qindíl: (1924 – 2004) Egyptský zpěvák. I Umm Kulthúm obdivovala jeho silný hlas.

- Mulhim Barakát: (nar. 1941) Libanonský zpěvák a autor písní. Byl ovlivněn Muhammadem Abdalwahhábem.
- Nancy Adžram: (nar. 1983) Úspěšná libanonská popová zpěvačka a vyslankyně dobré vůle UNICEF. V roce 2008 získala Světovou hudební cenu za nejlépe prodávanou umělkyni Blízkého východu. Mnohými je považována za hudební ikonu posledních deseti let.
- Rámí Sabrí: (nar. 1978) Egyptský popový zpěvák.
- Sabáh: (nar. 1927) Vlastním jménem Jeanette Gergi Feghali, libanonská zpěvačka a herečka. Svou kariéru začala ve 40. letech a trvá dodnes. S více jak 3500 písněmi ve svém repertoáru patří mezi nejplodnější arabské zpěvačky.
- Sábír ar-Ribá'í: (nar. 1967) Libanonský zpěvák narozený v Tunisku. Svou kariéru začal v 90. letech.
- Su'ád Mási: (nar. 1972) Alžírská zpěvačka, kytaristka a autorka písní. Svou kariéru začala v rockové kapele. V její tvorbě se mísí orientální styl se západními styly jako rock a country, s portugalským stylem fado a africkou hudbou.
- Su'ád Muhammad: (nar. 1935) Egyptsko-libanonská zpěvačka.
- Šadí Džamíl: (nar. 1955) Syrský zpěvák tradiční arabské hudby.
- Šadja: (nar. 1934) Vlastním jménem Fátima Ahmad Kamál, egyptská zpěvačka a herečka. Je jednou z nejpobulárnějších a nejtalentovanějších arabských zpěvaček a jednou z nejuznávanějších hereček v historii arabského filmu.
- Šejch Imám: (1918 – 1995) Slavný egyptský zpěvák a skladatel. Většinu svého uměleckého života tvořil duo se známým egyptským básníkem Ahmadem Fu'ádem Nagmem. Byli známí svými politicky zaměřenými písněmi podporujícími chudou pracující třídu.
- Umar Bašír: (datum narození nenalezeno) Irácký muzikant narozený v Maďarsku. V 5 letech začal hrát na 'úd pod vedením svého otce Muníra Bašíra, iráckého virtuóza, který uskutečnil první sólový recitál na 'úd a zpopularizoval tento nástroj na Západě. Umar Bašír patří k nejlepším hráčům na 'úd, ve své tvorbě kombinuje tradiční arabský styl s jazzovými improvizacemi.
- Wádí as-Sáfi: (nar. 1921) Vlastním jménem Wádí Francis, libanonský zpěvák, autor písní a herec. Je libanonskou kulturní ikonou a je mu přezdíváno „Hlas Libanonu“. V jeho tvorbě nalezneme jak tradiční arabský styl, tak například folk.
- Wael Kufúrí: (nar. 1974) Vlastním jménem Emile Kufúrí, známý libanonský zpěvák, muzikant a autor písní. Získal mnohá ocenění.

5. Charakteristika televizních pořadů a stanic⁹³

- Star Academy Arab World: je celoarabská televizní talentová show. Poprvé byla odvysílána v roce 2003 a okamžitě zaznamenala u diváků obrovský úspěch. Přibližně 20 účinkujících bydlí 4 měsíce v izolaci. Každý týden se koná koncert, kde mají možnost předvést svůj pěvecký talent, a po něm je vždy jeden soutěžící vyřazen. Pódium zpravidla sdílají s nejpobulárnějšími zpěváky arabského světa.
- LBC: Lebanese Broadcasting Corporation, je první soukromá televizní stanice v Libanonu založená roku 1985. Od roku 1996 vysílá po celém Blízkém východě, nyní i v Evropě, Austrálii a subsaharské Africe. Patří k nejpobulárnějším libanonským televizním stanicím. Hudební kanál této televize se nazývá LBC Nagham. Vznikl v roce 2003 a zaměřuje se na arabskou mládež. Vysílá jak v arabštině, tak v angličtině. Je to jeden z prvních takto specializovaných kanálů v regionu.
- MTV: Music Television, je první výhradně hudební televizní stanice na světě. Vznikla roku 1981 v New Yorku a od počátku vysílala 24 hodin denně. V dnešní době vysílá v mnoha jazykových mutacích po celém světě. Pořádá vlastní udílení hudebních cen- MTV Music

93 http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

Awards.

- MTV Arabia: je hudební televizní kanál, poslední přírůstek mezi programy společnosti MTV. Její vysílání začalo v roce 2007 ve Spojených arabských emirátech. Cílovou skupinou je arabská mládež, která má také možnost ovlivnit, co bude tato stanice vysílat. Podporuje například místní rhythm and blues a hiphopovou hudební tvorbu, což konkurenční stanice nedělají.

- America's got talent: je americká televizní reality show, ve které soutěží amatérští umělci všech věkových kategorií o hlavní cenu 1 milion dolarů. Poprvé byla vysílána v roce 2006 a okamžitě se stala vysoce populární nejen v USA, ale takřka po celém světě, kde se podle jejího vzoru vysílají podobné pořady.

- Aghání az-zamán: je oblíbený hudební pořad vysílaný na stanici aš-Šarqíja.

- aš-Šarqíja: je první irácký soukromý satelitní kanál, který vznikl roku 2004.

- American Idol: je televizní reality show hledající talentovaného sólového zpěváka. První série byla odvysílána v roce 2002 a rázem se stala jedním z nejpobulárnějších pořadů v historii amerického televizního vysílání.

- FOX: Fox Broadcasting Company, je americká společnost pro televizní vysílání založená roku 1986.

- Rotana: je největší zábavní společnost v arabském světě založená roku 1987. Většinu vlastní saúdský princ al-Walíd bin Talál. Jedná se o celoarabskou konglomeraci zahrnující společnost pro filmovou produkci, časopis Rotana Magazine, televizi Rotana TV, 7 radiových stanic Rotana Radio a nahrávací společnost Rotana Records, se kterou má podepsanou smlouvu více než 100 arabských umělců. Rotana TV momentálně provozuje 3 hudební kanály: Rotana Músíqá zaměřený na současnou hudbu, Rotana Tarab vysílající tradiční arabskou hudbu a Rotana Clip soustředící se na hudební klipy.

- Superstar: je arabská televizní show inspirovaná britskou populární pěveckou soutěží Pop Idol. První série byla odvysílána v roce 2003, jejím největším konkurentem je Star Academy.

- Future TV: Tilifíziún al-Mustaqbal, je libanonská společnost pro televizní vysílání založená roku 1993. Přes satelit je k dispozici také v Evropě, USA, Kanadě a Austrálii.

- Arabsat: Arab Satellite Communications Organization, je hlavním operátorem telekomunikačních družic na Blízkém východě se sídlem v Rijádu. V roce 1976 byla založena členskými zeměmi Ligy arabských států.

- So you think you can dance: je americká taneční soutěž.

- MBC: Middle East Broadcasting Center, je saúdská společnost vysílající zpravodajské a zábavní kanály. Roku 1991 začala vysílat z Londýna, od roku 2002 má centrálu v Dubaji. MBC 4 je televizní kanál na Blízkém východě, který se specializuje čistě na americké pořady.

- Teen Choice Awards: je pořad, který je od roku 1999 každoročně vysílaný stanicí FOX. Náctiletí diváci hlasují o tom, kdo dostane ocenění v kategoriích hudba, film, sport, TV, móda atd.

6. Charakteristika rádiových stanic⁹⁴

- Nudžúm FM: egyptská hudební rádiová stanice vysílající celou řadu arabských zábavních pořadů a nejnovější arabské hity.

- Nile FM: egyptská rádiová stanice vysílající v angličtině. Nabízí širokou paletu zábavních pořadů a po celý den hraje největší arabské hity.

- Radio Sawa: celoarabská rádiová stanice vysílající jak arabskou, tak západní hudbu, aktuální zpravodajství ze světa, komentáře k událostem, rozhovory, sportovní zpravodajství, atd.

- Rotana Radio: celoarabská rádiová stanice nabízející široký výběr pořadů a arabskou hudbu.

- Sawt al-Ghad: jedna z nejoblíbenějších libanonských rádiových stanic vysílající po celý den

94 <http://www.araboo.com/dir/arabic-radio-stations>

arabskou hudbu a zábavní pořady.

- BBC London: britská rádiová stanice nabízející nepřetržité vysílání kvalitních diskuzních pořadů, rozhovorů, aktuální zpravodajství a také hudbu nejrůznějších stylů. Lze poslouchat i online.
- Beat FM: jordánské rádio vysílající hip hop, house-pop, techno a další moderní hudební žánry.
- Hits Radio: egyptské rádio vysílající různé druhy pořadů a arabskou hudbu. Lze poslouchat i online.
- Hot 98.1 (USA): americké online rádio.
- Jet Radio: srbská rádiová stanice.
- Mazzika FM: egyptské online rádio.
- Mega FM: egyptská rádiová stanice nabízející zábavní pořady, zpravodajství a nejnovější arabskou hudbu.
- Mix FM Syria: anglicky vysílající syrské rádio. Hraje arabskou hudbu všech žánrů – od starých hitů po hip hop a elektronickou hudbu.
- Mood FM: jordánská rádiová stanice nabízející rozmanité pořady a hrající arabskou hudbu.
- Music Programme: egyptské rádio vysílající hudbu všech žánrů.
- Radio Adžál: palestinská online zábavní a zpravodajská rádiová stanice.
- Radio Amwádž: palestinská rádiová stanice.
- Radio Angham: palestinská rádiová stanice vysílající zpravodajství a hudbu z Palestiny i z celého arabského světa.
- Radio Jordan: jordánská zpravodajská rádiová stanice vysílající v arabštině, angličtině a francouzštině.
- Raya FM: palestinská rádiová stanice.
- Sawt Lubnán: jedna z nejstarších a nejoblíbenějších libanonských rádiových stanic. Vysílá zpravodajské relace, pořady zaměřené na politické dění, ale také naučné a kulturní pořady.
- Sound of Sakia: egyptské online rádio zaměřující své pořady na domácí kulturu a historii.
- Sama Radio: celoarabská zábavní rádiová stanice zaměřená především na mladé posluchače.
- Šám FM: syrská rádiová stanice vysílající nejrůznější zábavní pořady a arabskou hudbu.

7. Charakteristika internetových serverů

- youtube.com: je největší a nejoblíbenější internetový server pro sdílení videí. Byl založen roku 2005 v Kalifornii. V roce 2006 byl zakoupen společností Google. Na serveru se lze zaregistrovat zdarma a sdílet videa s ostatními uživateli. Server je častým terčem kritiky pro porušování autorských práv, ze strany totalitních režimů a cenzorských organizací je kritizována přílišná svoboda slova, jinými naopak cenzura z politických důvodů, pomlouvačný obsah či zobrazování násilných scén. V některých zemích je přístup na něj i blokován, z arabských zemí je to Maroko a Libye.⁹⁵
- 6arab.com: je jeden z nejoblíbenějších arabských serverů pro poslech a stahování písní umělců arabského světa a těch známějších ze Západu.
- salmiya.com: je velmi oblíbený server pro poslech a stahování arabských písní.
- beemp3.com: nabízí poslech a stáhnutí písní zpěváků a zpěvaček z celého světa.
- airmp3.com: je server, na kterém je možné poslouchat a stáhnout si písně takřka jakéhokoliv světového umělce, najít si slova k písním, nabízí odkazy na podobné užitečné servery.
- dailymotion.com: je druhý největší internetový server pro sdílení videí na světě. Vznikl ve Francii, rovněž v roce 2005 a byl registrován měsíc po slavnějším YouTube. Potýká se se stejnou kritikou jako jeho konkurent, zakázán je například v Tunisku a Libyi.⁹⁶

95 http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

96 http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

- diabfm.com: je egyptské online rádio zaměřené na tvorbu egyptského zpěváka Amra Diaba.
- dilandau.com: nabízí hudbu z celého světa jak pro poslech, tak pro stažení.
- itunes.com: po registraci je možné si zde stáhnout hudbu z celého světa.
- mawaly.com: nabízí poslech arabské hudby, přehled aktuálně vydaných alb v arabském světě, klipy a zprávy z arabského šoubyznysu.
- melody4arab.com: je arabský server umožňující poslech a stažení arabské hudby, shlédnutí videí, informuje o novinkách v arabském šoubyznysu.
- mp3free4all.com: nabízí hudbu pro poslech i stažení, videa a fotky umělců z celého světa.
- nogomi.com: nabízí vše potřebné pro fanoušky arabské hudby: písně, videa i fotografie.
- panet.co.il: server bulvárního zaměření, informuje o novinkách z arabské společnosti a kultury, nabízí arabskou hudbu k poslechu i stažení.
- tamerlovers.com: je oficiální stránka pro fanoušky egyptského zpěváka Támira Husního.
- worldmp3.com: dle zadaného výrazu tento server nabídne odpovídající stránky na internetu.

8. Charakteristika nearabských hudebních interpretů⁹⁷

- **Celine Dion**: (nar. 1968) je kanadská popová zpěvačka oceněná mimo jiné cenami Grammy a Juno a příležitostná skladatelka písní. Na mezinárodní hudební scénu prorazila v 90. letech. K jejím nejnámějším skladbám patří ústřední píseň z filmu Titanic „My Heart Will Go On“.
- **Michael Jackson**: (1958 – 2009) byl americký popový zpěvák, skladatel a tanečník afrického původu. Jeho album „Thriller“ zůstává dodnes s výrazným rozdílem nejprodávanějším albem všech dob. Všeobecně se ujal titulovat tohoto umělce jako „Krále popu“.
- **Rihanna**: (nar. 1988) Celým jménem Robyn Rihanna Fenty, je mladá popová zpěvačka ovlivněná r&b pocházející z Barbadosu. K jejím největším hitům patří „Unfaithfull“ nebo „Umbrella“.
- **Beyoncé**: (nar. 1981) Celým jménem Beyoncé Giselle Knowles, je americká r&b zpěvačka, herečka, producentka, textařka, módní návrhářka a šestnáctinásobná držitelka prestižní ceny Grammy. Proslavila se účinkováním v dívčí kapele Destiny's Child, nejúspěšnější dívčí skupině všech dob. Nazpívala např. hit „Irreplaceable“.
- **Coldplay**: je britská kapela hrající alternativní rock, která vznikla v roce 1997. Je známá svými rockovými melodiemi a introspektivními texty. Světový úspěch zaznamenaly skladby „Yellow“ nebo „The Scientist“.
- **Chris Brown**: (nar. 1989) je americký r&b zpěvák, tanečník a herec. Proslavila ho např. píseň „Run It!“.
- **Lady Gaga**: (nar. 1986) Vlastním jménem Stefani Joanne Angelina Germanotta, je americká popová zpěvačka a skladatelka italského původu. V tvorbě jí ovlivnili např. David Bowie, Freddie Mercury, Madonna či Michael Jackson. Ráda šokuje svými módními výstřelky, jejím posledním v médiích propíraným modelem byly šaty ze syrového masa.
- **Shakira**: (nar. 1977) Celým jménem Shakira Isabel Mebarak Ripoll, je kolumbijská zpěvačka, autorka textů a písní a producentka. Její tvorba, za kterou získala mnohá ocenění, je směsí popu, rocku a latinskoamerických rytmů.
- **Sting**: (nar. 1951) Vlastním jménem Gordon Matthew Thomas Sumner, je anglický pop rockový hudebník a občasný herec. Než se vydal na sólovou dráhu byl hlavním zpěvákem, skladatelem a baskytaristou rockové skupiny sedmdesátých až osmdesátých let The Police.
- **Usher**: (nar. 1978) Celým jménem Usher Raymond IV., je americký zpěvák, skladatel, choreograf, model, tanečník, herec a podnikatel. Usher se proslavil během devadesátých let, kdy nahrál hity jako jsou: „You Make Me Wanna“, „Nice and Slow“ a „My Way“. Jeho nejúspěšnějším albem je *The Confessions*, stalo se nejrychleji se prodávaným r&b albem. Je pětinašobným držitelem prestižní ceny Grammy.

⁹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

- Yanni: (nar. 1954) Vlastním jménem Yannis Chrysomallis, je řecký samouk klavírista, klávesista a skladatel. Nemá formální hudební vzdělání a neumí číst noty. Skládá instrumentální hudbu, která je často řazena ke stylu New Age.
- ABBA: je švédská popová skupina 70. a první poloviny 80. let. Skupina se stala velmi populární poté, co v roce 1974 zvítězila v soutěži Eurovize se skladbou „Waterloo“. Z jejích dalších hitů jmenujme například „Mamma Mia“, „Dancing Queen“ nebo „The Winner Takes It All“.
- Adam Lambert: (nar. 1982) je americký zpěvák a herec žijící v Kalifornii. V květnu 2009 skončil na 2. místě v 8. řadě soutěže American Idol. Otevřeně přiznává svou homosexuální orientaci a je tak prvním popovým zpěvákem, který i přes tuto informaci úspěšně dobývá Ameriku.
- Adele: (nar. 1988) Celým jménem Adele Laurie Blue Adkins je anglická soulová a jazzová zpěvačka. V roce 2007 převzala cenu BRIT Awards v kategorii Cena kritiků, která je udílena umělcům, kteří v té době ještě nevydali album. Debutová deska nazvaná „19“ vyšla v roce 2008 a dostala na se na první místo prodejního žebříčku ve Velké Británii.
- Air: je francouzské hudební duo hrající směs popu a trip hopu (pomalá a temná elektronická hudba). Duo vzniklo v roce 1995.
- Akon: (nar. 1973) Vlastním jménem Aliaune Badara Akon Thiam je senegalsko-americký r&b zpěvák, textař a hudební producent. Akona katapultovala mezi hudební hvězdy skladba „Locked Up“ z jeho debutového alba „Trouble“, které vyšlo v roce 2004.
- Alex Ubago: (nar. 1981) Celým jménem Alejandro Martínez de Ubago Rodríguez, je španělský popový zpěvák a autor písní. Proslavil se písní "Sin Miedo A Nada“, kterou nazpíval se zpěvačkou Amaiou Montero.
- Alicia Keys: (nar. 1981) Vlastním jménem Alicia J. Augello-Cook je americká r&b a soulová zpěvačka, skladatelka, klavíristka, producentka a příležitostná herečka a spisovatelka. Alicia je uznávanou umělkyní, která prodala 28 milionů alb a singlů a vyhrála mnoho cen - devět cen Grammy, jedenáct cen Billboard Music Award a tři ceny American Music Award. Z jejích nejznámějších písní jmenujeme „Fallin“ a „A Woman's Worth“.
- Amaral: je španělská hudební skupina, která vznikla v roce 1997. Skládá se ze zpěvačky Evy Amaral a kytaristy Juana Aguirreho, své písně skládají společně. Převládajícím žánrem jejich tvorby je pop rock, je ale ovlivněn mnoha směry jako latinskoamerickými rytmy a španělským folkem. Patří mezi nejlépe prodávané španělské umělce dneška.
- Arno Elias: (nar. 1977) je francouzský vizuální umělec a hudební skladatel žánrů New Age a world music.
- Aziza Mustafa Zadeh: (nar. 1969) je azerbajdžánská zpěvačka, klavíristka a skladatelka, která ve své tvorbě kombinuje jazz s tradiční maqámovou improvizací. Žije v Německu.
- Back Street Boys: je americká popová hudební skupina, která se řadí mezi nejúspěšnější boy bandy v historii. Prodali přes 100 milionů alb a jsou nejprodávanějším boy bandem všech dob. V roce 2005 se po pauze vrátili na hudební scénu a změnili styl své hudby a začali více klást důraz na hudební nástroje. Z hitů této kapely jmenujme například „Quit Playin' Games“ nebo „Show Me the Meaning of Being Lonely“.
- Balkanika: je srbská hudební skupina, která vznikla v roce 2000. Její repertoár se vyznačuje jedinečným stylem mísícím world music a balkánskou spirituální a tradiční hudbu. Její zakladatelka Aleksandra Sanja Ilic je jednou z nejslavnějších skladatelek mnoha hudebních žánrů v celé bývalé Jugoslávii, skládá hudbu pro film i divadlo a získala již mnohá ocenění.
- Beatles: byla anglická rokenrolová kapela z Liverpoolu, která fungovala mezi léty 1960 – 1970. Patří mezi komerčně nejúspěšnější a kritiky nejuznávanější kapely v historii populární hudby. Hudba Beatles je dodnes hraná a oblíbená po celém světě. Když renomovaný hudební časopis Rolling Stone v roce 2003 sestavil žebříček nejlepších alb v dějinách populární hudby,

Beatles se do první desítky dostali celkem čtyřikrát (včetně 1. místa za Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band). Mezi nejznámější hity této kapely patří například „Yesterday“, „Help“, „Let it Be“ nebo „Norwegian Wood“.

- Blackmore's Nights: je britsko-americká folkrocková skupina, inspirující se renesanční hudbou. Její první album „Shadow of the Moon“, které vyšlo v roce 1997, zaznamenalo velký úspěch především v Evropě.

- Blue: je britská chlapecká kapela, která vznikla v roce 2002 a ve své hudbě kombinuje hip hop, r&b, pop a soft rock.

- Bob Dylan: (nar. 1941) Vlastním jménem Robert Allen Zimmerman, je americký původně folkový skladatel a zpěvák. Svoji unikátní hudbou, v níž je sám interpretem, autorem, kytaristou i hráčem na elektronickou foukací harmoniku, a naprosto ojedinělým zjevem inspiroval mnoho slavných hudebních interpretů. Do popové, folkové a rockové hudby zavedl zvláštní frázovitý styl „zpěvu nezpěvu“. Z jeho hitů jmenujme „Desolation Row“, „Highway 61 Revisited“ a „Like a Rolling Stone“.

- Bob Marley: (1945 - 1981) Celým jménem Robert Nesta Marley, byl jamajský zpěvák, skladatel a kytarista. Spoluzakladatel a významný představitel hudebního žánru reggae. Z jeho nejznámějších písní jmenujme „No Woman No Cry“ nebo „One Love“.

- Bruno Mars: (nar. 1985) Vlastním jménem Peter Gene Hernandez, je americký zpěvák, autor písní a hudební producent pocházející z Havaje. V jeho tvorbě se mísí prvky popu, rocku, soulu, hip hopu a r&b. Proslavila ho píseň „Just the Way You Are“.

- Bryan Adams: (nar. 1959) je kanadský rockový zpěvák, kytarista a autor hudebních textů. Mezi jeho nejznámější alba patří „Reckless“, „18 till I Die“ a „Waking Up the Neighbours“.

- Dalida: (1933 – 1987) Vlastním jménem Yolanda Christina Gigliottiová, byla italská zpěvačka a herečka. Narodila se v Káhiře, ale většinu života prožila v Paříži.

- Daniel Landa: (nar. 1968) je český rockový zpěvák, skladatel a příležitostný herec. Z jeho písní jmenujme „Valčík“, „Smrtihlav“ nebo „Krysařova zpověď“.

- Diana Krall: (nar. 1964), je kanadská jazzová zpěvačka a klavíristka. Vydala 14 alb, získala dvě ceny Grammy.

- Dire Straits: byla britská rocková skupina působící v letech 1977 - 1992, proslavila ji například píseň „Sultans of Swing“.

- Eagles: je americká country rocková kapela, která vznikla v roce 1971 v Los Angeles. Časopis Rolling Stone zařadil její album „Hotel California“ mezi 500 nejlepších alb všech dob a skupinu mezi 100 nejlepších umělců všech dob.

- Edith Piaf: (1915 – 1963) Vlastním jménem Edith Giovanna Gassion, byla světoznámá a oblíbená francouzská šansoniérka. Její osobitý umělecký přístup a způsob interpretace z ní učinil francouzskou národní ikonu. Šansony jako „La vie en rose“, „L'hymne à l'amour“, „Milord“ a „Non, je ne regrette rien“ jí přinesly světovou popularitu.

- Eminem: (nar. 1972) Vlastním jménem Marshall Bruce Mathers III, je americký rapper, hudební producent, a herec. Je také členem detroitské skupiny D12. Jeho hudební kariéra mu vynesla jedenáct prestižních hudebních cen Grammy a v roce 2002 i cenu Akademie za nejlepší píseň, a to "Lose Yourself" z jeho filmu "8. Mile". Jeho nejúspěšnějšími písněmi jsou „Lose Yourself“, „Crack a Bottle“, „Not Afraid“ a „Love the Way You Lie“. S popularitou jeho alb šel ovšem ruku v ruce také rozruch kolem jeho kontroverzních textů a chování. Častým motivem jeho písní jsou vraždy, drogy a posmívání se různým celebritám.

- Enrique Iglesias: (nar. 1975) je španělský popový zpěvák, autor písní a herec. Za svou tvorbu získal mnohá ocenění jako cenu Grammy, American Music Awards či Premios Lo Nuestro.

- Enya: (nar. 1961) Vlastním jménem Eithne Ní Bhraonáin, je irská zpěvačka, skladatelka a klavésistka. Představitelka vlny New Age. Proslavily ji například písně „Orinoco Flow“,

„Caribbean Blue“ nebo „Book of days“.

- Evanescence: je americká hudební skupina hrající spojení gothic rocku (temný, melancholický rock, který se vyvinul z punku a punk rocku) a alternativního rocku. Vznikla v roce 1998. Po textové stránce Evanescence zahrnuje témata od lásky přes zoufalství až po temnou beznaděj. Díky milionům prodaných desek získali mimo jiných ocenění i dvě sošky Grammy.

- Frank Sinatra: (1915 – 1998) Celým jménem Francis Albert Sinatra byl americký jazzový a swingový zpěvák a herec patřící k největším hudebním hvězdám 20. století. Někdy je považován za vůbec nejlepšího hudebního interpreta všech dob. Slavná je například jeho píseň „Strangers in the Night“.

- George Michael: (nar. 1963) Vlastním jménem Georgios Kyriacos Panayiotou, je britský zpěvák, skladatel a producent s řeckými kořeny. V letech 1981 – 1986 působil společně s Andrewem Ridgeleym v popové skupině Wham!, později se proslavil coby sólový zpěvák ovlivněný soulem a r&b. George Michael byl nejhranějším interpretem britských rádií za uplynulých 20 let

- Georges Brassens: (1921 – 1981) byl francouzský písničkář a básník. Roku 1967 byl vyznamenán Velkou cenou Francouzské akademie za poezii. Jeho texty jsou anarchistické, sarkastické, často burčující a levicové.

- Guns N' Roses: je americká hard rocková skupina založená v roce 1985. O dva roky později kapelu celosvětově proslavilo album „Appetite for Destruction“, kterého se prodalo přibližně pětadvacet milionů kopií po celém světě. Jejich hudba je velice vysoce ceněna. Zmíněné album bylo časopisem Rolling Stone zařazeno mezi 500 nejlepších alb všech dob. Skupina ovšem nebyla ušetřena kritiky a ve svém vystupování byla označena za špatný vzor pro mladé fanoušky.

- Jennifer Lopez: (nar. 1969) je americká herečka, zpěvačka, módní návrhářka a tanečnice portorikánského původu známá také pod přezdívkou J-Lo. V její hudbě se mísí prvky popu, latinskoamerických rytmů, r&b, hip hopu a funky. Proslavily ji například hity „Let's Get Loud“, „Alive“, „I'm Real“ či „Waiting for Tonight“. Bývá kritizována za svou vášeň pro pravé kožichy.

- Julio Iglesias: (nar. 1943) Celým jménem Julio José Iglesias de la Cueva, je španělský zpěvák a autor písní, oblíbený po celém světě. Podle společnosti Sony Music Entertainment patří mezi 10 nejlépe prodávaným umělců všech dob. Věnuje se latinskoamerické hudbě, proslavil se svými romantickými baladami.

- Jason Mraz: (nar. 1977) je americký zpěvák a skladatel. Mezi jeho styly patří reggae, pop, rock, folk, jazz, a hip hop. Mrazův mezinárodní úspěch přišel s vydáním prvního singlu z třetího alba „We Sing. We Dance. We Steal Things.“, který má název „I'm Yours“. Má české kořeny po svém dědečkovi.

- Justin Timberlake: (nar. 1981) je americký zpěvák, herec a šestinásobný držitel prestižní ceny Grammy. Do povědomí posluchačů se dostal coby člen světoznámé chlapecké skupiny 'N-Sync. V roce 2002 vydal své první sólové album nazvané „Justified“. V jeho hudbě se mísí pop s prvky soulu a r&b. Proslavil se hity jako „Cry Me a River“, „Like I Love You“ nebo „Rock Your Body“.

- Kemal Monteno: (nar. 1948) je bosenský popový zpěvák a autor písní. Svou kariéru začal v 60. letech 20. století a úspěšně ji budoval v celé bývalé Jugoslávii. Proslavila ho například píseň „Sarajevo ljubavi moja“ věnovaná jeho rodnému městu.

- Kenny G: (1956) Vlastním jménem Kenneth Bruce Gorelick, je americký jazzový saxofonista hrající smooth jazz, tedy jazz ovlivněný prvky r&b, funky, rocku a popu.

- Kesha: (nar. 1987) Celým jménem Kesha Rose Seberty, je americká popová zpěvačka a skladatelka. Známa se stala v roce 2009 díky písni „Right Round“, kterou nazpívala

společně se zpěvákem Flo Rida, později mělo úspěch i její debutové album „Animal“.

- Katy Perry: (nar. 1984) Vlastním jménem Katheryn Elizabeth Hudson, je americká zpěvačka, textařka a hudebnice. Vyrůstala na gospelové hudbě a zpívala v kostele. Do popředí se dostala díky své písni „Ur So Gay“ z roku 2007 a později díky hitu z roku 2008 „I Kissed a Girl“. Ve své tvorbě kombinuje pop a r&b. Je známá nekonvenčním stylem oblékání, který často kombinuje barvy a starobylé oblečení.

- Kings of Leon: je americká rocková skupina složená ze tří bratrů a bratrance. Pohybují se mezi žánry southern rock, indie rock a blues. Jejich první dvě alba, která byla výborně hodnocená kritikou, jim získaly množství fanoušku, především v Evropě. Skupina vznikla v roce 1997.

- Kokia: (nar. 1974) Vlastním jménem Akiko Yoshida, je japonská zpěvačka a autorka písní žánrů japonského popu a „Dark Wave“. Proslavily ji skladby „Arigató...“ a „The Power of Smile“.

- Laura Pausini: (nar. 1974) je italská zpěvačka pop music, populární v několika evropských zemích, v Latinské Americe a na Středním východě. Za svou tvorbu získala mnohá ocenění, „La solitudine“ a „Se fue“ jsou její nejznámější písně.

- Leona Lewis: (nar. 1985) je britská zpěvačka a autorka hudebních textů, které v cestě k profesionální pěvecké kariéře pomohlo vítězství ve třetí sérii britské verze pěvecké soutěže X Factor z roku 2006. V jejích popových písních zaznívají prvky r&b. Prozatím se proslavila hity jako „Moment Like This“, „Bleeding love“ nebo „Forgive Me“.

- Loreena McKennitt: (nar. 1957) je kanadská zpěvačka, skladatelka, harfenistka, akordeonistka a klavíristka. Ve své hudbě kombinuje world music s keltskými a blízkovýchodními motivy.

- Louis Armstrong: (1901 – 1971) byl slavný americký jazzový trumpetista a zpěvák. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších jazzových umělců 20. století. Z jeho největších hitů jmenujme například „What a Wonderful World“ nebo „Hello, Dolly“.

- Luciano Pavarotti: (1935 – 2007) byl operní italský zpěvák, přezdíváný „král vysokého C“. Byl jedním z nejpobulárnějších tenorů vůbec, jeho koncerty vysílaly televize na celém světě. Pavarotti miloval i moderní rockovou a popovou hudbu, což dokládá několik jeho koncertů se Stingem, irskými U2 nebo Bryanem Adamsem, což mělo pozitivní vliv na popularizaci vážné hudby.

- Lucie Bílá: (nar. 1966) Vlastním jménem Hana Zaňáková, je jedna z nejoblíbenějších českých zpěvaček populární hudby, také občasná herečka. Mezi její největší hity patří „Láska je láska“, „Trouba“ a „Jsi můj pán“.

- Ludovico Einaudi: (nar. 1955) je italský klavírista a hudební skladatel v oboru vážné hudby. Jeho hudba je meditativní a introspektivní, zakládá se na minimalismu, world music a současném pop. Za velký přínos v oblasti filmové hudby získal čtyři ocenění z různých filmových festivalů.

- Ludwig van Beethoven: (1770 – 1827) byl významný německý hudební skladatel, dovršitel vídeňského klasicismu. V průběhu svého života rozvinul klasicistní slohové a formové prostředky do svého individuálního hudebního stylu a otevřel tak dveře nové hudební epoše – romantismu. K jeho nejslavnějším dílům patří 3., 5., 6. a 9. symfonie, řada klavírních skladeb (Císařský koncert, sonáty Měsíční svit, Apassionata, Patetická), monumentální mše Missa Solemnis, opera Fidelio a řada dalších.

- Madonna: (nar. 1958) Celým jménem Madonna Louise Veronica Ciccone Ritchie, je populární americká zpěvačka, skladatelka, tanečnice, herečka, producentka a módní ikona, svého času sexuální symbol. Madonna je považována za nekorunovanou královnu populární hudby. Je nejlépe prodávanou zpěvačkou všech dob. Svou kariéru založila spíše na odlišnosti, výstřednosti a kontroverzně ztvárněné show při živých vystoupeních než na pěveckých

kvalitách. Proslavila se hity jako „Like a Virgin“, „Give It to Me“, „American Life“ či soundtrackem k filmu „Evita“, ve kterém také ztvárnila hlavní roli.

- Manuel Carrasco: (nar. 1981) je španělský popový zpěvák. Proslavila ho účast ve španělské televizní talentové soutěži „Operación Triunfo“, kde skončil druhý.

- Mariza: (nar. 1973) Celým jménem Mariza Reis Nunes, je portugalská zpěvačka lidové hudby stylu fado narozená v Mosambiku. Ve své vlasti se zasloužila o „rehabilitaci“ tohoto žánru a jeho popularitu u mladé generace.

- Maroon 5: je americká hudební skupina založená roku 1995, trojnásobní držitelé Grammy. Na výsluní se dostali díky hitům „Harder to Breathe“, „This Love“ a „She Will Be Loved“. Jejich tvorbu nejvíc ovlivňuje alternativní rock, pop rock a funk rock.

- Maya Sakamoto: (nar. 1980) je japonská popová zpěvačka, autorka písní a herečka. Patří k nejpopulárnějším „herečkám“, které propůjčují svůj hlas postavám japonských animovaných filmů.

- Muse: je anglická alternativní rocková hudební skupina založená v roce 1997. Její alba „Absolution“ a „Black Holes and Revelations“ se dostala na první místo britské albové hitparády.

- Norah Jones: je populární písničkářka a klavíristka. Její hudba bývá označována jako směs jazzu, country a popu a hudební kritici nešetří chválou. Proslavila se hity jako „Come Away with Me“ a „Not Too Late“.

- Omara Portuondo: (nar. 1930) je kubánská zpěvačka stylu bolero. Jako sólistka debutovala v roce 1959 albem „Magia Negra“. Do mezinárodního povědomí se dostala v souvislosti s projektem Ry Coodera Buena Vista Social Club a také díky stejnojmennému dokumentárnímu filmu.

- Omarion: (nar. 1984) Celým jménem Omari Ismael Grandberry, je americký r&b zpěvák, autor písní, herec, tanečník a bývalý frontman boy bandu B2K. Z jeho hitů jmenujme „O“, „Touch“ a „Get It In“.

- One Republic: je americká rocková kapela z Colorada, která vznikla v roce 2002. Jejím největším hitem je píseň „Apologize“.

- Origa: (nar. 1970) Vlastním jménem Ol'ga Vital'evna Yakovleva, je ruská zpěvačka pracující především v Japonsku. Proslavila ji například hudba k japonskému animovanému seriálu „Ghost in the Shell: Stand Alone Complex O.S.T.“.

- Pink Floyd: je anglická hudební skupina založená v roce 1964, která se dostala do povědomí díky svému psychedelickému rocku. Postupem času se kapela žánrově posunula k progresivnímu rocku a vlastně se tak stala jeho průkopníkem. Pink Floyd jsou známí díky svým filosofickým textům, klasickým rockovým melodiím, zvukovým experimentům, inovativním obalům alb a propracovaným vystoupením. Je to jedna z nejúspěšnějších a nejvlivnějších skupin všech dob. Jejich nejlepšími alby jsou „The Dark Side of the Moon“, „Wish You Were Here“ a rocková opera „The Wall“.

- Queen: byla legendární britská rocková skupina založená v roce 1970, jejímž frontmanem byl veliký showman a zpěvák ohromného rozsahu Freddie Mercury. Jejich nahrávky osmnáctkrát obsadily první příčku albových hitparád po celém světě (např. „Bohemian Rhapsody“, „Under Pressure“ nebo „Innuendo“). Během své historie obdrželi množství ocenění za živé pojetí skladeb, prodeje alb i hudební přínos. Jejich vystoupení na Live Aid v r. 1985 bylo zvoleno nejlepším koncertem všech dob.

- R.E.M.: je americká rocková kapela založená roku 1980. Patří mezi první kapely hrající alternativní rock, které se dostaly do povědomí širokého spektra posluchačů. Mezi její hity patří „Everybody Hurts“, „Imitation of Life“ nebo „Shiny Happy People“.

- Ricky Martin: (nar. 1971) Celým jménem Enrique Martín Morales, je portorický zpěvák. Je považován za prvního muže latino popu, zpívá především španělsky a směsí španělštiny

a angličtiny zvané spanglish. Proslavil se písněmi „Perdido Sin Ti“, „La Bomba“ a „Corazonado“.

- Röyksopp: je norská hudební skupina hrající elektronickou hudbu s prvky trip hopu. Jejich studiová alba se dostala na první místo domácí hitparády, úspěch slavila i ve Velké Británii.

- Sarah Vaughan: (1924 – 1990) byla americká jazzová zpěvačka, její hlas bývá řazen mezi ty nejvýraznější z celého 20.století. Mezi její velké hity patří například „Don't Blame Me“, „I've Got a Crush on You“, „Everything I Have is Yours“ nebo „Body and Soul“.

- Scorpions: jsou německá heavymetalová/ hardrocková kapela založená roku 1965. Na vrcholu slávy se ocitla v 80.letech. Nejslavnějšími písněmi kapely jsou „Rock You Like a Hurricane“, „Always Somewhere“, „Still Loving You“ nebo „Wind of Change“.

- Serge Gainsbourg: (1928 – 1991) byl francouzský skladatel, zpěvák, herec a režisér, ale také bouřlivák, skandalista, provokatér z povolání a především všestranná umělecká osobnost. Jeho písně z počátku kariéry vydávali slavnější interpreti, první autorské desky byly totálním propadákem. Nikdy nebyl excelentním zpěvákem, ale jak sám zdůrazňoval, nechápal své písně jako technické dílo, ale jako své vyjádření. Svě texty nepovažoval za mimořádná umělecká díla. Z jeho slavných písní jmenujme „Je t'aime, moi non plus“ nebo „Poupée de cire, poupée de son“.

- Thomas Fersen: (nar. 1963) je francouzský zpěvák a autor písní. Jeho písně se vyznačují neotřelým osobitým stylem, někdy se i nspiruje rockem či folk rockem, jindy jazzem a blues.

- Tina Turner: (nar. 1939) Vlastním jménem Anna Mae Bullock, je americká rocková zpěvačka a herečka, jedna z nejpobulárnějších hvězd 80.let 20.století s charakteristickým chraplavým hlasem. Přezdívá se jí „Rocková babička“. Její nezapomenutelné hity jsou například „Private Dancer“, „We Don't Need Another Hero“, „Simply the Best“ či „Typical Male“.

- Tokio Hotel: je německá pop rocková hudební skupina oblíbená zejména mezi teenagery, ale i mezi starším publikem. Vznikla v roce 2001. Z jejích hitů jmenujme „Durch den Monsun“, „Rette Mich“ či „Spring Nicht“. Proslýchá se, že je mánie okolo Tokio Hotel tak intenzivní jako kdysi kolem Beatles. Velký podíl na jejich popularitě má sexappeal frontmana a zpěváka skupiny, který si pěstuje svůj osobitý vzhled- netradičně střižené barevné vlasy, dlouhé černé lesklé nehty, nekonvenční šatník. Jeho androgenní zjev vyvolal mnoho rozporuplných reakcí a někteří jej i Tokio hotel právě proto odsuzují.

- Tori Amos: (nar. 1963) je americká zpěvačka a klavíristka. Je jednou z předních amerických písničkářek, jako jedna z mála se sama doprovází na klavír. Mezi hlavní témata jejích emotivních písní patří mezilidské vztahy, víra a příběhy o lidských tragédiích. Mezi její nejznámější písně patří „Crucify“, „Silent All These Years“, „Cornflake Girl“ či „Caught a Lite Sneeze“.

- Trey songz: (nar. 1984) Vlastním jménem Tremaine Aldon Neverson, je americký r&b a soulový zpěvák, autor písní a herec.

- UB40: je britská reggae kapela, která vznikla roku 1978 v Birminghamu. Patří mezi nejprodávanější umělce na světě. Z jejích největších hitů jmenujme „Red Red Wine“, „Can't Help Falling in Love“ a „Got You Babe“.

- U2: je irská rocková skupina založená roku 1976. Kapela patří mezi nejpobulárnější rockové skupiny na světě. Za přibližně třicet let její existence se prodalo přes 100 milionů kopií desek skupiny. Členové (obzvláště frontman Bono) jsou velice aktivní v oblasti podpory lidských práv. Z nejznámějších alb jmenujme „War“, „Under a Blood Red Sky“ nebo „Achtung Baby“.

- Vypsaná fixa: je česká skupina mající základy v rocku, obohaceném o prvky jiných žánrů; sama kapela se někdy označuje za pop punkovou. Vznikla v roce 1994. Výrazným prvkem skupiny jsou její básnické, surrealistické texty.

- Westlife: je irská popová skupina, která vznikla v roce 1998. Je jedním z nejznámějších

boybandů. Za svou kariéru dobyli čtrnáctkrát vrchol britské singlové hitparády (mezi léty 1999 - 2006), což z této kapely dělá třetího nejúspěšnějšího interpreta hned za Beatles a Elvisem Presleym. Celosvětovým hitem se stala jejich píseň „Mandy“.

- Zdravko Čolić: (nar. 1951) je srbský zpěvák populární na celém území bývalé Jugoslávie. V jeho tvorbě se mísí pop, rock a disco.

- 3 Doors Down: je americká rocková kapela založená roku 1997. Jejím prvním velkým hitem byla píseň “Kryptonite”.

